

Μ Α Ρ Τ Ι Ο Σ 1874. — Τ Ε Υ Χ Ο Σ Ν Ε'.

ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ.

Εἰς ὕψος μέγα ἀνεβίβασεν ὁ θεϊκὸς ἄνθρωπος Ἰησοῦς τὴν ἀξίαν καὶ τιμὴν τῆς τοῦ ἀνθρώπου ψυχῆς· παρέστησεν αὐτὴν τιμιωτέραν ὅλου τοῦ κόσμου· εἶπεν δὲ οὐδὲν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων ἐστὶν ἰσότημον τῆς ψυχῆς ἀντάλλαγμα. Ἀλλὰ τί ἔρχεται ἔστιν ἡ τεσσούτων πολυτίμος, ἢ, ὀρθότερον εἰπεῖν, ἡ πανυπερτίμος καὶ ἀτίμητος ψυχή; πῶθεν παρήχθη; ποῖα ἡ οὐσία καὶ φύσις αὐτῆς; πόσος ὁ τῆς διακρίσεως αὐτῆς καιρός;

Πολλοὶ τῶν παλαιῶν εἰδωλοκρατῶν πολλὰ ἐκρίσασαν, ἵνα ταῦτα κατανοήσωσιν, ἀλλὰ, μὴ ἔχοντες τὸ φῶς τῆς θείας ἀποκαλύψεως ὁδήγῶν τοῦ κόπου αὐτῶν, ματαίως ἐκοπίασαν. Τούτων ἄλλοι μὲν διὰ τοῦ φωτός τῆς φύσεως ἀνέβησαν ἕως εἰς τινα βαθμὸν κατανοήσεως, ἔπειτα, μὴ δυνάμενον τὸ φῶς ἐκείνο νὰ ἐκτανθῇ εἰς τὰ ὑψηλότερα, ἐγκατέλιπεν αὐτοὺς· ὅθεν ἔβασον εἰς παράλογα σφάλματα· ἄλλοι δέ, ἢ μὴ φωτισθέντες ἔσαν ἀναγκαῖον ἢ ἐναντιούμενοι καὶ εἰς τὸ φῶς τῆς φύσεως, οὕτως ἐλάλησαν περὶ ψυχῆς, ὥσπερ ἂν ἦσαν μωροὶ καὶ ἀσύνετοι· ἐκ τούτου σχεδὸν ὅσοι ἐθνικοὶ φιλόσοφοι, τότε καὶ αἱ περὶ ψυχῆς γῶμαί. Ὁ μὲν Κικέρων ἔλεγε, ὅτι ἡ ψυχή ἐκ Θεοῦ ἐδόθη, ὁ δὲ Ἐπίκτητος, ὁ Σένεκας, ὁ Μάρκος ὁ Ἀντωνίνος, ὅτι ἐστὶ μέρος τῆς θείας οὐσίας, οἱ δὲ Ἐπικούρειοι, ὅτι ἐστὶ ποιότης· ὁ μὲν

Θαλῆς ἐνόμιζεν αὐτὴν φύσιν ἐν ἑαυτῇ διὰ παντὸς κινουμένην, ὁ δὲ Πυθαγόρας ἀριθμὸν αὐτοκίνητον, ὁ δὲ Πλάτων οὐσίαν πνευματικὴν δι' ἁρμονικοῦ ἀριθμοῦ κινουμένην· ὁ Ἀριστοτέλης ἐντελέθειαν· ὁ Δικαίεργος ἁρμονίαν καὶ συμφωνίαν τῶν τεσσάρων στοιχείων· ὁ Ἀσκληπιάδης ὁ ἱατρὸς κοινήν πασῶν ὁμοῦ τῶν αἰσθήσεων ἐνέργειαν· ὁ Ἡράκλειτος ἀναθυμίατιν· ὁ Ἐμπεδοκλῆς σύνθεσιν πάντων τῶν στοιχείων· ὁ μὲν Δημόκριτος καὶ ὁ Λεύκιππος ἐκ πυρὸς πεποιημένην· ὁ δὲ Ἐπίθωρος ἐκ τοῦ ἡλίου· ὁ δὲ Ἴππων ἐξ ὕδατος· ὁ δὲ Ξενοράνης ἐξ ὕδατος καὶ γῆς· ὁ μὲν Κρίτιος ἔλεγε, ὅτι ἡ ψυχή ἐστὶ τὸ αἶμα, ὁ δὲ Ἴπποκράτης, πνεῦμα ἐν ὅλῳ τῷ σώματι ἐρηπλωμένον· ὁ δὲ Κριτόλαος, πέμπτη οὐσία. Πάντες, ὡς βλέπομεν, ἀσύμφωνοι ἦσαν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ φύσεως τῆς ψυχῆς· ἔλεγον δὲ περὶ αὐτῆς ἀναπόδεικτα, ἀκατάστατα, παράλογα, ἄτοπα ἦσαν ὁμοῦ, πλὴν τῶν Οἰητοψύχων Ἐπικουρείων, πάντες οἱ λοιποὶ σύμφωνοι περὶ τοῦ ὅτι ἡ ψυχή διακρίνεται ζωῆα καὶ μετὰ θάνατον, ἦγουν περὶ τοῦ ὅτι ἡ ψυχή ἐστὶν ἀθάνατος. Μαρτυρεῖ τούτο ἡ διδασκαλία τοῦ Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος ἢ περὶ τῆς μετεμψυχώσεως, τούτεστι τῆς ἀπὸ σώματος εἰς σῶμα μεταβάσεως τῆς ψυχῆς, καὶ τελευταῖον τῆς ἐνώσεως αὐτῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ· μαρτυρεῖ τούτο ἢ μετὰ θάνατον ἀποθέσεως τινῶν ἀνθρώπων· μαρτυροῦσι τούτο αἱ μετὰ θάνατον πιστευόμεναι παρ' αὐτῶν τρυφαὶ καὶ τιμωρίαι· ὅθεν καὶ Χάρων ἀκέραιον μετακο-

μίζοντα τὰς ψυχὰς εἰς ἄλλον βίον, καὶ νήσους Μοχάρων, εἰς τὰς ὁποίας ἔζων οἱ δίκαιοι, καὶ Φλεγάθοντα καὶ Κωκυτόν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδασκάνοντο οἱ πικίσται· βεβαίως τούτου τοῦ Κικέρωνος τὰ λόγια· «Ἐπίστευον, λέγει αὐτός, πάντες οἱ ἄρχαιοι, ὅτι κὸ θάνατος οὐκ ἐξαλείφει πάντας αἰσθησιν καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ἐξελθὼν ἐκ ταύτης τῆς ζωῆς, οὐκ ἐξουθενούται»· πολλῶν δὲ περισσώτερον βεβαίως τούτου τοῦ Σωκράτους τὰ λόγια πρὸς τοὺς περισσώτερος αὐτοῦ φίλους· «Ἄνο, εἶπε, πρόκειται ὁδοὶ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ὅταν ἐξέρχονται τοῦ σώματος· ὅταν μὲν ψυχὴ ἐδουλώθηται ὑπὸ τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν, ἐκείναι, ἐλεγχόμεναι ὑπὸ τῶν ἰδίων καὶ οἰκικῶν σφαλμάτων ἢ ὑπὸ τῶν ἀδιορθώτων ἀδικιῶν, πορεύονται εἰς τὴν ὁδόν, τὴν παντελῶς κεναντίαν ἐκείνης τῆς ὁδοῦ. ἢ ἢ φέρει εἰς τὴν κατοικίαν τῶν θεῶν· τὸ ἐναντίον δὲ, ὅταν ἀληθῆ ψυχὴ ἐφύλαξεν τὴν ἰδίαν ἀδιωκτικότητα καὶ καθαρότητα καὶ διετήρησεν ἐκείνην, ὅσον ἐδουλώθησαν, ἀπὸ τοῦ μολυσμοῦ τῶν αἰσθησῶν, ζήταται δὲ ἐν ἀνθρωπίνους σώμασιν, ἐμμελήθησαν τὴν ζωὴν τῶν θεῶν, εἰς ἐκείνην ἢ ὁδὸν τοῦ οὐρανοῦ, ὅθεν ἦλθον, ἐστὶν ἀνεφύμενη». Ἐκ τούτου βλέπομεν, ὅτι καὶ οἱ ἔθνη ἐπίστευον τὴν θανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀναπόδοσιν τῶν ἔργων, ἀ καὶ ἡ περὶ τούτου διδασκαλία αὐτῶν πλήρης ἦν δεισιδαιμονιῶν καὶ σφαλμάτων.

Ἡμεῖς ἔχομεν διδασκαλίαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἰς τὸ σκοπὸς ταύτης τῆς ζωῆς φέρει ὡς λύχνος καὶ ὁδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν κατανόησιν οὐχὶ πάντων, ἀλλ' ἐκείνων μόνον, ὅσα ἀναγκαῖα εἰσὶ πρὸς τὴν ἡμῶν σωτηρίαν· τὰ δὲ λοιπὰ τότε κατανοήσομεν ὅταν, ἐξελθόντες ἀπὸ τοῦ ἀσχημοῦ τόπου τοῦ σώματος ἡμῶν, φθάσωμεν ἐκεῖ, ὅπου ἡ ἡμέρα διανοίχεται καὶ ὅπου ὁ φωστὴρ Ἰησοῦς, ὁ ποιητὴς τῶν ἀπάντων, ἀνατέλλει καὶ ἀποκαλύπτει πάντα. Ἐὰν οὖν προσέχωμεν εἰς αὐτὸν τοῦ Θεοῦ τὸν λόγον, ἡμεῖς μανθάνομεν εὐθὺς τίς ἐστὶν ὁ ποιητὴς τῆς ψυχῆς, ποία ἐστὶν ἡ φύσις αὐτῆς, πόσος ὁ τῆς διαρκείας αὐτῆς καιρὸς, ποῖον τὸ ἔργον αὐτῆς καὶ διὰ ποῖον τέλος ἐπλάσθη.

«Καὶ ἐνεφύση, λέγει, εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν». Ὁ Θεὸς οὐδὲ πνεύμονας ἔχει, οὐδὲ στόμα, οὐδὲ χεῖλη ἵνα φωνήσῃ· ἀλλ' ἐπειδὴ, ὅταν ἐπλάσθη τὸ σῶμα, εἶπε «Καὶ ἐπλάσθη ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἵνα λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, διὰ τοῦτο, ἵνα διδάξῃ, ὅτι ἡ ψυχὴ οὐκ ἐστὶ χῶμα, ἀλλὰ πνεῦμα, οὐκ ἐστὶ σῶμα ὑλικὸν ἀλλὰ οὐσίαν αἴθρα, ἔλαβε τὴν λεξὴν ἐνεφύση, δι' αὐτῆς πεποιθῆσθαι τὴν διαφοράν τὴν μεταξὺ σώματος καὶ πνεύματος· διότι, ἂν καὶ αὐτὸ τὸ ἐμψύχισμα ὑλικὸν ὑπάρχει καὶ σωματικόν, ὅμως καθὼς ἀόρατον, καθὼς κινητικόν, καθὼς ἐνεργητικόν, ἔχει τινὰ ὁμοιότητα μετὰ τῆς ψυχῆς· ὅθεν εἶπεν, «ἐπλάσθη καὶ ἐνεφύσησεν», ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς, ὅτι ἄλλο ἐστὶ τὸ σῶμα καὶ ἄλλο ἡ ψυχὴ. Τὸ σῶμα ἐστὶ σύνθετον, τὸ δὲ σύνθετον διαλύεται εἰς ἐκείνα, ἐκ τῶν ὁποίων σίγκειται· ὅθεν τὸ σῶμα ἐστὶ κατὰ φύσιν φθαρτόν· τὸ πνεῦμα ἐστὶ ἀπλοῦν, τὸ ἀπλοῦν οὐδέποτε διαλύεται· διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ ἐστὶν ἀφθαρτος καὶ ἀθάνατος· «Καὶ ἐπλάσθη ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἵνα λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς». Ἐκ ταύτης τῆς διδασκα-

λίαν τοῦ Θεοῦ ἔμαθον οἱ εὐσεβεῖς, ὅτι καὶ τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ ἐπλάσθησαν ὑπὸ Θεοῦ· ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα ἐστὶν ὑλικόν, γήινον, φθαρτόν, θνητὸν καὶ φθαρτόν, ἡ δὲ ψυχὴ ἐστὶ πνεῦμα αἴθρα, νοερόν, ἀόρατον, ἀθάνατον, ἀφθαρτόν. Καὶ εἰς μὲν τὸ πρόσωπον τῶν πρωτοπλάστων τότε ἐμψύχιστος ὁ Θεός, ἐπλάσθη τὴν ψυχὴν αὐτῶν· νῦν δὲ παντὸς ἀνθρώπου ψυχὴν πλάττει, ὡς οἶδεν αὐτός, ἐν αὐτῷ τῷ σώματι αὐτοῦ· «Λέγει Κύριος, ἐκείνων οὐρανόν, καὶ ἡμελειῶν τὴν γῆν, καὶ πλάσσω πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ» (Ζαχ. 12).

Ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ μανθάνομεν καὶ ποῖον ἐστὶ τὸ ἔργον τῆς ψυχῆς. Ἡ θεία γραφὴ περιέγραψε πρῶτον τὴν πλάσιν τοῦ σώματος, ἔπειτα καὶ τὴν τῆς ψυχῆς· ἐρπύρωσε δὲ, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ τῆς εὐλογίας αὐτοῦ ἄλλα μὲν χαρίσματα ἔδωκεν εἰς τὸ σῶμα, ἄλλα δὲ εἰς τὴν ψυχὴν· εἰς τὸ σῶμα ἔδωκε τὴν αὐξήσιν, τὸν πληθυσμόν, τὴν δύναμιν τοῦ πληρῶσαι τὴν γῆν, καὶ κατακρατῆσαι αὐτῆς· «Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ Θεός, λέγων, Ἄνθρωποι ἐγενήθητε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτήν» (Γεν. 1, 28)· εἰς τὴν ψυχὴν ἔδωκε τὸ ἄρχειν, ἡγῶν τὴν ἐξουσίαν, τὴν κυριότητα, τὴν δεσποτείαν πάντων τῶν γήινων πραγμάτων καὶ πάσης τῆς γῆς. «Καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ πάσης τῆς γῆς». Ἐπειδὴ δὲ ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἄρχειν, ἔδωκεν εἰς αὐτὴν καὶ πάσης τῆς δυνάμεις, ὅσαι εἰσὶν ἀναγκαῖαι ἵνα ἄρχῃ καὶ ἐξουσιάζῃ ταύτας δὲ τὰς θαυμασίας δυνάμεις τῆς ψυχῆς καθὼς καὶ βλέπει καὶ αἰσθάνεται.

Ἡ ψυχὴ διὰ τοῦ νοῦς αὐτῆς ἐν ῥιπῇ ὀρθάλμου ἀναβαίνει εἰς τὸν οὐρανόν, καταβαίνει εἰς τὸν ἄδην, περιέρχεται τὴν γῆν, ἐμβαίνει εἰς τὰς πόλεις, εἰσέρχεται εἰς πάντα τόπον, νοεῖ εἴτι θέλει, μνημονεύει τὰ παρελθόντα, συλλογίζεται τὰ ἐνεστώτα, προνοεῖ τὰ μελλόντα, ζυγοστατεῖ, ἀνακρίνει, συμβιβάζει, διαχωρίζει· καὶ τοὺς ἰδίους αὐτῆς συλλογισμούς· αὐτὴ μανθάνει διαφόρους γλωσσάς, τέχνας παντοίας, ἐπιστήμας ὑψηλάς· ὅσα διαλέκτους ἀκούομεν, ὅσα βιβλία ἀναγινώσκωμεν, ὅσα τεχνικὰ πράγματα βλέπομεν, τῆς ψυχῆς ἡμῶν εἰσὶν ἔργα· αὐτὴ ἐρεῖρε φιλοτεχνήματα, διὰ τῶν ὁποίων διαπερῶμεν τὰ μακρὰ τῆς θαλάσσης διαστήματα, βυθίζομεθα εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης καὶ ἀνάγομεν τοὺς μαργαρίτας, καταβαίνομεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς γῆς καὶ ἐξάγομεν τὰ μέταλλα· μετροῦμεν τὸ μέγεθος τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης καὶ λοιπῶν πλανητῶν, ἐτι δὲ καὶ τὰ μεταξὺ αὐτῶν διαστήματα· ἀναλογίζομεθα τὸν καιρὸν τῆς τούτων περιόδου, τῆς ἀνατολῆς, τῆς δύσεως, τῆς συζυγίας, τῆς ἐκλείψεως, τῆς μεταξὺ ἀλλήλων καὶ τῆς γῆς ἀποστάσεως, συνάγομεν καὶ σκοροπίζομεν τὸ πῦρ, εἰσάγομεν καὶ ἐξάγομεν τὸν ἀέρα, γνωρίζομεν τὸ μέτρον τῆς δυνάμεως τοῦ πυρός, τοῦ ὕδατος, τῶν ἀνέμων· βλέπομεν καὶ ἐκείνα, ὅσα διὰ τὴν μικρότητα ἢ διὰ τὸ διάστημα φεύγουσι τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ὄρασιν· αὐτὴ εὖρε μικροσκοπία, τηλεσκοπία, πυρόμετρα, ὑγρόμετρα, βρόχομετρα, θερμόμετρα, ἀνεμόμετρα· αὐτὴ νοεῖ λύσεις προβλημάτων πάσης ὑποθέσεως, ἀναλογισμούς μακροσκελεῖς καὶ θυσανολογισμούς, εὐρέσεις πραγμά-

των ἀποκρύφων. Ἡ ψυχὴ ἠθολογεῖ, φυσιολογεῖ, γεωμετρολογεῖ, βοτανολογεῖ, μετεωρολογεῖ, ψυχολογεῖ, θεολογεῖ· διὰ τούτων δὲ τῶν ἔργων αὐτῆς ἄρχαι καὶ δεσπόζει πάντων τῶν ἐν τῇ γῇ πραγμάτων καὶ αὐτῆς ὅλης τῆς γῆς. Βλέπει πόση ἡ διαφορά μεταξὺ τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἀλόγου ζώου; ποῖον τῶν ἀλόγων ζώων ἢ τῶν πετεινῶν ἢ τῶν νηκτῶν ἢ τῶν ἐρπετῶν ἢ τῶν τετραπόδων δύναται νὰ πράξῃ οὐ λέγω πάντα, ἀλλ' ἐν μόνον μετὰ τῆς αὐτῆς τελειότητος, μετὰ τῆς ὁποίας πράττει ταῦτα πάντα ὁ ἄνθρωπος; Ὅστις ταῦτα συλλογίζεται, ἐκείνος θαυμάζει καὶ ἐξίσταται, βλέπων τὴν τόσην εὐγένειαν καὶ χάριν τῆς ψυχῆς, θαυμάζει δὲ μᾶλλον καὶ ὑπερῷοι τὴν παντοδύναμον σοφίαν τοῦ Θεοῦ, τοῦ τῆς ψυχῆς δημιουργοῦ, καὶ βοᾷ μετὰ τοῦ προσφιλῆντος (Ψαλ. 138, 6.) «Ἐθαυμάσθη ἡ γνῶσις σου ἐξ ἐμοῦ, ἐκρηκίσθη, οὐ μὴ δύναμαι πρὸς αὐτήν». Μωροὶ λοιπὸν καὶ ἀνόητοι καὶ κατηχημένοι εἰσὶν ὅσοι λέγουσιν, ὅτι ὁ λογικὸς ἄνθρωπος οὐδὲν διαφέρει τῶν ἀλόγων ζώων.

Ἄν ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ἐξουσίαν καὶ κυριότητα πάντων τῶν ἐπὶ γῆς, πολλῶν περισσώτερον ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὴν δεσποτείαν τοῦ σώματος, εἰς τὸ ὅποιον κατοικεῖ· ἔδωκεν καὶ εἰς αὐτὴν καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ σώματος, καταστήσας αὐτὴν μὲν κυρίαν καὶ δεσποίναν, τὸ δὲ σῶμα δούλον καὶ ὑπηρετὴν αὐτῆς· πλὴν ἔδωκεν εἰς αὐτὴν καὶ τὸ ἐλεύθερον καὶ ἀνεξαρτήτως (Σειρ. 15, 14.) «Αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἐποίησεν ἄνθρωπον, καὶ ἀρῆκεν αὐτὸν ἢν χειρὶ διαβουλίᾳ αὐτοῦ»· ὅθεν, ὅταν αὐτὴ, μένουσα εἰς τὴν ἐκείνην κυριότητα, ἐξουσιάζῃ καὶ ὀδηγῇ καὶ διευθύνῃ τὸ σῶμα, τὸ δὲ σῶμα ἐξουσιάζῃται ὑπ' αὐτῆς καὶ δουλεύῃ καὶ ὑπηρετῇ αὐτῇ. τότε βλέπεις καὶ γνωρίζεις ποῖον ἐστὶ τὸ ἔργον τῆς ψυχῆς· ἔργον θαυμασίον, ἔργον τοῦ ὁποίου οὐδὲ ἴχνος φαίνεται εἰς τὰ ἔργα τῶν ἀλόγων ζώων, ἔργον, τὸ ὅποιον φέρει αὐτὴν εἰς ἐκείνο τὸ μακρὸν τέλος, δι' ὃ ἐπλάσθη.

Βλέπετε τὸν Ἀβραάμ· εἰς αὐτὸν ἡ ψυχὴ προστάττει, τὸ σῶμα ὑπακούει· αὐτὸς ἕνα λόγον τοῦ Θεοῦ ἤκουσε (Γεν. 12, 1) «Ἐξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου», καὶ εὐθὺς φεύγει ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐγκαταλείμνει συγγενεῖς, φίλους καὶ πατρίδα· τοῦτο ἐστὶν ὑπακοή. Συμβαίνει μάχη μεταξὺ τῶν ποιμένων αὐτοῦ καὶ τῶν ποιμένων τοῦ Λὼτ τοῦ ἀνεψιῦ αὐτοῦ· ὁ Ἀβραάμ ἤσυχάζει τὴν μάχην· πᾶσα ἡ γῆ, λέγει πρὸς τὸν Λὼτ, ἐνώπιόν σου ἐστὶ, λάβε ὅποιον μέρος ἀρέσει σοι (Γεν. 13, 9.) «Ἐἰ σὺ εἰς ἄριστερά, ἐγὼ εἰς δεξιὰ· εἰ δὲ σὺ εἰς δεξιὰ, ἐγὼ εἰς ἄριστερά»· τοῦτο ἐστὶ δικαιοσύνη. Κατατροπώσας τοὺς ἐχθρούς τοῦ βασιλέως τῶν Σοδόμων, ἠλευθέρωσε τοὺς αἰχμαλώτους ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἵππους καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα, ὅσα οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ἤρπασαν· ὁ βασιλεὺς, αἰσθάνομενος τὸ χρέος αὐτοῦ, λέγει πρὸς τὸν Ἀβραάμ· δός μοι τοὺς ἀνδρας, τοὺς δὲ ἵππους λάβε σὺ διὰ τὸν κόπον σου (αὐτόθι 14, 21.) «Ἐἶπε δὲ βασιλεὺς Σοδόμων πρὸς Ἀβραάμ· δός μοι τοὺς ἀνδρας, τὴν δὲ ἵππων λάβε σεαυτῶν», ὁ δὲ Ἀβραάμ οὐδὲ εἰ σπαρτίον ἠθέλησεν ἐξ αὐτῶν (αὐτόθι 22, 23.) «Ἐἶπε δὲ Ἀβραάμ πρὸς τὸν βασιλέα Σοδόμων· Ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου πρὸς Κύριον τὸν Θεόν, ὅς ἐστις τὸν οὐρανόν καὶ

τὴν γῆν, εἰ ἀπὸ σπαρτίου ἕως σφαιρωτῆρος ὑποδήματος λήψομαι ἀπὸ πάντων τῶν σῶν»· τοῦτο ἐστὶν ἀληθινὴ εὐεργεσία. Καθήμενος ὁ Ἀβραάμ ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτοῦ, περιέμενε τοὺς ἐκείθεν διερχομένους ξένους, ἵνα παντὶ τρόπῳ ὑπηρετήσῃ καὶ φιλοξενήσῃ αὐτοὺς (αὐτ. 18, 3) «Κύριε, ἔλεγε πρὸς τὸν διαβαίνοντα ξένον, εἰ ἄρα εὔρον χάριν ἐναντίον σου, μὴ παρέλθῃς τὸν παῖδά σου»· τοῦτο ἐστὶ συμπάθεια καὶ εὐπλάγχθια. Ὁ παντοκράτωρ Θεὸς συνομιλεῖ μετὰ τοῦ Ἀβραάμ καὶ συμρωρολογεῖ μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἀπωλείας τῶν Σοδόμων, ὁ δὲ Ἀβραάμ ὀνομάζει ἐαυτὸν γῆν καὶ σποδὸν (αὐτ. 27.) «Ἐγὼ δὲ εἰμι γῆ καὶ σποδός»· τοῦτο ἐστὶ ταπεινοφροσύνη. Αὐτὸς τέλει πάντων ὁ Ἀβραάμ καὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ σπλάγχθινον, ἤγουν τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ ἀγαπητοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, προετίμησε τοῦ Θεοῦ τὸ πρόσταγμα· ὅθεν ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἵνα λάβῃ τὴν μάχαιραν καὶ σφάξῃ αὐτὸν (Γεν. 23, 10.) «Καὶ ἐξέτεινε ὁ Ἀβραάμ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἵνα λαβῇ τὴν μάχαιραν πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ»· τοῦτο ἐστὶν ἡ τελεία εἰς τὸν Θεὸν ὑπακοή καὶ ἀγάπη.

Εἰς τὸν Ἰωσήφ ἡ ψυχὴ ἐξουσιάζει, τὸ σῶμα δουλεύει· εἰς τὸν Ἰωσήφ λοιπὸν βλέπεις τῆς σωφροσύνης τὴν ἀρετὴν, ὅταν νικᾷ τοὺς πειρασμούς τῆς Αἴγυπτίας· εἰς αὐτὸν βλέπεις τὴν φρόνησιν καὶ τὴν πρόνοιαν, ὅταν οἰκονομῇ τὴν ἀκαρίαν τῆς Αἴγυπτου· βλέπεις τὴν δικαιοσύνην, ὅταν σιτομετρῇ εἰς πάντας καὶ οὐδένα ἐγκαταλείπῃ· βλέπεις τὴν ἀμνησικακίαν, ὅταν λέγῃ πρὸς τοὺς πωλῆσαντας αὐτὸν ἀδελφούς καὶ τρέμοντας τῆς μνησικακίας τὴν ἐκδίκησιν (αὐτ. 50, 21.) «Μὴ φοβείσθε, ἐγὼ διαθρέψω ὑμᾶς καὶ τοὺς οἴκους ὑμῶν καὶ παρεκλίσεσεν αὐτοὺς καὶ ἐλάλησεν αὐτῶν εἰς τὴν καρδίαν».

Ἡ ψυχὴ τοῦ Ἰωβ ἐστὶν ἡ κυρία καὶ ἡ δεσποίναν, τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐστὶ δούλος καὶ ὑπηρετῆς· ὅθεν εἰς αὐτὸν βλέπομεν τόσην ἀνδρείαν ἐναντίον εἰς τὰς ἀφηνειδίας καὶ υπερβολικὰς δυστυχίας, τόσην μεγαλοψυχίαν εἰς τὴν ἐσχάτην πτωχείαν καὶ ἀπορίαν, τόσην ὑπομονὴν εἰς τὴν ἀσθένειαν καὶ εἰς τὰς πληγὰς καὶ ὀδύνας, ὡστε φαίνεται ἡμῖν, ὅτι ὁ Ἰωβ οὐ φορεῖ σάρκα καὶ σῶμα, ἀλλ' ἐστὶν ἄσπικτος καὶ ἀσώματος.

Ἐὰν ἐρευνήσῃς τὴν ζωὴν καὶ τὸ πολίτευμα τῶν προφητῶν, τῶν ἀποστόλων, τῶν μαρτύρων, τῶν δούλων, πάντων τῶν ἁγίων, βλέπεις καὶ γνωρίζεις πόση ἐστὶν ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς, καὶ πόσα εἰσὶ τὰ ἔργα αὐτῆς, καὶ πόσον διαφέρει ὁ ἄνθρωπος τῶν ἀλόγων ζώων. Πού εἶδες ἢ πού ἀνέγνωσ ἢ πού ἤκουσας εἰς τὰ ἄλογα ζῶα ἢ δικαιοσύνην ἢ σωφροσύνην ἢ μεγαλοψυχίαν ἢ φιλοξενίαν ἢ αἰσθησιν ὅτι ἐστὶ Θεὸς ἢ ἴχνος ἀγάπης καὶ ὑπακοῆς εἰς αὐτόν;

Ὅταν δὲ ἀκολουθήσῃ τὸ ἐναντίον, ἤγουν ὅταν ἡ ψυχὴ ὑποδουλώσῃ τὴν θηλασίαν αὐτῆς εἰς τὰς ἐπιθυμίας τοῦ σώματος καὶ ὑποτάξῃ τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς εἰς τῆς σαρκὸς τὰ πάθη, ὅταν, λέγω, τὸ σῶμα ἀρπάξῃ τὴν ψυχὴν τὴν κυριότητα καὶ καταστήσῃ τὴν δεσποίναν, ἤγουν τὴν ψυχὴν, δούλην αὐτοῦ, τότε ἀποσθένεται τῆς ψυχῆς τὸ κάλλος καὶ μαρμαίρεται· ἡ ὠριότης καὶ ἐκλείπει· ἡ μεγαλοπρέπεια καὶ ἀφανίζονται τὰ ἔργα αὐτῆς· τότε οὐδὲν ἄλλο βλέπεις εἰμὴ σῶμα, σάρκα, πάθη· τότε οὐδὲν ἄλλο βλέ-

πειε εὐμὴ τὴν θαλιότηα τῆς ἀλώπεκος, τοὺς μετασχηματισμοὺς τοῦ χαμαιλέοντος, τὰς ἀρπαγὰς τοῦ ἰέρακος, τὴν ὠμέτηα τοῦ λέοντος, τὴν μνησικακίαν τῆς κκμήλου, τὴν κοιλιοδουλείαν καὶ τὸν βόρβορον τοῦ χοίρου, τότε ἔργον ψυχῆς οὐδόλως φαίνεται, οὐ βλάβεις ἀνθρώπων λογικόν, ἀλλὰ ζῶων ἄλογον, διότι αὐτὸς ἐξέπειε τῆς τιμῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς αὐτὸν ὕψωσε, καὶ κατεστάθη ἕμοιος τοῖς ἀλόγοις ζῴοις· οὗτος δὲ ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ ἱεροψάλτου Δαβὶδ (Ψαλ. 48, 12.) «Ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν, οὐ κωνήκει, παρασυμβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὠμοιώθη αὐτοῖς».

Ἦ ἔτι μὲν πικρὰ ἡ ἀνάμνησις τῆς θείαν σου εὐγένειαν; πῶς φαίνεσαι τούτου ἀχάριστος εἰς ἐκεῖνον τὸν πανάγαθον εὐεργέτην, ὅστις ἔδωκε σοι τόσα προτερήματα, ὅστις ἐπλούτισέ σε διὰ τωσούτων δωρεῶν καὶ χαρίτων; πῶς στέργεις καὶ θίδω; τὴν θέλησίν σου εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ δούλου σου καὶ τὴν δεσποτείαν σου εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ σου; πῶς καταδέχεσαι καὶ γίνεσαι δούλη τοῦ δούλου σου καὶ ὑπηρετεῖς τὸν ὑπέρτερον σου; Θέλγει σε ἀληθῶς τὸ σῶμα διὰ τῆς θανατηφόρου τῶν ἡδονῶν γλυκύτητος; καταρλογίζεις σε ἀληθῶς διὰ τοῦ ὀλεθρίου πυρὸς τῶν ἱδίων παθημάτων; ἀλλὰ σὺ ἐδιδάχθης καὶ ἔμαθες, ὅτι, ἐὰν μὲν νικήσῃς, σώσεις σεαυτὴν καὶ τὸ σῶμα. ἐὰν δὲ νικηθῇς, κολάζεις σεαυτὴν καὶ ἐκεῖνο. Ἐχεις τὸ αὐταξούσιον, ἔχεις τὴν παρὰ Θεοῦ δοθείσάν σοι δύναμιν, ἔτοιμός ἐστι πρὸς βοήθειάν σου τοῦ πανοικτεῖρμονος Θεοῦ ἢ δραστήριος χάρις· ἀνάστα λοιπόν, τί καθεύδεις; τὸ πότε μέλλεις χωρισθῆναι ἀπὸ τοῦ σώματός σου ἐστὶν ἀγνώριστον καὶ ἀγῆλον οὐκ οἶδας οὐδὲ τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, καὶ ἦν ὁ Θεὸς χωρίζει σε ἀπὸ τοῦ σώματός σου· μετὰ δὲ τὸν χωρισμὸν σου ἐλπὶς διορθώσεως ἢ μετανοίας οὐδεμία· ἕως πότε δουλεύσεις τὴν δουλείαν τῆς αἰωνίου σου καταδίκης; ἀνάστα, ἀνάλαβε τὴν δεσποτείαν σου, ὑπόταξον τὸν δούλόν σου, τελέωσον τὸ ἔργον σου, ἵνα σὺν αὐτῷ τῷ δούλῳ σου εἰσέλθῃς εἰς τὸν νυμφῶνα τῆς θείας δόξης, εἰς τὰς λαμπρότητας τῶν ἀγίων, εἰς τὴν βασιλείαν τῆν αἰώνιον, ἣν κἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἠτοιμάσεν σοι ὁ πανυπερέχων Θεός, ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος πλάσας σε· Ἀμήν.

ΘΕΟΤΟΚΗΣ.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'. (1)

Νέος πόλεμος τῶν Κερκυραίων καὶ τῶν Κορινθίων
— αἰτία τοῦ πολέμου τούτου — ἑτοιμασίαι
τῆς Κορίνθου.

Ἡ Κέρκυρα, ἀπαυξήσασα τὰς δυνάμεις τῆς διὰ τῆς φιλοδοξίας τῆς καὶ τῶν ἐπιτυχῶν τῆς, κατέστη ἀπὸ πολλοῦ χρόνου

(1) Ἰδὲ τὸ ΣΤ'. ἐν σελ. 139 τομ. Γ'.

ἀντιζήλος καὶ ἐχθρὸς τῆς Κορίνθου, ἥτις ἔστρεψε τὴν ζωηροτέραν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἐκδικηθῇ κατὰ τῶν τολμηρῶν τούτων νησιωτῶν, ἢ διαγωγή τῶν ὁποίων καθ' ἣν στυγμὴν ἡ Πελοπόννησος ἐπαπειλεῖτο νὰ ὑποκύψῃ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Ξέρξου εἶχεν ἐπισύρει ἐναντίον των τὴν δυσπιστίαν καὶ τὸ μῖσος πάντων σχεδὸν τῶν Ἑλλήνων. Οἱ Κορίνθιοι λοιπόν, ἐπωρελούμενοι τούτου, περιέμενον κατὰλληλον ἀπορμηὴν ὅπως διαδηλώσωσι τὴν ἔχθραν των.

Ἡ Ἐπιδάμνος, περὶ ἧς ἡ Κέρκυρα διετιχόριζετο ὅτι ἦτο μία τῶν ἀποικιῶν τῆς, ὑπῆρξεν ἡ ἀρραμὴ τῆς διαρρήξεως πάσης μεταξὺ Κερκυραίων καὶ Κορινθίων σχέσεως. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης ἀπὸ τινος κειροῦ ἐστασίαζον καὶ διεφύρονον σφόδρα πρὸς ἀλλήλους, αἱ δὲ διχόροι φατρία ἀπεπάθησαν πρὸς τοὺς Κερκυραίους, ἐπικαλούμενοι ὅπως διὰ τῆς μεσολαβήσεως αὐτῶν θέσωσι τέρμα εἰς τὰς διαφρέσεις ταύτας ἢ διὰ τῆς προστασίας καὶ δυνάμεως των ἐπαναχάτωσι τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐταξίαν. Οἱ Ἐπιδάμνιοι πανταχόθεν κατατροχόμενοι, ἀρ' ἑτέρου δὲ λαβόντες παρὰ τῶν Κερκυραίων ἀορίστους ἀπαντήσεις καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ περιμείνωσιν οὐδεμίαν ἐπικουρίαν ἐκ μέρους αὐτῶν, οἵτινες εἰς ἐναντίαν ἐσκόπουον νὰ ὠρεληθῶσιν ἐκ τῶν κινήματων τούτων, ἐπεμψαν πρέσβεις εἰς Κόρινθον.

Οἱ Κορίνθιοι δὲν ἠδύναντο νὰ τύχωσι καταλληλοτέρως εὐκαιρίας. Διὸ πᾶραυτα προθύμως ἐχορήγησαν εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τὴν βοήθειαν ἣν ἀπῆτουν καὶ ἔσπευσαν νὰ πέμψωσι δυνάμεις κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Εὐθὺς, ἅμα διεδόθη ἡ εἰδησις ἐτι ἡ Ἐπιδάμνος εἶχε τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Κορίνθου, ἡ Κέρκυρα ὤπισσε 24 πλοῖα, τὰ ὁποῖα προσωρμίσθησαν ἀπέναντι τῆς πόλεως· προτεκίλεται δ' αὐτὴν ν' ἀποπέμψῃ τοὺς ξένους, οὓς εἶχεν ἀποδεχθῆ, καὶ νὰ παραλάβῃ τοὺς εὐγενεῖς, οἵτινες κατὰ τὴν τελευταίαν στάσιν τοῦ λαοῦ εἶχον διωχθῆ.

Ἀρνητικῆς βοθείας ἀπαντήσεως, ὁ στόλος τῶν Κερκυραίων αὐξήθει εἰς ἄλλων 15 πλοίων ἤρξατο τὴν πολιορκίαν. Οἱ Κορίνθιοι οὐδὲν τι παρέλειψαν ὅπως ὀχυρωθῶσι καὶ προσέτρεψαν τοὺς Κερκαλλήνας, τοὺς Λευκαδίους, τοὺς Θηβαίους καὶ ἑτέρους τινὰς λαοὺς τῆς Ἑλλάδος νὰ συνενώνωσι τὰς δυνάμεις των μετὰ τὰς ἰδικὰς των· ἡ δὲ Γερουσία διὰ ψηφίσματος κατεδίκασεν εἰς 50 δραχμῶν πρόστιμον, ἐκεῖνον ὅστις δὲν ἤθελε δράμει εἰς βοήθειαν τῆς Ἐπιδάμνου.

Οἱ Κερκυραῖοι, μὴ θέλοντες νὰ ἐπισύρωσιν ἐναντίον ἑαυτῶν οὐδεμίαν κατηγορίαν, βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, οἵτινες εἶχον προσκολληθῆ εἰς αὐτούς, ἐπεμψαν πρέσβεις εἰς Κόρινθον. Οὗτοι δὲ εἶχον διαταγὴν ἵνα πᾶσαν καταβῶσι προσπαθῆεν ὅπως καταπέσωσι τοὺς Κορινθίους νὰ παρακίτσωσι τὰς ἐπὶ τῆς Ἐπιδάμνου ἀξιώσεις των· ἀλλ' ἐν περιπτώσει ἀποποιήσεως ὠρεῖλον νὰ κηρύξωσι τὸν πόλεμον.

Οἱ Κορίνθιοι, πεπειθότες εἰς ἰσχυρὰν συμμαχίαν, ἐπέμειναν ὑποστηρίζοντες τὰ πρῶτα βήματα, τὰ ὁποῖα εἶχον κάμει. Ὁ στόλος αὐτῶν, συγκείμενος εἰς 75 πλοίων, ἀπέπλευσε μετὰ διασχίλων ὀπλιτῶν κατὰ τῆς Ἐπιδάμνου ἵνα ἐκεῖ πολεμήσῃ τοὺς Κερκυραίους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Ἐναρξίς ἐχθροπραξιών.

Φθάσαντος τοῦ στόλου τῶν Κορινθίων εἰς Ἀκτιον, μικρὸν τι Κερκυραϊκὸν πλοῖον, πλησιάζασα πρὸς τὸν ναύαρχον, τὸν προσεκάλεσε νὰ μὴ προσέλθῃ περικιτέρω ἀλλ' οὗτος, οὐδεμίαν δῶσας ἀπάντησιν, παρέταξε τὰ πλοῖά του πρὸς ναυμαχίαν. Ταῦτα λοιπόν ἰδόντας οἱ Κερκυραῖοι ἀπόλεσαν πᾶσαν ἐλπίδα τοῦ νὰ συμβεῖσθῶσι μετὰ τοῦ ἐχθροῦ των. Αἱ ναυτικαὶ των δυνάμεις συνεποσούτο εἰς 70 πλοῖα, εἰς ὧν τριάντα ἕμειναν ἵνα ἐξσκολλοθήωσι τὴν πολιορκίαν τῆς Ἐπιδάμνου, τὰ δὲ ἐπίλοιπα προχώρησαν ἐν εὐταξίᾳ εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἐχθροῦ. Τῆς μάχης λοιπὸν συναρθεῖσης, οἱ νησιῶται διὰ τε τὴν ἀνδρίαν καὶ ἐπιδεξιότητά των ἐνίκησαν τὸν ἐχθρόν, καίτοι πολὺ ἀνώτερον κατὰ τὸν ἀριθμὸν. Οἱ Κορίνθιοι ἀπόλεσαν 15 πλοῖα, ἅτινα ὀδηγηθέντα εἰς τὴν Ἐπιδάμνον ἀνήγγειλαν εἰς τοὺς κατοίκους ὅτι οὐδεμία ἄλλη ἐλπίς τοῖς ἀπέμενεν ἢ τοῦ νικητοῦ ἢ ἐπεικεία. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ πόλις παρεδόθη, οἱ δὲ Κερκυραῖοι ἀπήτησαν ἵνα οἱ μὲν ξένοι οἱ εἰσαχθέντες εἰς Ἐπιδάμνον πωληθῶσιν ἐν δημοπρασίᾳ, οἱ δὲ Κορίνθιοι διαμένωσιν αἰχμαλῶται εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Κερκυραϊκῆς Γερουσίας, καὶ ἐώρτασαν τὴν λαμπρὰν ταύτην νίκην ὑψώσαντες τρόπιον εἰς Λευκίμνην, ἐγκαινισθὲν διὰ τοῦ αἵματος μέρους τῶν αἰχμαλῶτων, οἵτινες ἀνηλεῶς ἐσφάγησαν, τῶν ἄλλων καταδικασθέντων νὰ ἀποθάνωσιν εἰς τὰ δεσμά.

Τοιαύτη ἦτο τότε ἡ ἀναπόρευτος τύχη τῶν πολεμιστῶν. Ὁ ἔρωσ τῆς πατρίδος, ἡ υπεράσπισις τῶν ἀγαθῶν των, συχναὶ καὶ ἡ φιλοδοξία τοὺς ἔκμανον νὰ περιφρονῶσι τὸν θάνατον εἰς τὰς μάχας· ἂν ὅμως οὗτοι δυστυχῶς ἤθελον πέσει εἰς τὰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ, ὁ σκληρότερος θάνατος ἢ δεσμὰ ἔτι μάλλον ορικώδη τοὺς περιέμενον, καθότι ἡ φιλοφροσύνη καὶ ἡ ἐπεικεία δὲν ἦσαν ἀρετὰ κοινὰ εἰς τοὺς ἥρωας. Ἀπ' ἐναντίας δάφναι αἰμοσχαγεῖς ἦσαν εἰς τὰ ὄμματά των πολυτιμότεραι ἢ ὁ φοινῆς μεμιγμένος μετὰ τῶν κλάδων τῆς εἰρήνης. Ὁ νικητὴς ἦτο ἀληθὴς τίτρις, ἥτις κυρία τῆς λαίας αὐτῆς προθυμοποιεῖται νὰ τὴν κατασπαράξῃ. Δυστυχεῖς λαοὶ! πόσον ἠγνοεῖτε τὴν ἀληθῆ δόξαν! δὲν ἐγινώσκετε πόσον προτιμότερον εἶνε νὰ νικήσῃ τις ἑαυτὸν παρὰ τοὺς ἐχθρούς του! δὲν ἠξέερετε πόσας ἠδύτητας παρέχει τις γενναία συγγνώμη, δοθεῖσα εἰς τὸν ὑπὸ τὴν ἰσχὺν ἡμῶν εὐρισκόμενον νικηθέντα!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ἀποχώρησις ἀμφοτέρων τῶν κομμάτων—κινήσεις τῶν Κορινθίων ὅπως προμηθευθῶσι συμμαχίαν — Πρέσβεις Κερκύρας καὶ Κορίνθου εἰς Ἀθήνας.

Ἐν τούτοις οἱ Κορίνθιοι ἀπεσύρθησαν πρὸς τὸ ἀκρωτήριο Ἀκτιον ἵνα προστατεύωσι τὴν Λευκίδα ἐκ τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν

Κερκυραίων· οὗτοι δὲ τοὺς ἠκολούθησαν καὶ εἰς μάτην προσεπάθησαν νὰ συνάψωσι νέαν μάχην, ἀφ' ἧς ἠλπίζον καὶ πάλιν νὰ ἐξέλθωσι νικηταί, καθότι ὁ ἐχθρὸς ἦτο εἰσέτι τεταραγμένος καὶ δὲν εἶχε λάβει τὸν ὑλικὸν καιρὸν νὰ ἀνακτήσῃ νέας δυνάμεις καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν τάξιν ἣν εἶχεν ἀπολέσει ἕνεκα τῆς πρώτης αὐτοῦ ἥττης· οἱ νησιῶται ἀπεναντίας, ἐναρρυνόμενοι ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας, προθύμως ἤθελον δεχθῆ καὶ νέαν ναυμαχίαν. Ὁ τῶν Κορινθίων στρατηγός, μὴ ἀμυβᾶλλον ὅτι καὶ εἰς δευτέραν μάχην ἤθελε νικηθῆ, ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ ἀμυντικὴν θέσιν καὶ προσυλάξῃ τοὺς συμμαχίους του ἀπὸ πάσης προσβολῆς τῶν Κερκυραίων, οἵτινες μὴ δυνάμενοι νὰ ἔλθωσιν εἰς συμπλοκὴν ἀπόλεσαν πᾶσαν ἐλπίδα καὶ ἀπεφάσισαν ν' ἀποσυρθῶσι.

Καὶ ἡ Γερουσία τῆς Κορίνθου δὲν ἔμεινεν ἀπρακτος, καθότι, σταθμίζουσα τὰς μεγάλας ζημίας αἰς ὑπέστη, ἐρλέγετο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ἐκδικήσεως· διὸ καὶ ἔσπευσε νὰ πέμψῃ ἀπεσταλμένους εἰς ἄπασαν τὴν Πελοπόννησον ὅπως συμμαθεῖσιν καὶ οὗτοι τῆς καταστροφῆς τῶν Κερκυραίων. Συγχρόνως δ' ἠτοιμάσθη καὶ τρομερὸς στόλος ἵνα ἀποπείσῃς ὑποδουλώσῃ αὐτούς.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἔμειναν οὐδέτεροι, καθότι, ἂν ἐκηρύττοντο ὑπὲρ τῶν νησιωτῶν, ἡ δύναμις των ἠδύνατο νὰ ταλαντεύσῃ τὰς συνηνωμένας δυνάμεις τῆς Ἑλλάδος, ἐνῷ ἂν ἐλάμβανον μέρος εἰς τὴν συμμαχίαν, ἡ καταστροφή τῶν Κερκυραίων καθίστατο σχεδὸν ἀναπόρευτος. Διὰ τὸν λόγον τούτον οἱ Κερκυραῖοι ἔσπευσαν ν' ἀποστείλωσιν εἰς Ἀθήνας πληρεξουσίου οἵτινες, μεταδόντες ἐκεῖ πρὶν τῶν τῆς Κορίνθου, πρῶτοι καθυπέβαλον τὰ δικάια των. Ὁ ρήτωρ παρέστησεν εἰς τὴν Γερουσίαν ἐτι κατὰ πρῶτον οἱ Κερκυραῖοι ἔλαβον τὰ ὄπλα ὅπως τιμωρήσωσιν ὑπηκόους ἐπαναστάτας καὶ ὅτι δὲν ἔστρεψαν αὐτὰ κατὰ τῶν Κορινθίων εἰμὴ ὁπόταν οὗτοι ἀναφανθῶν διεκηρύχθησαν προσταταί των, ὅτι τὸ δίκαιόν των ἐστέρθη διὰ λαμπρᾶς νίκης καὶ ἐτι ἡ ἀναίθεια τῶν Κορινθίων ἐφθασεν εἰς τὸ ἔπακρον· ἐὰν δ' ἡ Κέρκυρα ἐλάμβανε τὴν ἀτυχίαν νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὸν ζυγὸν των, καὶ αὐτοὶ οἱ σύμμαχοί τῆς ἤθελον γίνεαι ἐχθροί, ἡ δὲ Ἑλλάς συμμαχοῦσα σήμερον ὑπὲρ αὐτῶν θέλει μενανοῆσαι μίαν ἡμέραν, ἀλλὰ πολὺ βραδέως, ἐτι ὑπεστήριξε τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν φιλοδοξίαν των, καὶ ἐτι αὐταὶ αἱ Ἀθηναῖοι δὲν θέλουσι λείπει ἀπὸ τοῦ νὰ ὑποστῶσι τὴν αὐτὴν τύχην.

Ὁ ρήτωρ τῆς Κορίνθου ἐδημηγόρησεν ἐτι ἐντονώτερον. Ἡ πατρίς μου, εἶπεν, ὑπέστη ἐσχάτως τρομερὰν ἥτταν. Ἄπασα ἡ Πελοπόννησος συνεμερίσθη τὴν λύπην αὐτῆς καὶ ἄπασα ἡ Ἑλλάς ὠπλίσθη πρὸς ἐκδίκησίν τῆς. Αἱ Ἀθηναῖοι, πρὸ χρόνων συνηνωμένοι μεθ' ἡμῶν δι' εἰλικρινεῶς συμμαχίας, βεβαίως θέλουσι πέμψει καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην τὰς δυνάμεις των ἵνα ἐνωθῶσι μετὰ τῶν ἰδικῶν τῆς. Ἄν ὅμως ἤθελον ματαιωθῆ αἱ ἐλπίδες ἡμῶν, ἀναμειβόμενος θὰ σὰς κωκοραίνεται ἔπειτα ἐτι ὑπῆρξατε ἀπλοῖ θεαταί τῆς ὅλης καταστροφῆς τῶν τολμηρῶν Κερκυραίων.

Τοιαύτη τις ἀπόφασις ἡμῶν ἤθελεν ἐπισύρει ἐναντίον σας τὰ ὄπλα ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Αἱ Ἀθηναίαι λαμβάνουν μέρος διὰ τῆς Κερκυρας — Στέλλουσιν ἐπικουρίας — Ναυμαχία καὶ νέα ἦτα τῶν Κορινθίων.

Αἱ γνώμαι ἦσαν διηρημέναι ἐν τῇ βουλῇ. Οἱ μὲν διαχυρίζοντο ὅτι αἱ Ἀθηναίαι ἐνδιεφέροντο νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν καταστροφὴν δημοκρατίας, ἥτις μόνη ἤδύνατο διὰ τοῦ ναυτικοῦ τῆς νὰ κλονίσῃ τὴν δύναμιν τῶν ἡ μόνη, ἥτις καθ' ὅν καιρὸν ὁ Ξέρξης ἤθελε νὰ υποδουλώσῃ τὴν Ἑλλάδα, δὲν ἠρῴησεν νὰ μείνῃ ἀεργὸς ζητούσα τοιοῦτοτρόπως ν' ἀποκτήσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ Πέρσου· οἱ δὲ, καὶ πρὸ πάντων ὁ Περικλῆς, ὑπεστήριζον ὅτι τὸ δίκαιον ἦτο προφανῶς τῶν Κερκυραίων, ὅτι αἰσχρὸν ἦθελεν εἶσθαι νὰ τοὺς ἐγκαταλείψωσι καὶ ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἤδύνατο τις μέλλων νὰ φοβηθῇ ἢ τὰς ἐπιτυχίας καὶ τὰς προόδους τῶν Κορινθίων, οἵτινες διὰ τῆς συμμαχίας τούτων λαῶν κατέστησαν δυνατοὶ καὶ ἰσχυροί.

Ἡ γνώμη αὕτη ὑπερίσχυσε, καὶ ἀπερρίσθη νὰ συνομολογήσωσι μετὰ τῶν Κερκυραίων συμμαχίαν ἐπιθετικὴν καὶ ἀμυντικὴν καὶ ὅτι αἱ Ἀθηναίαι ἤθελον κηρυχθῆ κατὰ παντὸς ἔθνους προτιθέμενου νὰ προσβάλλῃ τοὺς συμάχους τῶν. Εἰς δὲ τοὺς πρόσοδους τῆς Κορίνθου ἀπήντησαν ὅτι ἡ Γερουσία διὰ τῆς δηλώσεως ταύτης δὲν εἶχε διόλου σκοπὸν νὰ διαλύσῃ τὴν εἰρήνην, ἥτις ὑπῆρχε μεταξὺ τῶν δύο δημοκρατιῶν, καὶ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἤθελον οἱ πρῶτοι ἀρχίσει τὰς ἐχθροπραξίας.

Μόλις οἱ Κορίνθιοι ἐμάθον τὴν ἀπόφασιν τῶν Ἀθηναίων, καὶ ὁ συμμαχικὸς στόλος παρεκρήμα ἐπλευσε· συνέκειτο δ' εἰς ἑκάτον πεντήκοντα πλοίων ὑπὸ τὰς διαταγὰς Ξενοκλείδου υἱοῦ τοῦ Εὐθυκλέους, καὶ ἡ ἀναχώρησις τῶν πλοίων ἐγένετο μετὰ βίας καὶ ταχύτητος ἵνα ἐμποδίσωσι τοὺς Ἀθηναίους νὰ πέμψωσιν ἐπικουρίαν πρὸς τοὺς συμάχους τῶν. — Οἱ Κερκυραῖοι εἶχον 110 πλοία ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Μιλτιάδου, Αἰσιμίδου καὶ Εὐρυδάτου. — Ἀρῶ ἐπιληροφρήθησαν ὅτι ὁ ἐχθρικός στόλος ἐπρωχώρει, ἀπέπλευσαν εἰς Σύβοτα τῆς Ἡπείρου ἵνα τοὺς περιμείνωσιν ἐκεῖ, ἔνθα δέκα Ἀθηναῖκά πλοῖα εἶχον φανῆ, ἔχοντα ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Λακεδαιμόνιον υἱὸν τοῦ Κίμωνος. Ὁ Περικλῆς ἀντίζηλος τούτου ἐζήτει, φαίνεται, ἀφορμὴν νὰ ἐκμηδενίσῃ τὸν υἱὸν καὶ ἐκθέσῃ αὐτὸν εἰς τὰς ὑπονοίας τῶν συμπολιτῶν του, χορηγῶν εἰς αὐτὸν δυνάμεις οὕτως ἀτημάντους. Ἐκτός τούτου προσδιώρισεν εἰς αὐτὸν καὶ ἄλλους δύο στρατηγούς τὸν Διότιμον υἱὸν τοῦ Στρομβίλου καὶ Πρωτέα υἱὸν τοῦ Ἐπικλέους, οἵτινες βεβαίως δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ παρεμποδίσωσι τὰ ἔργα του.

Οἱ Κερκυραῖοι πρόεδον εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἐχθροῦ, ὁ δὲ στόλος τῶν εἰς τρία διηρημένους ἐπορεύετο. Ὁ στρατὸς τῶν Ἑλλήνων εἶχε μείνει πλησίον τῆς Λευκάδος ἵνα παραλάβῃ δυσχιλίους ἀνθρώπους εἰς ἐπικουρίαν. Μόλις εἶδον τοὺς Κερκυραίους, ἔλαβον καὶ αὐτοὶ τὴν ἰδίαν τάξιν, καὶ τῆς μάχης συναρθείσης, ἡ νίκη ἐκλινεν ὑπὲρ τῶν νησιωτῶν, οἱ δὲ ἐχθροὶ τῶν ἐζήτησαν νὰ σωθῶσι τραπέντες εἰς φυγῇ. Οἱ Κερκυραῖοι ἀντὶ νὰ ὑπερηλιθῶσι

τῆς νίκης ἦν ἐκέρδησαν, ὅπως καταστρέψωσι τὰς ναυτικὰς δυνάμεις τῶν ἐχθρῶν τραπέντων εἰς φυγῇ, δὲν ἐσυλλογίζοντο ἄλλο εἶμα ἢ νὰ λαφυραγωγῆσιν, καὶ ἀπόλεσαν οὕτως εὐνοϊκῆν καὶ ἴσως μοναδικὴν περίστασιν ἵνα τελειώσωσιν ἐνδόξως σκληρὸν πόλεμον.

Οἱ Κορίνθιοι ἐπροφυλάχθησαν εἰς Σύβοτα οἱ δὲ Κερκυραῖοι εἰσέπλευσαν ἐν Κερκύρα ὅπου ἕτερα 30 Ἀθηναῖκά πλοία ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γλυκού καὶ Ἀνδοκίδου εἶχον ἤδη φθάσει — Ὁ συμμαχικὸς στόλος, καίτοι ὑποστὰς ζημίας εἰς τὴν τελευταίαν μάχην, ἐπλευσεν ὅμως ἐκ νέου ἵνα ἀποπειραθῇ τὴν τύχην τῶν ἑλλων, ἀλλ', ἰδόντες τὴν ἐπικουρίαν τῶν Ἀθηναίων καὶ φοβούμενοι νέαν ἦταν, ἀπερρίσταν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Σύβοτα. Ἐπεμψάν ὅθεν πρόσοδους εἰς τοὺς Ἀθηναίους στρατηγούς ὅπως παραστήσωσιν εἰς αὐτοὺς ὅτι ἡ πολεμικὴ αὕτη παρασκευὴ ἀντέδεικνεν εἰς τὰς συνθήκας τῆς εἰρήνης· οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως ἀπήντησαν ὅτι εἶχον ὀπισθῆ ἵνα ὑπερασπίσωσι τοὺς Κερκυραίους, καὶ οὐχὶ ἵνα προσβάλλωσι τοὺς Κορινθίους, οἵτινες ἦσαν κύριοι νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Κόρινθον χωρὶς ποτῶς νὰ φοβηθῶσι μὴ εἰς τὴν ἀποχώρησιν τῶν συμβῆ πρόσκοιμά τι. Ὁ συμμαχικὸς στόλος ἠκολούθησε τῇ συμβουλῇ ταύτην, ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀναχωρήσῃ ὑψώσε τρόπαιον ἐν Συδότοις εἰς μνήμην τῆς μάχης τῆς Λευκάδος, καὶ μολοντοὶ νικηθέντες ἰσχυρίζοντο ὅτι ἐνίκησαν. Οἱ Κερκυραῖοι ἐπίσης ἤγειραν τρόπαιον ἐπὶ τῆς παραλίας ἀπέναντι τοῦ τῶν Κορινθίων.

(ἀκολουθεῖ).

Ο ΔΑΝΤΗΣ ΚΑΙ Η ΚΟΛΑΣΙΣ.

Ὁ Δάντης Ἀλιγιέρης ὑπῆρξεν εἰς τῶν σπανίων ἀνδρῶν τοῦ αἰῶνος του. Ἐγεννήθη ἐν Φλωρεντίᾳ ἐν ἔτει 1265· ἀπέθανε δ' ἐν Ραβέννῃ τῷ 1321, τὸ πεντηκροστὸν ἔκτον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἄγων.

Ἄνθρωπος δυστυχῆς — λέγει ὁ Γάλλος Artaud de Montor — ἐκ τῆς νεότητός του ἐπολέσας τὸ ἀντικείμενον τοῦ σώφρονος αὐτοῦ ἔρωτος, δυστυχῆς ἐν τῇ ἀνδρικῇ ἡλικίᾳ ὡς προσπαθήσας νὰ παρῶσῃ ὑπερησίας τῇ πατρίδι, περιφρονηθεὶς τότε ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του, καταδικασθεὶς εἰς τὸ πῦρ, ἀδικῶς ἐπὶ καταχρήσει διαδληθεὶς, στερηθεὶς τῶν ποιημάτων του, καταδικωθεὶς διότι τὰ συνέθεσεν, ἐξωρισθεὶς, πλανηθεὶς ἴσως δε καὶ ἐπιτιμῆσας, ἀναγκασθεὶς ν' ἀναβῆ τὴν κλίμακα τοῦ ἀλλοῦ καὶ τείνῃ τὴν χεῖρα ὅπως λάβῃ τὸν πικρὸν ἄρτον, συχναίως μόνος καὶ ἄνευ τῆς συγκοινωνίας τῶν ἀνθρώπων, ἐλκυσθεὶς εἰς λαμπρὰν ξένην χώραν ἐκ τῶν περιγραφῶν ἃς ἐποίησεν ὁ Βρουντέτος Λατίνης, εἰς τῶν ἐννοουμένων Λουδοβίκου τοῦ IXου, ἀναγκασθεὶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν χώραν ταύτην καὶ σχεδὸν νὰ τὴν καταρασθῇ, ἀσυνέτως τρέφων φροῦδας ἐλπίδας ἐκ μέρους τῆς αὐτοκρατορικῆς ἰσχύος, καταδικασθεὶς ὑπὸ πολλῶν ὑποθέσεων, ριφθεὶς βραδύτερον

μεταξὺ τῶν γελωτοποιῶν καὶ παίγων τῶν αὐλῶν γενόμενος, ὁ Δάντης, καίτοι καταληφθεὶς ὑπὸ τῶν στιγμῶν τῆς εὐαισθησίας αἰτινας θίγῃσι τὸ ἥθικόν τῶν ἀνθρώπων, οὐδόπως ὅμως ἀρῆκεν ἑαυτὸν νὰ ἐξευτελισθῇ. Ὁ βίος αὐτοῦ ὑπῆρξεν γενναῖος ὡς καὶ οἱ στίχοι του. Οὐδέποτε ἀπεμακρύνθη τῆς πίστεως, οὐδέποτε καὶ μέχρι τῆς ὑστάτης του στιγμῆς ἐπαύσατο ἀγαπᾶν, οὐδέποτε ἐπαύσατο γράφειν διὰ τὴν ἐμπνέουσιν αὐτὸν Κυρίαν (Donna), διὰ τὴν πατριὰ του, διὰ τὸν θεὸν του.»

Τοιοῦτος ἐν συνόψει ὁ βίος τοῦ μεγαλοφυῶς Δάντου. Ἀπέχρῳμεν τῆς λεπτομεροῦς ἐξιστορήσεως τῶν περιπετειῶν τοῦ βίου τοῦ μεγάλου τούτου Φλωρεντινοῦ ποιητοῦ, διότι πρὸ πολλοῦ (1) ὁ Μέντωρ κατέστησε γνωστὰ τὰς ἀναγνώσταις τὰ καθέκαστα τοῦ βίου αὐτοῦ, κατατάξας αὐτὸν ἐν τῇ λαμπρᾷ καὶ περιεκτικῇ χορείᾳ Ὁμήρου, Μιλτωνος, Τάσσου καὶ τῶν λοιπῶν ἐδοξῶν καὶ δυστυχῶν μουσοληπτῶν. Ἄλλ' ὅπως σὺν τῷ βίῳ καταστησώμεν γνωστὰ ἐν μέρει τὰ θεασιεῖα ἔπη τοῦ ἀθανάτου Δάντου τοῖς τυγχόν ἀγούουσιν ἀναγνώσταις τοῦ Μέντορος ἀρχόμεθα σήμερον τῆς δημοσιεύσεως ἐκλεκτοτέρων τεμαχίων ἐκ τοῦ πρώτου καὶ ὑψηλοτέρου μέρους τοῦ κοθόλου ποιήματος τῆς θείας Κωμωδίας, ἧτοι τῆς Κολάσεως.

Γενικὴ ἀποψις τῆς Κολάσεως.

Ἡ Κόλασις διαιρεῖται εἰς δέκα μεγάλα μέρη, ἕνα πρόδομον καὶ ἐννέα κύκλους. Εἰσὶ πάντες οὗτοι ἐμὸκνετροι, καὶ καταβαίνουσι βαθμηδὸν σμικρυνόμενοι ἄχρι τοῦ κέντρου τῆς γῆς ἐν εἰδει ἀνεστραμμένου κώνου. Ἀφ' οὗ διέλθωσι τὴν πύλιν τῆς Κολάσεως ὁ Δάντης καὶ ὁ κατ' ἐξάρεσιν φίλιτατος αὐτῷ ποιητής, ὁ καὶ ὀδηγὸς αὐτοῦ, Βιργίλιος, καὶ ἀναγνώσωσι τὴν ἐπὶ τοῦ ὑπερῷου μαζούρι καὶ σκοτεινοῦ γράμμασιν ἐνεαστίχον καὶ τρομερὰν ἐκείνην ἐπιγραφήν, εὐρίσκουσι τὸν πρόδομον διαιρούμενον εἰς δύο ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἀχέροντος. Τὸ πρῶτον ἤμισυ τὸ πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἐγκλείει τὰς ψυχὰς τῶν ἀνευ ἀρετῆς καὶ κακίας βιωσάντων ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων. Τὸ δεύτερον ἤμισυ τὸ ἐπὶ τῆς ἀντιπέρας ὄχθης σχηματίζει τὴν κυρίως Κόλασιν, ἥτις εἰς ἐννέα μεγάλους δῆρηται κύκλους

Ὁ πρῶτος κύκλος ἐστὶν ἡ κατοικία τῶν βρεφῶν τῶν μὴ ἀξιωθέντων τοῦ θεοῦ βαπτίσματος.

Ὁ δεύτερος ἐστὶν ἡ κατοικία τῶν λάρων καὶ ἀκολάστων.

Ὁ τρίτος τῶν λαμπρῶν.

Ὁ τέταρτος τῶν ἀσώτων καὶ φιλαργύρων.

Ὁ πέμπτος τῶν ὀργίλων καὶ ἄλαζόνων.

Ὁ ἕκτος τῶν αἰρεσιμαχῶν.

Πρὶν δ' ὁ ποιητὴς προδῆ περαιτέρω ἴσταται στιγμιαίως ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ ἄσματι, γοργὸν ρίπει βλάμμα ἐφ' ὅσων εἶδε καὶ μέλλει νὰ ἴδῃ, φιλοσοφεῖ καὶ διαίρει τὴν καθόλου Κόλασιν εἰς δύο μεγάλα μέρη. Ἐν τῷ πρώτῳ, ὡς περ ἐπεσκέφθη, τίθησιν ἐν γένει τοὺς ἀκρατήσαντας καὶ βλάψαντας κυρίως μόνον ἑαυτούς. Ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει, ὡς περ καὶ τὸ τρομερώτερον, τίθησι τοὺς βλάψαντας

(1) Ἴδε τομ. Γ'. σελ. 108, ἔνθα καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ ποιητοῦ.

κυρίως θεὸν καὶ πλησίον. Ἡ νέα αὕτη κόλασις διαιρεῖται εἰς τρεῖς κύκλους, ἕκαστος τῶν ἰσίων ὑποδιαιρεῖται εἰς περιβόλους ἢ κυκλίλους. Ὁ πρῶτος κύκλος ταύτης καὶ ἔδωμος τῆς ὄλης Κολάσεως ὑποδιαιρεῖται εἰς τρεῖς περιβόλους, ἐν οἷς τιμωροῦνται τὰ διάφορα εἶδη τῆς βίας· ἐν τῷ πρώτῳ ἢ κατὰ τῆς ζωῆς τῶν ἀγαθῶν τοῦ πλησίον βία χρησάμενοι, ἐν τῷ δευτέρῳ οἱ καθ' ἑαυτῶν ἦτοι οἱ αὐτόχειρες καὶ οἱ ἄστωι, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ οἱ κατὰ Θεοῦ, φύσεως καὶ κοινωνίας.

Ὁ δεύτερος κύκλος τοῦ δευτέρου μέρους καὶ ὄγδοος τῆς καθόλου Κολάσεως ὑποδιαιρεῖται εἰς 10 περιβόλους, ἐν οἷς ἐγκλείεται καὶ τιμωρεῖται πᾶσα δολιότης. Κόλακες, ὑποκριταί, μαστροποὶ, διαφθορεῖς, κίβδηλοποιοὶ, κλέπται, μάνταις, δεινῶς καὶ διαφοροτρόπως ἑκάτεροι τιμωροῦνται.

Ὁ τρίτος, ἔννατος δὲ καὶ τελευταῖος τῆς ὄλης Κολάσεως, ὑποδιαιρεῖται εἰς τέσσαρας περιβόλους, ἐν οἷς τιμωροῦνται οἱ προδόται. Ἐν τῷ πρώτῳ, τῷ ὀνομαζομένῳ τοῦ Καίν, εὐρίσκονται οἱ ἀδελφοκτόνοι καὶ οἱ πρὸς τοὺς γονεῖς προδόται, ἐν τῷ δευτέρῳ ἦτοι τοῦ Ἀντήνορος οἱ προδόται τῆς πατρίδος. Ἐν τῷ περιβόλῳ τούτῳ τῶν αἰωνίων πάγων, ἔνθα ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων πολὺς καὶ ἔνθα τὸ δάκρυ πηγνυται· ἐπὶ τῶν βλεφαρίδων τῶν ἀθλιῶν ἐκείνων ὄντων, ὁ Δάντης εὐρίσκει τὸν Οὐγολίνον καὶ τὸν αἰσχρὸν ἱερέα Ρογήρον, τὸν μὲν κατατρώγοντα τὸ κρῖνον τοῦ ἀλλοῦ, καὶ διηγούμενον τῷ Δάντῃ τὰ καθ' ἕκαστα τοῦ τραγικοῦ αὐτοῦ θανάτου, οὗ ἢ τραγικῆ, σοδρα καὶ συγκινητικῆ διήγησις θεωρεῖται καὶ θεωρηθήσεται ὄντως ἀριστοῦργημα. Ἐν τῷ τρίτῳ περιβόλῳ ἦτοι τοῦ Πτολεμαίου εὐρίσκονται οἱ κατὰ τῶν εὐεργετῶν προδόται. Ἐν τῷ τετάρτῳ τοῦ Ἰούδα ὁ Δάντης εὐρίσκει τὸν ἀρχηγὸν τῶν πονηρῶν καὶ ἀποστατῶν ἀγγέλων Ἐωσφόρον κυκλοῦμενον ὑπὸ πληθῶς προδοτῶν. Ἐντεῦθεν ἀναχωρῶν ὁ Δάντης ἐξέρχεται τοῦ Ἄδου καὶ ἐπαναβλέπει τοὺς ἀστέρους.

Μεταξὺ ἐκάστου κύκλου ὁ ποιητὴς παρενφέρει πάντοτε βόθρον τινα ὀδηγοῦντα εἰς τὸν ἀκόλουθον κύκλον· μεταχειρίζεται δὲ καὶ διάφορα μέσα ὅπως ἐκ τοῦ ἐνὸς μεταβῆ εἰς τὸν ἕτερον κύκλον.

Η ΚΟΛΑΣΙΣ.

I.

Πῆλν τοῦ Ἄδου. Ψυχὰι τῶν ἀνευ ἀρετῆς καὶ ἀνευ κακίας βιωσάντων — Ποταμὸς Ἀχέρων — Πορθμῖον τοῦ Χάρωνος.

Ὁ Δάντης ἀποπλανᾶται ἐν ζοφερῷ καὶ ἐρήμῳ τινι δάσει, ἦτοι τῷ δάσει τῆς κακίας, ἐν τῷ συναντᾶται ὑπὸ τριῶν θηρίων, παραδύλωσ, λέοντος καὶ λυκαίνης, ἦτοι τῶν τριῶν παθῶν τοῦ ἀνθρώπου, πολυτελείας, ἀλαζονείας καὶ φιλαργυρίας. Ἡ Βεατρική τότε, ἡ τοσοῦτον θρηνηθεῖσα ἐρωμένη αὐτοῦ (ἡ θεολογία), ἀποστέλλει εἰς βοήθειάν του τὸν Βιργίλιον (τὴν ποίησιν). Ὅστις διὰ τῆς μελέτης τοῦ μεγάλου καὶ ὀραίου θά φέρῃ αὐτὸν βλαβῶν εἰς τὴν θεωρίαν τῶν οὐρανίων ὄντων. Ὁ Βιργί-

λιος θά ἔδηγησεν αὐτὸν εἰς τὴν Κόλασιν καὶ τὸ Καθαρτήριον, ἡ δὲ Βασιλικὴ εἰς τὸν Παράδεισον. Ἴδου πῶς ἀρχεται ἡ Κόλασις.
(Ἐκ τοῦ τρίτου ἄσματος).

«Μέσον ἐμοῦ πορεύονται εἰς τῶν κλαυθμῶν τὴν χώραν,
μέσον ἐμοῦ πορεύονται εἰς τὴν θλίψιν αἰώνιαν,
μέσον ἐμοῦ πορεύονται εἰς τοὺς ἀπολωλότας (1).
Τὸ δίκαιον ἐκίνησε τὸν ὑψηλὸν μου Πλάστην
ἐκ μηδενὸς μὲ ἔπλασεν ἡ Παντοδυναμία
ἡ ὑψηλὴ Σοφία τε, συν Ἐρωτι τῷ πρώτῳ (2).
Οὐδόλως προγενέστερον ἐμοῦ ἐπλάσθη πρᾶγμα
ἢ πρᾶγματα αἰώνια, αἰώνιος θά μένω.

Ἦ σὺ ὁ εἰσερχόμενος, ἐλπίδα πᾶσαν ἄφες! . . . »
Τούτους τοὺς λόγους σκοτεινοῖς καὶ μαύροις χαρακτήρησι
κεχαρραγμένους θεωρῶ ὑπὲρ τινα πολῶνα,
οὗ ἕνεκα « Διδάσκαλε! ἡ ἔνοια φρικώδης! . . . »
Αὐτὸς δὲ μοι ἀπήντησεν ὡς ἄνθρωπος εἰδήμων
« Ἐνταῦθα πρέπει ἅπαντα ν' ἀποσοβήσης φοβόν
πᾶσα δειλία χρεωστῆ νὰ γαυωθῆ ἔνταῦθα
ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφίχθημεν εἰς μέρη, ὡς σοὶ εἶπον,
δοῦ ὅτι ἔδης τὰς ψυχὰς τὰς οὐσας ἐν τῇ θλίψει,
δι' ἧς ἀπώλοντ' ἀγαθὰ τῆς διανοίας πλέον. »

Ἐἶτα τὴν χεῖρα θεῖς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἰδικῆς μου
μὲ ἦθος χαριέστατον τὸ θάρρος μου ἀνῆψε
καὶ ἔνδον μὲ εἰσήγαγε πραγμάτων ἀπορρήτων.
Ἐκεῖ κλαυθμοὶ καὶ στεναγμοὶ καὶ γογγυσμοὶ ἐκ βάθους
ἀντήχουν εἰς τὸν ἀνιστρον δρίζοντα ἐκείνον,
οὗ ἕνεκα καὶ πάραυτα εἰς θρήνου ἐξερράχη.

Διάλεκτοι διάφοροι, φρικτὰ συνδιαλέξεις,
σπαραξικάρδιοι κραυγαί, ὄρηξις σφοδρὰ ἐξάψεις,
φωναὶ μεγάλαι καὶ βραγχναὶ μετὰ χειρῶν πατάγου
Οροῦν ἀπετέλουν ἑσφαί σφρίζοντα ἐνταῦθα
ὑπὸ τὸν ἄβαρον αὐτὸν ὑπὸ φωτὸς ἀέρα,
ὡς τὸν τῆς ἄμμου στρόβιλος ὁπότε τὴν συστρέφει.

Ἐγὼ δ', ὁ ἔχων ἔμπλεων τὴν κεφαλὴν μου φρίκης,
ἐφώνησα, « Διδάσκαλε! τί ἔστιν ὁ ἀκούω,
καὶ τίνες οἱ νικώμενοι ὑπὸ τῆς λύπης τούτου; »
« Αὐτὴ — μοι ἀπεκρίνατο — ἡ παναθλία τύχη
προωρισμένη ταῖς ψυχαῖς ἐστὶ ταῖς θλιβομέναις
τῶν βιωσάντων τὴν ζωὴν ἀμέμπτως καὶ ἀνεπαίνως.

Ἐν τῷ χορῷ μινύονται τῶν πονηρῶν ἀγγέλων,
ἐκείνων, λέγω, οἵτινες δὲν ἦσαν ἀποστάται
ἀλλ' οὔτε τῷ Θεῷ πιστοὶ, πλὴν δι' αὐτοὺς ὑπῆρξαν.
Ὁ οὐρανὸς τοὺς ἔξωσε μὴ ἦσαν τῇ ὕψει,
οὐδ' ἡ βαθεῖα Κόλασις τοὺς δέχεται ἐντός τῆς
μὴ ἔπαρσιν προσλάθωνται οἱ ἔνοχοι ἐκ τούτων. »

(1) Per me si va nella città dolente :
per me si va nell' eterno dolore :
per me si va tra la perduta gente.

(2) Ἦτοι ἡ Ἁγία τριάς, ἧτις ἐστὶ Δύναμις, Σοφία καὶ Ἀγάπη.

Ἐγὼ δε, « Ἦ διδάσκαλε, τίς θλίψις ἀργαλέα
ποιεῖ μετὰ σφοδρότητος νὰ κλαίωσι τοσαύτης; »
« Συντόμως — ἀπεκρίνατο — πολὺ θὰ σοὶ τὸ εἶπω.
Οὐδόλως οὗτοι τρέφουσιν ἐλπίδα τοῦ θανάτου (1),
τοσαῦτον δ' εἶνε παραβλῶψ ὁ χαμηρπῆς των βίος,
ὥστε ζηλότυποι εἶσι καὶ χειροτέρας τύχης.
Καμμίαν δὲν κατέλιπον ἐπὶ τοῦ κόσμου φήμην,
ἡ Εὐσπλαγγία τοὺς μισεῖ καὶ ἡ Δικαιοσύνη.
Ἄρκοῦσι ταῦτα δι' αὐτούς· νῦν βλέπε καὶ προχώρα! »
Ἐγὼ δε ὁ θεώμενος ὄρω σημαίαν ἧτις
συστρεφόμενη ἔτρεχε ταχύτητι τοσαύτη,
ὥστ' ἀναπαύσεώς τινος ἐφαίνετ' ἀναξία.

Κατόπιν ταύτης ἤρχετο σειρά ψυχῶν τοιαύτη,
ἀρ' οὐ οὐδέποτε ἐγὼ θὰ ἤθελον πιστεύσει
ὅτι τοσαύτους ἐφθείρειν ἡ σπάθη τοῦ θανάτου.
Ὅταν δὲ ἀνεγνώρισα ὀλίγους ἐξ ἐκείνων,
παρτηρῶ... καὶ τὴν σκίαν τοῦ ἐκ δειλίας εἶδον
ποιήσαντος τὴν ἀρνησιν ἐκείνην τὴν μεγάλην (2).
Εὐθέως δὲ ἐννόησα καὶ βέβαιος κατέστην,
ὅτι τῶν φαύλων ἡ φυλὴ ἐτύγχανεν ἐκείνη,
ἀπαρεσάντων τῷ Θεῷ καὶ τοῖς ἔθροισι του ἔτι (3).
Οἱ τάλανες οἱ μήποτε ὑπάρξαντες βιωντες (4).

ἦσαν τὸ σῶμα πάγγυμοι καὶ ἀπαύστως ἐκεντῶντο
ὑπὸ μυῶν τε καὶ σφικτῶν ἐπάνω καθημένω.
Ἐστάλαξε τὸ πρόσωπον ἐκείνων αἶμα, ὅπερ
κατέπιπτε εἰς τοὺς πόδας των δακρυμιγέες κατόπιν
καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐδρέπετο καὶ μυσκαρῶν σκωλήκων.

Ἐνῶ δὲ τότε ἀλλαγῶ τὰ βλέμματα προσήλουν,
ψυχὰς ἐν ὄχθῃ ποταμοῦ παρατηρῶ μεγάλου,
οὗ ἕνεκα ἐφώνησα, « εὐδὸνησον, διδάκτωρ,
τίνες εἶσι νὰ μοι εἰπῆς, ἐκεῖνοι, τίς δε νόμος
τοὺς κάμνει τὴν διάβασιν νὰ σπεύδωσι τοσαῦτον,
καθ' ὅσον ἐν τῷ ἀμυδρῷ ἀέρι διακρίνω; »

Αὐτὸς δ' ἔμοι « τὰ πρᾶγματα εἰς σὲ θὰ ἐκτεθῶσι
καθ' ἣν στιγμὴν ἐγγίσωμεν τὰ βήματα ἐπάνω
τῆς ὄχθης τοῦ Ἀχέροντος τῆς θλιβεραῖς ἐκείνης. »
Μὲ ὄμματι αἰδήμονα καὶ τεταπεινωμένω,
φοβούμενος οἱ λόγοι μου μὴ φορτικοὶ τῷ ὡσι
μέχρις αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ ἀπέσποντι νὰ εἶπω.
Ἴδου δὲ προσερχόμενον ὄρω ἐπὶ πορθμείου
γεγηρακότα ἄνθρωπον μὲ πολιὰς τὰς τρίχας

(1) Δηλ. ἐνὸς δευτέρου θανάτου πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν πόνων.

(2) Πλείστασι δίδονται γινώμει ἐπὶ τοῦ προσώπου τούτου. Οἱ μὲν δια-
τείνονται ὅτι ἐννοεῖ ὁ Δάντης τὸν Πάπαν Σελεστίνον παραιτηθέντα τῆς
κατωσύνης ἕτεροι τὸν Ἰσαῦ πωλήσαντα τὰ δικαιώματα τῆς πρωτα-
τοκίας ἄλλοι ἄλλους τὸ καθ' ἑμᾶς ἀσπαζόμεθα τὴν εἰκασίαν τοῦ Γάλλου
A Brizeux διατείνοντος ὅτι ὁ ποιῆσας τὴν Μεγάλην ἀρνησιν δὲν
εἶνε ἄλλος ἢ ὁ Πιλάτος.

(3) Μὴ πράξαντες τὸ καλὸν δὲν ἤρσαν κατὰ συνέπειαν οὐτε εἰς τὸν
Θεὸν τὸν φίλον τοῦ καλοῦ, οὔτε εἰς τὸν Διάβολον τὸν φίλον τοῦ κακοῦ.

(4) Ὡς μὴ πράξαντες ἐν τῷ βίῳ ἀξιοσημειωτόν τ.

— « Οὐαί! — ἀναβοήσαντα — ὑμῖν, κεκολασμένοι!
ὦ, μὴ ἐλπίσατ' οὐρανὸν νὰ ἴδῃτε ποτέ σας,
εἰς τὴν ἑτέραν ἔρχομαι νὰ σᾶς κομίσω ὄχθην.
εἰς σκότην τριταίωνικα, εἰς φλόγα καὶ εἰς πᾶγον!
Καὶ σὺ ἐνταῦθα τί ζητεῖς, ψυχὴ εἰσέτι ζῶσα;
τῶν ὡδε ἀποσπάρθητι ἀποθανόντων πόρρω!
Καὶ θεωρήσας οὐδαμῶς ἐμὲ ἀναχωροῦντα,

— « Δι' ἄλλης — λέγει μοι — ὁδοῦ, καὶ δι' ἑτέρου ὁρμου
ἔψαι τοὺς τόπους καὶ οὐχ' ἐντεῦθεν διαβαίνων,
πορθμείων ἐλαφρότερον ἀρμόζει νὰ σὲ φέρῃ. » —
Καὶ λέγει ὁ διδάσκαλος « ὦ Χάρων μὴ ὀργίζου!
τοιουτοτρόπως ἀπαίτει ὁ θνατὸς νὰ πράξῃ
πάνθ' ὅσα θέλει· σιγήσον, μὴ πλείονα ἐρώτα! »
Καὶ οὕτω κατηνύσθησαν αἱ γνάθοι αἱ δασεῖαι
τοῦ γηραλέου ναυηγῶ τῶν πελιδνῶν τελευτῶν,
τοῦ κρίκου περὶ ἔχοντος τῶν ὀφθαλμῶν φλογίνους·
ἀλλ' αἱ ψυχὰι αἱ πάγγυμοι καὶ ἔλως κεκμηκυῖαι
εὐθέως ἤλλαξαν χοροῖαν καὶ ἔτριζον ὀδόντας
τὴν ὄραν καθ' ἣν ἤκουσαν τῶν φρικαλέων λόγων.
Κατέβλασθήμουν τὸν Θεὸν καὶ τοὺς γεννητόρας των,
τὴν ἀνθρωπίνην γενεάν, τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον,
καὶ τῆς σποράς των τὴν σποράν καὶ τῆς γεννησεώς των.

Ἄθρόον ἀπεσῦρθησαν ματέπειτα ἐκείναι
μεγαλοζώνως κλαίουσαι τῆς ἐπαράτου ὄχθης,
τῆς προτμενούσης ἅπαντα Θεὸν μὴ φοβηθέντα
Ὁ Χάρων ὁ δαιμόνιος μὲ ὄμματι φλογώδη
ἀπάσας διὰ νεύματος συνέλεξεν ἐκείνας,
διὰ τῆς κόπης δ' ἔτυπτε βραδυποροῦσαν πᾶσαν.
Καὶ ὡς τὰ φύλλα πίπτουσιν ἐν ὄρῳ φθινοπώρου
τὸ ἐν μετ' ἄλλο ἅπαντα ἀθρόα ἕως ὅτου
πᾶν ἀποδῶσθαι εἰς τὴν γῆν ὁ κλάδος λείψανόν του
οὕτω τὸ σπέρμα τοῦ Ἀδάμ τὸ φαῦλον ἐκ τῆς ὄχθης
ἐκείνης ἐτινάσσετο ἀθρόον εἰς τὸ νεῦμα
ἐκείνου, οἷον τὰ πτηνὰ ὁπότεν τις τὰ κράξῃ.

Οὕτω πορεύονται λοιπὸν διὰ τοῦ μαύρου πόντου,
καὶ πρὶν εἰς τὴν ἀντίπεραν κατέλθωσιν ἐκείναι,
νέα πληθὺς ἀθροίζεται συγχρόνως ἐν τῇ πρώτῃ.
« Ἰέ μου — ὁ διδάσκαλος μοι λέγει ὁ καλὸς μου —
οἱ τελευτῶντες τὴν ζωὴν ἐν τῇ ὀργῇ τοῦ Πλάστου
ἐκ πάσης χώρας ἅπαντες ἀθροίζονται ἐνταῦθα
καὶ εἶνε λίαν πρόθυμοι νὰ πλεύσωσι τὸν πόντον,
διότι οὕτω τὰς ψυχὰς κεντᾷ ἡ θεία δίκη,
ὥστε ὁ φόβος γίνεται ἐκείνων ἔλως ζέσις.

Ἐντεῦθεν δὲν διέρχεται ψυχὴ ποτε ἀγία·
λοιπὸν ἂν ἐναντίον σου ὠργίζετο ὁ Χάρων,
ἡδὴ τῶν λόγων κάλλιστα γνωρίζεις τὴν αἰτίαν. »
Τὸν λόγον δὲ ἐπέκρανε, τὸ ζοφερόν πεδίον
ἐσεισθή τότε ἰσχυρῶς τοσαῦτον ὥστ' ἐκ τρόμου
ἀκόμη ἡ ἀνάμνησις μὲ λούει μὲ ἰδρώτα.
Ἄερα εἶτα ἤγειρεν ἡ χώρα τῶν δακρῶν

ἦν Ἐλαμψαν αἱ ἀστραπαὶ φωτὸς ἐρυθροτάτου,
τοῦθ' ὅπερ πᾶσαν αἰσθησιν ἀφῆρεσέ μου τότε
καὶ ἔπεσα ὡς ἄνθρωπος καταβλήθεις ὑπ' ὕπνου.

Κων|πολις.

Θ. Χ. Μ.

ΤΟ ΟΡΟΣ ΣΙΝΑ.

Ἡ Ἀγγλικὴ ἐφημερὶς Daily Telegraph «Ἡμερήσιος Τηλέ-
γραφο» ἀναγγέλλει εἰδήσιν, σφοδρὰν βεβαίως περιέργειαν μέλ-
λουσαν διεγείρει παρὰ τοῖς Ἀσιατολόγοις (Orientalistes). Ὁ
Δόκτωρ Beke ἀνεκάλυψε, λέγει, τὸ ἀληθὲς ὄρος Σινᾶ. Ὁ σοφὸς
οὗτος ὁδοιπóρος ἦτο πρὸ πολλοῦ πεπεισμένος ὅτι ἡ ἱστορικὴ
παράδοσις ἐξετέραπη τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ὀρίζουσα τὴν θέσιν τοῦ
Σιναιτοῦ τούτου ὄρους πρὸς μεσημβρίαν τῆς χειρσονήσου, τῆς σχη-
ματικίζουσης τὴν παράτασιν τῆς Παλαιστίνης καὶ προχωροῦσης
ἐντὸς τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, περιοριζομένης δὲ ἀρ' ἑνὸς ὑπὸ
τῆς θαλάσσης ταύτης καὶ ἀρ' ἑτέρου ὑπὸ τοῦ κόλπου Ἀκαβᾶ.

Καὶ ἕτεροι ὡσαύτως ἀρχαιολόγοι ἠμφίβαλλον ὅτι τὸ ὑψηλὸν
ὄρος τὸ καλούμενον Σιναιον ἦτο τῶν ἐκείνου, ἐνθα ὁ Μωϋσῆς
παρέλαθε τὰς θεογράφους πλάκας τοῦ Νόμου. Τινὲς δὲ τούτων
ὑπέθετον ὅτι τὸ ἀληθὲς ὄρος Σινᾶ ἔκειτο εἰς περίπου 70 μιλίων
ἀπόστασιν τοῦ ὑπὸ τῶν Γεωγράφων ἀναφερομένου· ἡ δὲ γνώμη
αὐτῶν, ὀφείλομεν νὰ προσεπιώμεν, στηρίζεται ἐπὶ Ἀραβικῶν παρ-
δόσεων, καίτοι, τῇ ἀληθείᾳ, λίαν σκοτεινῶν. Τὸ παράδοξον εἶνε,
ὅτι ὑπόγειοι κρότοι ἐκ διαλειμμάτων ἀκούονται προερχόμενοι
ὑπὸ ἡρασιτείου τινὸς αἰτίας ἢ ὑπὸ μεγάλων ὄγκων συνήτου λί-
θου (granit) ἀποσπωμένων ἐκ τῶν βυθίων φαράγγων τῆς κλι-
τύου αὐτοῦ.

Πρὸς δὲ τούτοις ὑπέθετον, ὅτι τὰ φαινόμενα ταῦτα ἠδύνατο
μέχρι τινὸς νὰ ἐξηγηθῶσι διὰ φυσικῶν αἰτιῶν τὴν βροντήν, ἤπερ
τὰ τέκνα τοῦ Ἰσραὴλ εἶχον ἀκούσει ὅτε ὁ Μωϋσῆς ἀνέβη ἐπὶ τοῦ
ὄρους ὅπως διαμείνη τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκό-
τους καὶ τῶν κεραυνῶν.

Καὶ αὐτὸς ὁ Δόκτωρ Beke ἐκφέρει γνώμην ὅτι τὸ Σινᾶ ἦτο
ἡρασιτεῖον τοῦθ' ὅπερ, κατ' αὐτόν, ἐξήγει τὰ περὶ τῶν ἀστραπῶν,
τῶν βροντῶν καὶ τοῦ βυθίου σκοτούς, ἅτινα τοσαῦτον κατετρό-
μαξαν τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ.

Ὅθεν, ἵνα θέσθαι τὸ πρᾶγμα ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας, ἐξήλθε
τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον εἰς νέαν ἐκδρομὴν. Ὁ Ἀντιβασιλεὺς
τῆς Αἰγύπτου προσέφερεν εἰς τὰς διαταγὰς αὐτοῦ ἐν ἀτμόπλοιον
συνοδευόμενος λοιπὸν ὑπὸ τοῦ γεωλόγου κ. Milne μετέβη ὁ Δόκτωρ
Beke εἰς Ἀκαβᾶ καὶ ἤρξατο τῶν παρατηρήσεων, αἵτινες, ὡς δυνά-
μεθα νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τοῦ προσράτου τηλεγραφήματος αὐτοῦ,
ἐπέτυχον πληρέστατα.

Κατὰ τὸ τηλεγράφημα τούτου τὸ ἀληθὲς Σιναιον ὄρος δὲν κατ-
ται ἐν τῇ χειρσονήσῳ, ἀλλ' εἰς περίπου μίαν ἡμέραν ὄδον πρὸς

τά βορειοανατολικά τοῦ Ἀκαξῆ, καὶ κατὰ συνέπειαν εἰς περίπου 100 μιλίων ἀπόστασιν τοῦ μέρους, ἔνθα μέχρι τοῦδε προσήρχοντο οἱ Χριστιανοὶ ἀπασῶν τῶν χωρῶν.

Τοῦτο τοῦ Δόκτωρος Βεκε ὡς ἀληθὲς ὄρος Σίναιον ἀναγνωρισθὲν καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἀράβων λεβὲλ-ελ-ρουὸρ, τούτῃστιν Ὅρος Φωτός.

Ὁ Δόκτωρ δὲν παρουσιάζει ἐντελεῖ καταλόγον τῶν ἀποδείξεων ἐφ' ὧν βασίζεται, βεβαιῶν ὅμως ὅτι εὗρε λείψανα ζώων θυσιασθέντων ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ὡς καὶ ἐπιγραφὰς σιναιτικὰς κάτωθι αὐτοῦ.

Ἄπαντες ἔσονται περίεργοι, προστίθῃσιν ὁ «Ἡμερήσιος Τηλέγραφος», ὅπως ἀναγνώσῃσι τὴν μετάφρασιν τῶν ἐπιγραφῶν τούτων, αἵτινες, ἂν ὁ Δόκτωρ Βεκε δὲν ἀπαξῆται, ἐνεχράχθησαν ὑπ' αὐτῶν τῶν φυλῶν, πρὸς αἷς ὁ Μωϋσῆς παρέδωκε τὸν ἠθικὸν νόμον. Τὰ συμπεράσματα, ἅτινα θέλει χορηγήσει ἐπὶ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης ἡ Γεωγραφικὴ Ἐταιρεία, ἔσονται περισπούδαστα· ἀλλ' ὁ Δόκτωρ ὀφείλει νὰ ᾔη ἐτοιμος ὅπως ἐπιφέρῃ ἀποδείξεις ἱκανὰς ὥστε νὰ ἀντιτάξῃ εἰς ἐπιστημονικὴν ἐξέτασιν, καθότι παραδόσεις, ἔχουσαι ὑπὲρ ἐκείνων τὸ κύρος τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς παραλαβούσαι τὸν καθιερωσάντα αὐτὰς σεβασμὸν, εἰκνίως καὶ ἀνευ λόγου οὐδόλως παραλείπονται.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ἐμ. Γ.

Ο ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΚΑΙ Η ΠΗΝΕΛΟΠΗ.

Τῶν μνηστήρων φρονισθέντων ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύς, ἡ Εὐρύκλεια ἀνεγείρουσα τὴν Πηνελόπην ἐξ ὕπνου ἠδέος τὰ φίλα αὐτῆς βλέφαρα ἀμφοκαλύψαντος, τῇ ἀναγγέλλει τὴν ἀφίξιν τοῦ πολυτλήμονος συζύγου, ἀρνούμενη ἐπὶ τινα χρόνον νὰ πιστεύσῃ τὴν παράδοξον ἀγγελίαν, ἣν καγχάζουσα ἐκόμιζεν ἡ φίλη τροφός. Οὐχ ἤττον δ' ἐγειρομένη κατέρχεται τῶν ὑπερώων, ὑπερβαίνει τὸν λιθινὸν οὐδὸν καὶ, ὀδηγούμενη ὑπὸ τῆς ἀμυδρῆς λάμπειος τῆς ἐστίας, καθήκται ἀπέναντι τοῦ Ὀδυσσεύς, ὅστις παρὰ τινι μικρῷ κίονι καθήμενος περιμένει κάτω ἀναμένων νὰ ἀκούσῃ λαλοῦσαν τὴν ἱερὴν ἀλογον, ἀροῦ ἰδίους ὀρθαλμοῖς εἶδεν αὐτόν· ἀλλ' αὕτη ἄφρωνος διετέλει, θάμβος δὲ μέγα κατέλαβε τὴν καρδίαν αὐτῆς.

Ὁ Τηλέμαχος ἀγανακτεῖ ἐπὶ τῇ ψυχῇ ταύτῃ υποδοχῆς, ὁ δὲ πολυμήτις Ὀδυσσεὺς μειδιῶν συγχωρεῖ τῇ Πηνελόπῃ. Ἀλλ' ἡ παρέρων ἄνωστα ἀμφοκάλουσα ἀκόμη ζητεῖ νὰ δοκιμάσῃ κάλιον αὐτόν, διατάττουσα ὅπως τῷ προετοιμασθῇ κλίνη ἐκτὸς τοῦ εὐσταθοῦς θαλάμου. Τότε στενάζων ὁ ἥρωϊς ἀνεφώνησεν·

Ὁ γύναι, ἡ μάλα τοῦτο ἔπος θυμολγῆς εἶπες. τίς δέ μοι ἄλλοτε θῆκε λέγους; χαλεπὸν δέ κεν εἶη καὶ μάλα ἐπισταμένῳ, ὅτε μὴ θεὸς αὐτὸς ἐπαθλῶν ρηϊδίως θεῶων θεῖη ἄλλη ἐνὶ χώρῃ; ἀνδρῶν δ' οὐ κεν τις ζῶος βρωτός, οὐδὲ μάλα ἡδῶν, ρεῖα μετοχλίστεται, ἐπεὶ μέγα σῆμα τέτυκται ἐν λέξει ἀσκητῶν· τὸ δ' ἐγὼ κάμον οὐδέ τις ἄλλος.

Θάμνος ἔφην τανυφύλλος ἐλαίης ἔρκεος ἐντός, ἀμηνὸς θαλέθων· πάγτος δ' ἦν ἠύτε κίων· τῷ δ' ἐγὼ ἀμφοκαλῶν θαλάμου δέμον, ὄρ' ἐτέλεσσα, πυκνήσιν λιθάδεσσι, καὶ εὐ καθύπερθεν ἔρεψα, κολλητὰς δ' ἐπέθηκα θύρας, πυκνῶς ἀραρυίας· καὶ τότε ἔπειτ' ἀπέκοψα κόμην τανυφύλλου ἐλαίης, κορμὸν δ' ἐκ ρίζης προταμῶν ἀμρέξισα χαλκῷ εὐ καὶ ἐπισταμ ἑνός, καὶ ἐπὶ στάθμῃν ἴθυνα, ἔρμιν' ἀσκήσας, τέτρηνα δὲ πάντα τερέτρω

Δακρύουσα τότε ἡ Πηνελόπη ἔδραμε καὶ περιεπτύξατο αὐτὸν λέγουσα.

Μή μοι, Ὀδυσσεῦ, σκύζου, ἐπεὶ τὰ περ ἄλλα μάλιστα ἀνθρώπων πέπνυσον θεοὶ δ' ὤπαζον διζύν, οἳ νῶϊν ἀγάσαντο παρ' ἀλλήλοισι μένοντε ἤδη·ς τερπῆναι καὶ γήραος οὐδὸν ἰκέσθαι. Αὐτὰρ μὴ νῦν μοι τότε χῶεο μῆδὲ νεμέσσα, οὐνεκά σ' οὐ τὸ πρῶτον, ἐπεὶ ἴδον, ὦδ' ἀγάπησα.

Νῦν δ', ἐπεὶ ἤδη σῆματ' ἀριφραδέα κατέλεξας εὐνῆς ἡμετέρης, ἦν οὐ βροτὸς ἄλλος ἐπώπει, ἀλλ' οἶοι σὺ τ' ἐγὼ τε καὶ ἀμφοπλοῦς μία μούνη,

Ὡς φάτο, τῷ δ' ἔτι μάλλον ὑπ' ἡμερον ὦρσε γόοιο· κλαίει δ' ἔχων ἀλογον θυμαρέα, κεδνὰ ἰδοῖαν. Ὡς δ' ὅτ' ἂν ἀσπασίος γῆ νηχομένοισι φανήη, ὦν τε Ποσειδῶν εὐεργέα νῆ' ἐνὶ πόντῳ· ραίση, ἐπειγομένην ἀνέμῳ καὶ κύματι πηγῶν· παῦροι δ' ἐξέφυγον πολίτης ἄλλος ἡπειρὸν δε νηχομένοι, πολλῆ δὲ περὶ χροῖ τέτροφον ἄλλη, ἀσπασίοι δ' ἐπέβαν γαίης, κακότητι φυγόντες· ὡς ἄρα τῇ ἀσπασίος ἦν πόντις εἰσορώσῃ, δειρῆς δ' οὐπω κάμπαν ἀρίετο πήγες λευκά.

Ὁ ἀναγνωριστὸς τοῦ Ὀδυσσεύς ὑπὸ τῆς Πηνελόπης ἀποτελεῖ ἐν τῶν ἀριστοτεχνικῶν τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ πολυμήτης βασιλεια, καθήμενη ἐν σιγῇ, ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς ἀκίνητος παρὰ τινι μικρῷ κίονι, ἡ σκηνὴ φωτισομένη ὑπὸ τῆς ἀμυδρῆς λάμπειος καὶ ἐστίας, ἰδοῦ εἰκὼν ὄλωσ προπρεσκευασμένη διὰ ζωγράφου καὶ ἐν ἣ τὸ μεγαλεῖον ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν ἀπλότητα τοῦ ἱερογράφου. Ὅποια δὲ ἡ εἰς τὸν ἀληθῆ ἀναγνωριστὸν ὀδηγοῦσα περίστασις; ἡ θέσις τοῦ νυμφικῶς λέχους. Νέον θαύμα παρουσιάζει ἡ κλίνη αὕτη ποιηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀνακτος ἐπὶ τοῦ κορμῷ τανυφύλλου ἐλαίας, ἥτις θεωρουμένη δένδρον τῆς φρονήσεως καὶ τῆς εἰρήνης ἐπαξίως ἀποτελεῖ τὴν κρηπίδα εὐνῆς, ἦν οὐ βροτὸς ἄλλος ἐπώπει, ἀλλ' οἶοι σὺ τ' ἐγὼ τε καὶ ἀμφοπλοῦς μία μούνη. Ἡ ἐπὶ τῷ ἀναγνωρισμῷ ἀγαλλίασις τῶν δύο συζύγων, ἡ τοσοῦτον κατανακτικὴ σύγκριστις γήρας ἀνευρισκόσης τὸν εἶλον σύζυγον πρὸς νηχομένους, ὦν τὴν εὐεργῆ νῆυν κατέβραυσεν ὁ Ποσειδῶν, φθιόντων εἰς τὴν ἀσπασίον γῆν, ἡ ἐρατεινὴ φιλότις, συνοδουμένη ὑπὸ τῆς ἀρηγῆσεως τῶν ἄθλων ὦν ἐκορέσθησαν

ἀμρότεροι, ὁ λύων μελεδήματτα θυμοῦ, ὅστις βαθμηδὸν ἐκάλυπτε τὰ φίλα βλέφαρα τοῦ Ὀδυσσεύς διηγουμένου τῇ Πηνελόπῃ τὰς συμφορὰς αὐτοῦ, ταῦτα πάντα εἰσὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τὸν μέγαν ποιητὴν καὶ ἐπισπῶντα αὐτῷ τὸν θαυμασμὸν ἡμῶν.

Οὐχὶ ἄνευ πολλοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος ἠδυνάτο τις ἐνταῦθα νὰ ἐξετάσῃ τινὶ τρόπῳ νεώτερός τις συγγραφεὺς ἤθελε πραγματεῦσθαι τὸ ἀντικείμενον τοῦτο. Ἐν τῇ προηγουμένη φερ' εἶπειν εἰκὼν ὑποψία ὑπάρχει μὴ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἐφ' ἣς ὁ Ὀμηρος παρίστησι λαλοῦντα τὸν Ὀδυσσεῖα καὶ τὴν Πηνελόπην, θὰ παρίστατο αὐτὸς ὁ ποιητὴς διηγούμενος τὰ γεγονότα. Τότε δὲ ἤθελε προσπαθῆσαι νὰ καλλύνη τὴν διηγησίν του διὰ φιλοσοφικῶν σκέψεων, δι' ἐναρμονίαν στίχων, διὰ φράσεων ἐπιτετηδευμένων. Ἀλλ' ὁ Ὀμηρος ἀντὶ τοῦ κομμωτικῶς τούτου κάλλους τοῦ λόγου παρουσιάζει δύο συζύγους μετὰ εἰκοσατη ἀπουσίαν συναντωμένους ἄνευ θορύβου καὶ οἴουε χθὲς ἀποχωρισθέντας. Ποῦ λοιπὸν ἔγκειται τὸ τῆς εἰκόνας κάλλος; ἐν τῇ ἀληθείᾳ.

Οἱ νεωτεροὶ εἰσὶν ἐν γένει μάλλον πεπαιδευμένοι, λεπτότεροι, ἀγγιχότεροι, ἐσθ' ὅτε καὶ ψυχραγωγικότεροι εἰς τὰς συγγραφὰς τῶν ἡοί ἀρχαίῳ, ἀλλ' οὗτοί εἰσιν ἀπλούστεροι, μεγαλοπρεπέστεροι καὶ τὸ δὴ μέγιστον φιλαληθέστεροι τῶν νεωτέρων. Κεκτηται κρίσιν θετικωτέραν, φαντασίαν εὐγενεστέραν· διατρέβουσι περὶ τὸ ὄλον ἥμισυ, μεριμῶντες περὶ τῶν στολισμῶν ποιμῆν δεινολογούμενος, ἥρωϊς μαχόμενος, γέρον διηγούμενος, ἰδοῦ δι' αὐτοῦς ἐν ὄλον ποιήματα, ὅπερ οὐχ ἤττον ἢ τὰ καθ' ἡμᾶς μυθιστορήματα πληροῦται ἐπεισοδίων καὶ προσώπων.

Ἡ τέχνη τοῦ γραφεῖν φαίνεται παρακωλοῦθησασα τὴν ζωγραφικὴν. Τὸ πυξίον τοῦ νεωτέρου ποιητοῦ καλύπτει ἄπειρος ποικιλία χρωμάτων· τὰς δὲ τοῦ ἀρχαίου ποιητοῦ εἰκόνας τὰ τρία τοῦ Πολυγνώτου χρώματα ἀποτελοῦσιν.

Ἐκ τῶν τοῦ Chateaubriand

Πασχάλης Κωνσταντινίδης

Ο ΜΑΥΡΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Μ. Γ. Παλαμάρη. Συνεχ. ἀπὸ σελ. 53).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Ἡ Νίνα ἄδει παλαιὸν τι ἄσμα.

Τὶ ἔπραττεν ἡ Νίνα καθ' ὄλον αὐτὸ τὸ δικάστημα; Φιλοπαίγιμον ἄμα καὶ σοβαρὰ εἶχε λάθει ζωηρὴν ἐντύπωσιν ἀπὸ τὴν σκηνῆν τῆς νυκτός. Τὰ χρομόσυνα ἐκεῖνα ἄσματα, αἱ ἀπονεμηθεῖσαι ἐκεῖνα εἰς τὴν μεγάλην τῆς ἀδελφῆν τιμαὶ τὴν ἐγοήτευσαν· ἀλλ' ἐνταῦθα αὕτη ἐξηλοῦσται οὐχὶ τὴν Ραφαήλιν, ἀλλὰ τοὺς ἀοιδούς. Οὗτοι εἶχον προσφέρει εἰς ἐκεῖνην, τὴν ὀποιῶν αὕτη ἠγάπα καὶ ἐθαύμαζεν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο, ἄσματα καὶ ἄνθη δὲν ὄφριε λοιπὸν νὰ πράξῃ τι· καὶ αὕτη ἐκ μέρους τῆς; Ἡ:ο

πολὺ μικρὰ ἀκόμη καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ στιχευρῆ, ἀλλ' ἀνοθεύμας δι-ατι νὰ μὴ κατασκευάσῃ; Καὶ ὅποια εὐχαρίστησις ὅτε τὴν μεσημβρίαν ἤθελεν ἐπανελθεῖ εἰς τὴν οἰκίαν φορτωμένη ἀπὸ στεφάνους καὶ ἔγκραπα (γυρλάνδας) καὶ ἀποθέσει αὐτὰ εἰς τοὺς πόδας τῆς Ραφαήλιν! Ὅποια χάρις τότε!

Κατεχομένη ἀπὸ τὰς σκέψεις ταύτας ἡ Ἰωάννα εἶχεν ἀπλῶς εἶπει ὅτι ἐξήρχε το ὄπως συλλέξῃ ἄνθη δι' ἀνοθεύμα.

Ἐκθέτουσα φανερὰ τὸ σκεδιδόν τῆς ἐφοβεῖτο μὴ ἐλαττώσῃ τὴν ἐξ αὐτοῦ εὐχαρίστησιν.

Ἀνεχώρησε λοιπὸν καὶ ἄλλοτε μὲν μόνη ἄλλοτε δὲ μετὰ συντρόφων, φοιδρὰ πάντοτε καὶ εὐτυχῆς, εἶχεν ἀρχίσει τὴν εὐοσμον αὐτῆς συλλογῆν· ἀλλὰ, τῆς ὥρας προχωρησάσης, αἱ σύντροφοὶ τῆς ἀπῆλθον αὐτῇ δέ, καὶ τοὶ μείνασα μόνη, οὐχ ἤττον ἐξηκολούθει τὸν δρόμον τῆς καὶ τὸ ἔργον τῆς.

Ὅλωσ βεβουλισμένη εἰς τὴν συλλογῆν αὐτῆς ἐπροχώρει μὴ παρητροῦσα ὅτι εἰς ἕκαστον βῆμα ἐπὶ μάλλον ἀπεμακρύνετο τοῦ χωρίου θεωροῦσα μόνον τὰ περὶ αὐτὴν ἄνθη, ἅτινα τὴν προσεῖλκυον, ἢ τὰ ἐντομα, τὰ ὅποια τὴν ἐκέντων ἐλαφρῶς ἰπτάμενα.

Ἡ προθυμία τῆς ἦτο τοιαύτη, ὥστε οὐδαμῶς προσεῖχεν εἰς τὴν ὀμιλίαν ἔλων τούτων τῶν ἐντόμων, ἔλων τούτων τῶν φυτῶν. Αὕτη, ἥτις κατὰ τὰς ὥρας τῶν ρεμβασμῶν τῆς ἔσχε τοσαύτας μυστηριώδεις συνδιαλέξεις μετὰ πάντων τῶν περικυκλούτων αὐτὴν ἀντικειμένων, ἔκλειεν ἤδη τὸ εὖς πρὸς αὐτὰ.

« Ἀφῆσόν μας, τῇ ἔλεγον τὰ ἄνθη κλίνοντα τοὺς κάλυκας αὐτῶν· μόλις τὴν προῖαν ταύτην ἐγεννήθημεν ἀφῆσόν μας ν' ἀναπτουθῶμεν ὑπὸ τὸν ἥλιον ἢ θερμότης αὐτοῦ εἶνε τόσον εὐεργετικὴ, ὁ ἄηρ τόσον γλυκὺς ἀφῆσόν μας νὰ ζήσωμεν ἀκόμη».

Ἀλλ' ἡ Νίνα τὰ ἔβρεπε μὴ ἀκούουσα αὐτὰ, κύπτουσα ματαίως πρὸς τὴν χλόην, ὅπως μὴ προδοθῶσιν ὑπὸ τῆς λαμπρότητός των.

« Μὴ τὰ κόπτης, τῇ ἔλεγον αἱ κυανόχροοι χρυσαλλίδες, οἱ ἄρογοι καὶ τὰ πολυόμματα, ἅτινα περιόπταντο σμηνηδὸν πέριξ αὐτῆς. Ἀφῆσον νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν εὐωδίαν των. Ἡ ζωὴ των εἶνε τόσον βραχεῖα· μὴ συντέμνης πλειότερον αὐτὴν. Ποῦ λοιπὸν θέλεις νὰ διατρέβωμεν καὶ νὰ ἀναπαυώμεθα εἰς τὸ ἐξῆς, ἐὰν μᾶς ἀφαιρέσης τὰ μυρίπνοα ταῦτα λίαν»;

« Πρόσεξον, ἐδόμειε παρὰ τὸ εὖς αὐτῆς μεγάλην σφῆξ ἀριπταμένη ἀπὸ ἄνθους, τὸ ὅποσον πρὸ μίξ στιγμῆς ἡ νεανὶς εἶχε δρέψει. Πρόσεξον, τὰ ρεῖα ἔχουσιν ἀκάνθας, αἵτιτες σπαράττουσι τὰ περὰ ἡμῶν. Οὕτω καὶ αἱ εὐδαι ἡμέραι σκοτιζόνται· ἐνίοτε ὑπὸ καταιγίδων ἐπικινδύνων, καὶ δὲν δύναμεθα νὰ βρασιθώμεν οὔτε εἰς τὸ σήμερον οὔτε εἰς τὸ αὔριον».

Ἀλλ' ἡ Νίνα, κυριευμένη ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ἀρέσῃ εἰς τὴν ἀδελφῆν τῆς, δὲν ἤκουεν οὔτε τὰ παράπονα τῶν ἀνθέων οὔτε τὰς ἀπειλὰς ἢ συμβουλάς των χρυσαλλίδων καὶ ἐπροχώρει πάντοτε παχύνουσα τὴν δέσμην τῆς. Ἦτον ἤδη ἐν τῷ μέσῳ τῶν βράχων, εἰς τόπους τραχεῖς, ἀγρίους, ἐρημούς· ἀλλ' ἡ τραχύτης καὶ ἀγριότης αὐτῶν ἐξηρπάζοντο ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς, τῶν βράχων κρυπτόντων τοὺς πόδας αὐτῶν ὑπὸ τάπητα ἐξ ἱριδος καὶ λαμπρῶν ἀνθέων.

“Όσον διά την ερημίαν, ή Νίνα δέν έφοδείτο, διότι ήτο πλήρης μεσημβρία και ό ύπνος είχε διασκεδάσει τους χθεσινούς φόβους της. Προς τούτους έληρμόνευε την μόνησιν ταύτην άδουσα άσμάτιόν τι, τό όποιον είχε μάθει κατά τας πρώτας της νηπιότητός της ήμέρας και τό όποιον διετήρησε πάντοτε πιστώσ εις την μνήμην της :

- « Διαιτί, ώ Χρυσάνθη, τά χείλη σου κόκκινια είνε ;
- Τά έκοκκίνησαν, πάτερ, τά μόρα της βιάτου.
- Και ποῦ 'νε, Χρυσάνθη, τά μόρα της βιάτου ;
- Είνε, ώ πάτερ, τά μόρα 'ς τούς φράκτας έπίνω.
- Και ποῦ 'νε, Χρυσάνθη, οί φράκται 'που λέγεις ;
- Πάτερ, αί αίγες, ως φαίνεται, έπραγον τούτους ».

Αίρνης έστράφη περοβισμένη: ή φωνή της διεκόπη, τά ένθη έξέφυγον των χειρών της και έσκορπίσθησαν χαμαί εις τούς πόδας της.

Όχι! μακράν του μέρους, ένθα εύρίσκειτο, φωνή άγνωστος εις αυτήν ήκούσθη όπισθεν των βράχων άνταποκρινόμενη εις την ιδιικήν της και, έξακολουθούσα τό άσμα.

- Πού είνε, Χρυσάνθη, αί αίγες, ποῦ λέγεις ;
- Ό πάτερ, διέδρασαν ήδη αί αίγες τό έρος.

Η Νίνα έρριψε τά βλέμματα περίε αυτής, αλλά δέν είδε κανένα. Έν τσοῦτω δέν είχεν άπατηθή: ήτο βεβαία ότι είχαν άκούσει: έτέρην φωνήν, φωνήν έντονον και σοδαράν άνδρός άποκρινόμενου εις αυτήν.

Όχι ήτον όμοια αυτή έξηκολούθησε.

- Πού είνε, Χρυσάνθη, φίλιτάτη μου κόρη, τό έρος ;
- “Επειτα έστάθη, όπως άπροσώθη.

Καθώς την πρώτην φοράν, ίδου και πάλιν ό άγνωστος άοιδός έξηκολούθησε τό άσμα. Μόνον είχεν ήδη φθάσει πλησιέστερον, και ή φωνή του ήτον εύκρινεστέρα και ισχυροτέρα συγχρόνως δέν τό τρομάδες αυτής έφανέρωνεν ότι: ό άδων ήτον έρμαιον συγκινήσεως δυσκαθέκτου.

Η Νίνα, τεταρταμένη και άνήσυχος, ίστατο ήμικεκυρτα, έχουσα τούς βραχίονας κρεμαμένους και τας χείρας συνδεμένους, έστραμμένη προς τό μέρος θθεν ήρχετο ή φωνή, ή έξακολουθήσασα την συνέχειαν του άσματος.

- Η χιών τό έκάλυψε, φίλιτατε πάτερ.
- Και ποῦ ή χιών, ήν μοι λέγεις, καλή μου Χρυσάνθη ;
- «Θεέ μου, έπιθύριζε τό κοράσιον, την φωνήν ταύτην, ποῦ λοιπόν την έχω άκούσει; Άγνοώ, αλλά έπιθυμώ ν'άκούω αυτήν. Ό παλιόν μου άσμάτιον, και άλλοι ώσάυτως σε γνωρίζουσι! » και δάκρυα χαράς και έκπληξέως έρρεον επί των τρυφερών της Νίνας παρεϊών.

Έμελώθησε δ' αῖθις τόν έξής στίχον.

- Ο ήλιος, πάτερ μου, έτηξε ταύτην
- Και αῖθις έσήγησεν, όπως άκούση.
- Και αῖθις ή φωνή, πλησιάζουσα πάντοτε, άνταπεκρίθη μετ' αῖθιούσης συγκινήσεως.
- Χρυσάνθη, τόν ήλιον θέλω νά ίδω.
- Πάτερ, ό ήλιος έδωσε πλέον έντός της θαλάσσης.

—“Όστε άδύνατον είνε νά ίδωμεν τούτον ένταῦθα.

Καθ' όσον αί λέξεις αύται έρθαν εις αυτήν, ή ταρχή της ηῦξεν: αί λέξεις αύται βραδέως άδόμεναι άνεκάλουν εις την μνήμην αυτής προσφιλή φωνήν πρό πολλού λησμονηθείσαν, άλλ' ήδη έξεγειρομένην έν αυτήν μυρία δέν άναμνήσεις έπαρουσιάζοντο ένώπιόν της λαμβάνουσαι μορφήν μάλλον ώρισμένην και καθαράν. Αίρνης έξέβαλε κραυγήν.

“Ο άοιδός, καθ' ήν στιγμήν, έως τότε άρχής, έτελείονε τόν τελευταίον στίχον, έράνη επί της άτραπού: έν δέ τῷ άοιδῷ τούτῳ, ένδεδυμένῳ ένδυμα προσκνητού, ή Νίνα άνεγνώρισε τό μαῦρον πρόσωπον, όπερ διέκρινεν έντός του δάσους και όπερ τσοῦτον την είχε φοβίσαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Παρελθόν γινόμενον αῖθις ένεστώσ.

“Ο μαῦρος άνθρωπος, διότι ήτον αυτός βεδάιος, έστάθη άκα ήκουσε την κραυγήν της Νίνας: ίδων δέ τόν τρόμον της πτωχής μικρῆς κόρης, συνέστειλε τό πρόσωπον αύτου θλιθερώς.

— «Νίνα, μικρά μου Νίνα, μή φοβήσαι», τή λέγει. “Η φωνή δ' αύτου ήτο τρομάδης, και δάκρυ θαλερόν έξέρεξε τούς όφθαλμούς του.

“Η Νίνα τόν έθεώρησε κατά πρόσωπον έκπεπληγμένη, διότι την έχραζε κατ' όνομα. Οί χαρακτηρες του άθρόπου αύτου δέν ήσαν πλέον ούδαμῶς άγριοι, αλλά ταρχή μεμιγμένη μετά φιλοστοργίας έφάνετο επ' αύτου έλκυσουσα μάλλον την συμπάθειαν. Το κοράσιον έστάθη κατ' άρχάς άκίνητον έκ του τρόμου. “Αλλ' ήδη έτερον αίσθημα, τό όποιον οὔτε αυτή ή ίδια ένδει, δέν τή έπέτρεπε νά φύγη.

— Νίνα, επανέλαθεν ό άγνωστος με φωνήν έτι γλυκυτέραν, Νίνα... Μαριέττα, άνεχράξεν αίρνης, δέν με άγνωρίζεις...

— “Όχι, άπεκρίθη αύτη... , και έντοσοῦτω, έξηκολούθησε, νομίζω ότι ήκουσα την φωνήν σου άλλοθί που... Μαριέττα... ναι, είνε αληθές, γνωρίζω αυτό τό όνομα... Πού, Πού λοιπόν τό έχω άκούσει;... “Α! ό πατήρ μου μοι τό έδιδεν άλλοτε, άλλ' είνε πολύς καιρός έκτρετε.

— “Ο πατήρ σου! άλλ' ό ίδιος σε όμιλεί.

— “Ο πατήρ μου! άλλά δέν σε όμοίαζε!

— Μαριέττα, επανέλαθεν ό ξένος πλησιάζων αυτήν, δέν με άναγνωρίζεις, Μαριέττα, τέκνον μου! Δέν ένθυμείσαι ότι ό πατήρ σου δηλ. εγώ σοι έμαθον τό άσμα, τό όποιον πρό μικρού έψαλλες; “Ατυχής κόρη, δέν με άναγνωρίζεις! “Ω! είνε αληθές, έτη θλόκληρα περιήλθον έκτοτε, έτη βαρύτατα δι' εκείνον όστις έστερείτο σοῦ, και ή κεραλή μου έκψυεν υπό τό βάρος αύτων, και τό μέτωπόν μου υπό τά βήματά των, και αί τρίχες μου έλευκάνθησαν. “Αλλ' αν σύ έμεγάλωσες, αν εγώ έγήρασα, αί καρδίαι μας άρα μετηλλάχθησαν; “Ελησμόνησες την μικράν μας οίκίαν παρά τή λιμνη Ούολανίνα και ότε λίαν μικράν

εγώ σε παρελάδοντον έντός της λέμβου και έβρίνομεν επί των κυμάτων συννηωμένοι και σύ μεν έθεώρεις τούς άργυροειδεις ίχθύς παίζοντας περίε ήμών, εγώ δέ έθεώρουν σε και σοι έψαλλον παλαιά τινα άσματτα και τά πτηνά τά όποια ήγόραζον διά σε, τά όποια έθετον έντός κλωβίου και εις τά όποια συ έδίδες την τροφήν, έλησμόνησες πάντα ταῦτα; “Ητο τότε λίαν μικρά, με ώνόμαζες πατέρα, με ήγάπας πολύ και ήμεθα ευδαίμονες! Μίαν δ' ήμέραν έπεσες επί των πετρῶν και ή μικρά σου χείρ έξεδέρη και τότε επί πολλῶν καιρῶν σε έφερον επ' έμου, έπειδή δέν έτόλμας πλέον νά περιπατήσης, φοδουμένη μή πίσσης πάλιν! “Ημέραν δέ τινα, Θεέ μου! ήμέραν άποφράδα καθ' ήν έτυχες μόνη επί της όδου, γύρται διερχόμενοι σε ήρχασα, εγώ δέ σε έζήτησα και κατεδίωξα τούς άρχπας εκείνους, τούς άρχπας, οῦτιν ες μου άπήρουν την ζωήν και την ευδαιμονίαν, και δέν ήδον ήθην νά άνεύρω τά ίχνη αύτων. “Ελησμόνησες λοιπόν όλον τούτο τό παρελθόν ; »

Καθ' ελην ταύτην την όμιλίαν του προσκνητού, πῆται αί λεπτομέρειαι, τας όποιας οὔτος άνεκάλει, διήρχοντο ως διειρον διά της φαντασίας του κορατίου. Πολλάκις αυτό είχε συλλογισθή όλα αυτά και τόν πατέρα του και τας εξαφανισθείσας εκείνας ευτυχεις ήμέρας επανέβλεπε τώρα όλας αυτές τας άναμνήσεις επανερχομένας προς αυτήν και καθ' όσον αύται ένειψυχόντο, πῶς δυσπιστία εξέλειπε, πῶς δυσταχυμός έξηρχνίζετο. “Ερθεσε τέλος στιγμή καθ' ήν τό σκότος διελύθη και το φῶς έλαμψε: τότε ή κόρη δέν ήδυνήθη πλέον νά κρατηθή και, πίπτουσα εις τας άγκάλας του προσκνητού,

— « Πάτερ μου! » άνεφώνησεν.

Όπως ό μεν Φάβιος έκλιπε και έθλιβε τό τέκνον αύτου επί του στήθους, ή δέ Νίνα ένηγκαλιζετο τόν πατέρα αύτης.

“Υπῆρξαν τότε στιγμαί άρχίτου ευδαιμονίας. Τά δυο ταῦτα όντα, χωρισθέντα άλλήλων υπό των περιπετειῶν της τύχης, επανευρέθησαν τέλος, και ή καρδιά του πατρός έπλημμάρει υπό χαράς. Το τούτον σκληρώς άπολεσθέν, τό τούτον πολυχρονίως ζητηθέν τούτο τέκνον, τό είχε τέλος πάντων ένώπιον των όφθαλμών του, εις τας έγκάλας του, επί της καρδίας του: δέν έπυε νά θεωρηθ, νά άκούη και νά θωπεύη αυτό. Το όνομα πατήρ, τό υπό της Νίνας εις αυτήν διδόμενον, πρό τσοῦτου καιρού ούδεμίαν φωνήν είχε προφέρει δι' αυτόν, και εις τό γλυκύ τούτο όνομα εύρισταν άνεκαλάητον τέρφιν.

Συγχρόνως ηῦχαρίσται τόν Θεόν άποδόντα αύτῷ την θυγατέρα του.

“Επειτα ό Φάβιος, τοποθετήσας την κόρην του επί άκρας τινός της άτραπού έστρωμένης έκ βρύων, έκάθισε πλησίον της κρατῶν τας χείρας αύτης έντός των ιδιῶν του και τούς όφθαλμούς του επ' αύτης προσηλωμένους και τή ώμίλησεν επί πολλήν ώραν υπεθυμίζων εις αυτήν μυρία έτι λεπτομερείας του παρελθόντος και έρωτων αύτην πῶς διήλθε τσοῦτα έτη μακράν αύτου, υπεθυμαζών την ωραιότητά της και θελόγόμενος έκ της λαλιάς της: έλάλει δέ σγεδόν χαμηλοφώνως ώσει έφοδείτο την ύπαρξιν ματρῶν της ευδαιμονίας του.

Τοῦ άτυχούς τούτου πατρός ή ζωή έσχε τσοῦταυτας πικρίας άφοῦτο τό αγαπητόν τέκνον του, τό θελγντερον των ήμερῶν του είχεν άπολεσθή! Μετά πολυετείς άγόνους άναζητήσεις, σκληράς και άπελπιστικῆς άνεκαλύψεν άπροσοχῆτως μίαν ήμέραν τά ίχνη των άρπασάντων την θυγατέρα του γυρτῶν. Και άμέσως τά πάντα κατέλιπεν ίνα επανεύρη αυτήν οὔτω καταντήσας εις Βουονκονβέντον, την είδε και έπίστευεν ότι την άνεγνώρισε, παρατηρήσας αύτην μετά της Ραφαήλλας, αί δέ παρῆ τῷ γλύπτῃ και τῇ Θηρεσίᾳ ληφθεῖσαι πληροφοροῦσι έξήλειψαν έκ του πνεύματός του πῶσαν άμφιβολίαν. “Εξερχόμενον της οίκίας της χήρας ένδόμυχος έμπνευστις ώδήγησεν αυτόν προς την υπό του κορατίου ληφθεῖσαν όδόν, και την επανεύρε.

“Εκάθητο άμρότεροι πλησίον άλλήλων, λησμονοῦντες τόν χρόνον και πᾶν επίγειον πράγμα. “Ο Φάβιος άπῆλκεν οὔτως ευδαιμονίας άνεξάντητου, ότε ή Ίωάννα είπεν εις αυτόν.

— « Ό πάτερ μου, πόσην χαράν έπίσης θά αισθανθῆ και ή μητήρ μου!

— “Α! ή Θηρεσία, είπεν ό Φάβιος και έμεινε σύννοος επί στιγμάς τινας.

Τό όνομα της Θηρεσίας προφερόθεν υπό του κορατίου ήτον ως βέλος όπερ προσέβαλλεν αυτόν κατά την φαίδραν εκείνην πῆσιν, εις ήν έβουίξετο ή ψυχή αύτου, και όπερ έδίχεν αυτόν νά επαναπέση επί της γῆς.

“Α! ή Θηρεσία, επανέλαθεν ό Φάβιος μετά τινας στιγμάς σιωπῆς... ναι, έπεθύμεις νά την ίδης ίνα τῇ είπῃς ότι με επανεύρες... “Αλλά δέν δύναμαι νά ρηθῶ ένταῦθα μετά σοῦ... Δέν έννοεις, τέκνον μου, άλλά δέν δύναμαι νά μείνω ένταῦθα κίνδυνοι με άπομακρύνουσι: θά τούς έννοήσης μίαν ήμέραν...

— Κίνδυνοι; μήπως θέλει τις νά σε κακοποιήσῃ, πάτερ;

— “Αλλοτε θά σοι έξηγήσω τούτο: ίδου, τέκνον μου, θά επανέλθῃς μετ' ολίγον ήμέραν τινα νά ίδῃς και νά έναγκαλισθῆς την Θηρεσίαν: άλλά σήμερον τούτο είνε άδύνατον. Πρέπει νά επιστρέψω μετά σοῦ εκεί, εις Ούολανίαν ή όπου θέλεις, άλλ' ένταῦθα δέν δύναμαι νά μείνω.

— “Αλλά, πάτερ, μίαν μόνην στιγμήν: άφες με νά είπω εις την μητέρα μου, εις την αδελφήν μου, την αγαπητήν μου “Ραφαήλλαν, άφες με νά είπω εις αυτές ότι μετά σοῦ αναχωρῶ: είνε τόσον καλαί δι' έμέ, ώστε λίαν θά άνησυχῆσταιν εάν δέν με επανιδῶσιν.

— “Όχι, είπεν ό Φάβιος: θά αναγγείλω εις αυτές διά τινας έτι είσαι μετ' έμου και ότι θά τας επανίδῃς έντός ολίγου: οὔτω δέ δέν θά προσενήσωμεν εις αυτές ούδεμίαν ταρχήν: ένῷ, επαναβλέπουσα τώρα αυτές διά νά τας άποχαιρετήσῃ, δέν συλλογίσεαι την λύπην του άποχωρισμοῦ;...

Και λέγων ταῦτα, ό Φάβιος ήγέρθη και εκίνησε κρατῶν έκ της χείρός την Νίναν άκολουθούσαν αυτόν βραδέως: αύτη ήτο ευτυχῆς συνοδεύουσα τόν πατέρα της άλλά καταλυπημένη διότι άνεχώρει τοιουτοτρόπως χωρίς νά επανίδῃ την Θηρεσίαν και την θυγατέρα της. Περιπατῶν ό Φάβιος συνδιελέγετο ήρέμα μετά της Νίνας, ώμίλει περί των πλεονεκτημάτων αἰριπίου χωρισμοῦ, άλλ-

λ'ή Νίνα ἀμυδρῶς πως ἐνόει ὅτι εἶχεν ἴσως δίκαιον. Ὁ δὲ πατήρ αὐτῆς ἐπανελάμβανεν ἑκατοντάκις ὅτι ἡ ἀπουσία τῆς ἔσται βραχεία καὶ ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ μετ' ὀλίγον· ὅτι ὁ πρῶτος διαδίκης, τὸν ὁποῖον ἤθελον ἀπαντήσῃ, θὰ παρεκαλεῖτο ὑπ' αὐτοῦ νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν Θηρεσίαν· ὅτι τὰ πάντα ἤθελον διευθετηθῆ τοιούτοτρόπως, καὶ ἡ Νίνα σχεδὸν πεπεισμένη ἠκολούθει αὐτόν. Ὁ τι δὲ μᾶλλον ἐπειθεν αὐτὴν νὰ μὴ ἐπιμένῃ περισσότερον, ἦτον ἡ ἰδέα τῶν ἐπαπειλούντων τὸν πατέρα τῆς κινδύνων, τοὺς ὁποίους αὐτὸς δὲν τῇ ἐσπρήνιζε καθαρῶς, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐν τασούτῳ ἡ φαντασία αὐτῆς σφοδρῶς προσεβλήθη.

Ἐπήκουσε λοιπὸν εἰς τὴν θέλησιν τοῦ πατρὸς τῆς, καὶ εἰσδύσαντες ἀμφοτέροι εἰς τὸν δαίδαλον τῶν βράχων καὶ κρημνῶν, δι' ὧν ἐλικοειδῶς ἐφέρετο ἡ ὁδός, ταχέως ἀπεμακρύνθησαν τοῦ Βουονκονθέντου γενόμενοι ἄφαντοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Ὁ Ἰάκινθος καὶ ὁ δὸν Βλάσιος ἀνακαλύπτουσιν ὅτι δύο καὶ δύο κάμνον ἑσπεύσαντες.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ Ἰάκινθος ἔτρεχεν ἐσπευσμένως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δημάρχου.

Ματὴν εἶχε ζητήσει τὴν Νίναν εἰς τὰ περίξ τοῦ χωρίου καὶ πρὸς τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ οὐδαμῶς οὐδὲν αὐτῆς ἀνεκάλυψεν ἕγχοσ. Παιδίον τι ἰδὼν τὸν προσκυνητὴν διαβαίνοντα εἰδοποίησε τὸν Ἰάκινθον ὅτι οὗτος εἶχε διευθυνθῆ πρὸς τὸ μέρος καὶ ἡ Νίνα. Τοῦτο ἐδιπλασίασεν ἐτι τὴν ἀνησυχίαν τοῦ νέου.

Ἀποκαμῶν ἀπὸ τὴν ματαίαν ἀναζήτησιν καὶ ἀναλογιζόμενος ὅτι καθ' ἕκαστον ἀπολλύμενος λεπτόν δὲ Φάβιος ἐτι ἀπεμακρύνετο μετὰ τῆς Νίνας, ὁ Ἰάκινθος ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἀτελεσφόρητον ταύτην ἔρευναν καὶ, ἐπιστρέψας εἰς τὸ χωρίον, ἔσπευσε ταχέως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δημάρχου.

Ὁ δὸν Βλάσιος ἦτο μόνος εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅτε ὁ Ἰάκινθος εἰσῆλθεν.

Ὁ φέβος, ἡ ὄργη καὶ ἡ συγκίνησις τὴν ὁποίαν ὁ δυστυχῆς εἶχε πρὸ ὀλίγου αἰσθανθῆ ἰδὼν ἑαυτὸν ἐνώπιον δύο ληστῶν, ὅλα ταῦτα τὰ ποικίλα αἰσθήματα εἶχον ὡς εἶδομεν συγκεντρωθῆ εἰς ἓν καὶ μόνον, δηλ. τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἐκδιηθη συλλαμβάνων τοὺς ληστές.

Ἄμα εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δὸν Βλάσιος εἶχεν ἀποστείλει τὸν ὑπηρετήν του πρὸς ἀναζήτησιν τῶν δύο ἢ τριῶν ἀτόμων τῶν ἐπιφορετισμένων τὴν ἐν Βουονκονθέντῳ ἀστυνομίαν συγχρόνως δ' ἡ οἰκονόμος του ἔτρεχε θρομακίως πρὸς τὸν σκευοφύλακα τῆς ἐλλησίας, ἵνα εἴπῃ αὐτῷ νὰ κρούσῃ κατεσκευασμένως τοὺς κώδωνας. Ὁ δὸν Βλάσιος τεταραγμένος καὶ κεκμηκῶς ἐρρίφθη σχεδὸν ἀναίσθητος ἐπὶ θρονίου τινὸς περιμένων τοὺς ὑπὸ τῶν φρικτῶν ἠχολογούντων κωδῶνων προσκαλουμένους.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Ἰάκινθος ἐπαρουσιάσθη ἀσχημῶν ἐνώπιόν του.

— «Κύριε Δήμαρχε, τῷ λέγει εἰσερχόμενος.

— Ἰδοὺ λοιπὸν, φίλε μου, ἔπου ἐφθάσατε, καὶ σᾶς εὐχαρι-

στῶ . . . Εἶσθε πολλοί; εἶσθε ἔτοιμοι πρὸς ἀναχώρησιν; δὲν πρέπει νὰ χάνωμεν καιρὸν.

— Ἀλλὰ, κύριε Δήμαρχε, ἠρχόμεν νὰ σᾶς ἐρωτήσω . . .

— Ἰσως τίνα διευθύνσιν ἔλαβον; πρὸς τοὺς βράχους θὰ τοὺς ἐμακαθήσωμεν διὰ καταδιώξεως.

— Πῶς; ἠξέυρετε λοιπὸν . . .

— Ἐν τῷ ἠξέυρω! βεβαίως τὸ ἠξέυρω τῇ ἀληθείᾳ ὠραίαν μοὶ κάμνεις ἐρώτησιν, ὡς ἂν δὲν τοὺς εἶχον ἰδεῖ.

— Τοὺς εἶδατε; ποῦ λοιπὸν; ἀμφοτέρους;

— Σοὶ λέγω ὅτι ἀνεχώρησαν διὰ τῶν βράχων, ὅτι διευθύνονται πρὸς τὸ ἕρος· μοὶ τὸ εἶπον.

— Σᾶς τὸ εἶπον!

— Καὶ δὲν πρέπει νὰ χάνωμεν καιρὸν διὰ νὰ τοὺς φθάσωμεν.

— Καὶ ἐγὼ τοῦτο ἐπιθυμῶ! Ἠρχόμεν νὰ σᾶς εἰδοποιήσω καὶ νὰ σᾶς ζητήσω ἀνθρώπους πρὸς καταδίωξιν αὐτῶν.

— Νὰ μὲ εἰδοποιήσης! εἶσαι λοιπὸν τρελλὸς Ἰάκινθε; Ἄ! πρὸ πάντων λάβατε μεθ' ὑμῶν ὄπλα, διότι αὐτοὶ εἶνε καλῶς ὤπλισμένοι.

— Εἶνε ὤπλισμένοι;

— Εἶνε ὤπλισμένοι ἀμφοτέροι.

— Ἀμφοτέροι! ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἀδύνατον ἡ Νίνα δὲν δύναται νὰ ἦνε ὤπλισμένη.

— Τίς σοὶ ἐμιλεῖ περὶ Νίνας; Ὁμιλῶ περὶ ληστῶν.

— Ναι, ὁ προσκυνητής . . .

— Ποίος προσκυνητής;

— Ἐκεῖνος, ὅστις τὴν ἤρπασεν, ὁ Φάβιος.

— Ποίος Φάβιος; ἐκεῖνος ὅστις ἤρπασε τὸ βαλάντιόν μου;

— Τὸ βαλάντιόν σας; ὁ Φάβιος ὁ ἀπαγαγὼν τὴν Νίναν, τὴν θυγατέρα τῆς Θηρεσίας.

— Ἀλλὰ τίς σοὶ ἐμιλεῖ περὶ Θηρεσίας καὶ Φαβίου; Σοὶ ὀμιλῶ περὶ τῶν ληστῶν, ὅτινες μὲ ἐγύμνωσαν.

— Καὶ ἐγὼ περὶ ἐνὸς ἐπαράτου προσκυνητοῦ κλέψαντος τὴν θυγατέρα τῆς Θηρεσίας.

— Πότε;

— Πρὸ μικροῦ.

— Εἰς ποῖον μέρος;

— Ἐκεῖ, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐν τῷ μεταξὺ τῶν βράχων ἡ πλησίον τοῦ ποταμοῦ, δὲν ἠξέυρω.

— Ἐν τῷ μεταξὺ τῶν βράχων! Ἀλλὰ τότε οὗτος πρέπει νὰ ἦνε ἐκ τῆς συμμορίας αὐτῶν· εἶνε εἰς τῶν κακούργων. Καὶ ποῖος τὸν εἶδε;

Ὁ Ἰάκινθος ἐδιηγήθη συντόμως ὅ τι ἐγνώριζεν. ὁ δὲ δήμαρχος ὅ τι τῷ συνέβη μεγαλοποιῶν ἴσως τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους διέτρεξε, καὶ τὴν γενναίότητά, ἣν ἀνέπτυξε κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην.

Ἡ διπλῆ αὐτῆ ἀποκάλυψις ἐφώτισεν ἀμφοτέρους· τοῦλάχιστον ἐνόμιζον τοῦτο, καὶ, ὅτε μετ' ὀλίγον ἐφθασαν χωρικοὶ τινες καὶ οἱ χωροφύλακες τοῦ χωρίου, ὁ μὲν Ἰάκινθος ἦτο βέβαιος ὅτι ὁ Φάβιος ἦτο γύφτης καὶ κακούργος, ὁ δὲ δήμαρχος ἦτο πεπεισμένος ὅτι ὁ προσκυνητής οὗτος, ὁ κρημνὸς τοῦ κρημνοῦ, ἦτο σὺν τροφῶν τῶν ληστῶν. (Ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΛΑΧΩΡΠΗΣ

(συνέχεια ἀπὸ σελ. 108).

ΒΙΝΑΞ Δ'.

Ράδσια-Τέτζια-Σίγγ.

Ράδσια-Διανὰν-Φακίρ
ἕξθεος κορυβάντων ὑπὸ θρησκ. ἐθῶσιν κατεχομένων.

Νουρεδίν.

Σερδάρ-Δόστ-Μαχμέτ, ἡγεμὼν τῆς Καβούλ, αἰγματοπισθεὶς παρὰ τῶν Ἀγγλων διότι καὶ ἀναξιοθεὶς αὐτῶν φίλικῆς περιποιήσεως καὶ ἐλευθερίας συνεμάχισεν ἐναντίον των κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον τῆς Λαχώρας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ.

(Συνέχεια από σελ. 316 τομ. Δ.)

Πόλεις της Ιουδαίας.

ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ (1).

Ἱερουσαλήμ (πιθανῶς ἡ ἀρχαία Σαλήμ) = « οὐράνιος » ἢ « οὐρα-
σις εἰρήνης » ἢ « εὐφρονταί εἰρήνη », ἥτις ἐτυμολογία φαίνεται πι-
θανωτέρα καὶ οὕτως εἰπεῖν προφητικῶς ἐπιτεθειμένη τῇ πόλει,
ἐν ᾗ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων ἀνεύρναντο οἱ ἄνθρωποι τὴν πάντα
γούιν ὑπερέχουσαν εἰρήνην, τὸν υἱὸν καὶ λόγον τοῦ Θεοῦ. Τινὲς
θέλουσιν ὅτι ἡ Ἱερουσαλήμ εἶνε σύνθετος ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς
κάτω πόλεως, τῆς ὑπὸ τοῦ Μελχιζεδέκ κεκλημένης Σαλήμ, καὶ
τοῦ τῆς ἀκροπόλεως Ἱεβούζ, ὑπὸ τῶν Ἱεβουσαίων ὀνομασθείσης,
τροπῇ μόνου τοῦ θ εἰς ρ, ὅπερ δὲ ἐγένετο, λέγουσι, καὶ ἐπὶ τοῦ
Ἰορδάνου « Δύο γὰρ ποταμοί, ὅτε Ἰὸρ καὶ ὁ Δάβ, μιγνύμενοι
καὶ ἕνα ποταμὸν ἀποτελοῦντες, καὶ τὰς ἐπιωνυμίας ἤνωσαν. » Ἀλ-
λοὶ τὸ πρῶτον μέρος « Ἱερού » λέξις ἑλληνικὴν θέλουσι, τὸ δὲ
δεύτερον « Σαλήμ » εἰρήνην ἐξηγοῦσιν· οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ φρονούντες
ὅτι Ἱερουσαλήμ ὀνομασθήσεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τὸ Α' ἀντικτερον τοῦ Σο-
λομώντος ἱερὸν ἐλέγετο, ὡς περὶ δὲ παρεφθαρμένως τὴν πόλιν
ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Ἱερουσαλήμ ὀνομασθήσεται, ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων
φερονύμως Ἱεροσόλυμα λέγεσθαι. Ἐτερός τις προσθέτει ὅτι
οἱ Ἱεβουσαῖοι ἐλόντες τὴν βασιλίδα πόλιν τοῦ Μελχιζεδέκ ὠκο-
δόμησαν καὶ φρούριον μέγα ἐπὶ τοῦ περιόπτου καὶ ἀγιωνύμου
ὄρους Σιών, περὶ οὗ πολλὸς ἐν ταῖς Ἱεραῖς Δέλτοις λόγος. Ἐθνη-
κων δὲ τῷ φρουρίῳ ἄμα τε καὶ τῇ πόλει Σαλήμ τὸ ὄνομα τοῦ
πατρὸς αὐτῶν Ἱεβούζ, ἥτις πεπληρωμένη καὶ τούτῳ δευτέρου τῆς
ἀρχαίας πόλεως ὄνομα, ὡς ἐν ταῖς θείαις ὁράται Γραφαῖς καὶ ἐν-
ταῦθα ὑπονοεῖται, φαίνεται, τὸ 24—25 ἔδαφ. τοῦ ΚΑ' κεφ. τοῦ
Λουκᾶ, εἰς ὃ λέγεται « καὶ Ἱερουσαλήμ ἔστιν πατρὸς ἐπὶ
ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν ». Ἡ Ἱερουσαλήμ τέλος,
ἐν ᾗ ἐδοκίμειεν ὁ Μελχιζεδέκ, ὁ Δαβὶδ καὶ ὁ Σολομών, ἐλέ-
γετο πρὸ τοῦ Δαβὶδ Ἱεβούζ, διότι κατοικεῖτο ὑπὸ τῶν Ἱεβουσαίων.
Πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δαβὶδ οὐδεὶς δύναται νὰ ἀπορνήθῃ θετικῶς
ὅτι ἡ πόλις ἔλαβε τὸ αἰνετὸν καὶ πολυύμνητον καὶ δια τοσοῦτων
αἰῶνων περιστάσεων ὄνομα Ἱερουσαλήμ.

Ἱερουσαλήμ σημαίνει καὶ κληρονόμημα τῆς εἰρήνης, τὸ δὲ
ὄνομα Ἱερουσαλήμ ἀπαντάται καὶ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Ἰησοῦ τοῦ
Ναυῆ (Γ. 5). Ἐκ τούτου ὁμοῦ δὲν ἐπιτεταί ὅτι τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶχεν
αὕτη καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς κατακτῆσεως.

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς ὁ ἐπανακτῆσας τὴν καταστραφεῖσαν
ὑπὸ τοῦ Τίτου Ἱερουσαλήμ ἐκάλεισεν αὐτὴν Αἰλίαν Καπιτωλίαν
(Aelia Capitolina) καὶ δι' αὐτὸ οἱ γεωγράφοι Ἀραβες τοῦ μέσου
αἰῶνος ὀνομαζοῦσιν αὐτὴν « Αἰλίαν ». Ἐκαλεῖτο δ' ὑπὸ τῶν
Ἀράβων καὶ « el cas » ἢ « bet-el-mac-das », ὃ ἐστὶ τὸ θεοστατή-
ριον ἢ τὰ « Ἄγια τῶν Ἁγίων », ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἡ πόλις αὕτη
πρέπει νὰ ᾖτο ἐκπαλαί ἱερά. Ἡ πόλις « Κἀδουτις », ἥτις μνημο-

(1) Τὰ ἀπὸ τοῦδε εἰσὶ καὶ συνέχεια τῶν ὑπὸ τοῦ Δ. Χ. Ὀδοιπορι-
κῶν ἀναμνήσεων ἀπὸ τῆς σελ. 187.

νεύουσιν οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ὡς κυριευθείσης ὑπὸ τοῦ βασιλέως
Νεκὸ (Ἡρόδ. Βιβλ. Β'. 189) εἶνε ἡ Ἱερουσαλήμ, « Κἀδουτις » δὲ
εἶνε ὄνομα διεφθαρμένον ἀπὸ ἄλλο ἀρχαιότερον ὄνομα « Κἀδου-
σθα-Kadistha » ὃ ἐστὶ Ἱουδαία.

Ἡ πόλις Ἱερουσαλήμ κεῖται εἰς τὸ βόρειον πλάτος τῆς 31
—32^ο καὶ εἰς εἰς τὸ μήκος τῆς 56^ο καὶ 3^ο.

Ἡ Ἱερουσαλήμ κατέχει τὸ ὑψηλότερον ἄκρον τῶν ὄρεων τῆς
Ἱουδαίας καὶ ὑψοῦται ἐπὶ τόπου ὄρεινου καὶ πετρώδους 2500
πόδας ὑψηλότερου τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ δι' αὐτὸ γί-
νεται λόγος συχνὰ περὶ ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως (Ματθ. Κ'
17. 18. Λουκ. ΙΗ' 31. ΙΘ' 28 Ἰωαν. Β' 13). Ἡ Ἱερουσαλήμ
κατὰ Ἰώσηπον ἀπροκρίσται τῆς περιέκτου πόσης, ὡς περὶ ἡ κε-
φαλὴ σώματος καὶ περικυκλοῦται ὑπὸ φάραγγων βαθυτάτων,
πέραν τῶν ὁποίων ἀναδύνουσιν ὄρη ὑψηλότερα, καὶ δι' αὐτὸ ἡ
πόλις δὲν φαίνεται μακροθεν. Ἄλλοτε διεκρίνοντο εἰς τὴν πόλιν
αὕτην τρεῖς λόφοι, ὧν ὁ πρὸς τὸ Ν. Δ. κείμενος ἦτον ὁ πλεόν
ὑψηλός, ὁ μᾶλλον ἐκτεταμένος, καὶ ἐκαλεῖτο τὸ ὄρος « Σιών »
Περὶ τοῦ ὕψους τῆς « Σιών » λαλῶν ὁ Ἰώσηπος ἐν βιβλίῳ.
Γ' 3. 5. λέγει « παρ' ὃ καὶ τινες οὐκ ἀσκόπως ὀμνῶντες τὸ
ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεισαν ». Ἐπὶ τῆς ἀκρας « Σιών » ὑπῆρχεν
ἡ ἀκρόπολις τῶν Ἱεβουσαίων, περὶ τῆς οὕτως εἰς τῶν θαυμαστῶν
αὐτῆς ἀπορρίνεται « Τὸ ἀγιώνυμον ὄρος Σιών κεῖται πρὸς μεσημ-
βρίαν τῆς πόλεως ὄν ὑψηλότερον καὶ τὸ μήκος ἰσθύτερον τοῦ τε
Μωρία καὶ τῆς Ἀκρας. Ἐχει τοίνυν ὕψος κατὰ τὸν Σουβέρτιον
2381 ποδ. ὑπερνέχον ἀποτόμως ἐκ τῆς φάραγγος τῶν υἱῶν
Ἐννὸμ παρακειμένως πρὸς μεσημβρίαν καὶ ἀποχωριζόμενον τῆς
« Ἀκρας » ἀπὸ βορρᾶ διὰ τῆς φάραγγος τῶν Τυροποιῶν, εἰς ἣν
ἐπέλληλοι κατέληγον αἱ οἰκίαι » (Ἰώσηπος πολ. Ἰουδ. Κ' 4).
Ἐν δὲ ταῖς ἱεραῖς γραφαῖς ἡ φάραγξ Ἐννὸμ πρὸς μεσημβρίαν
τῆς τῶν Ἱεβουσαίων πόλεως τίθεται, ἥτις τῆς « Σιών » (Ἰη.
Ν. ΙΓ'. 8 ΙΗ. 16) « καὶ ἀναδύνει τὰ ὄρη εἰς φάραγγα Ἐννὸμ
ἐπὶ νότου τοῦ Ἱεβούζ ἀπὸ Λιβός· αὕτη ἐστὶν Ἱερουσαλήμ ».

Ἀντικτερον τοῦ ὄρους « Σιών », ἐρ' οὐ ὑπάρχουσι σήμερον τὰ
νεκροταφεῖα τῶν Ὀρθοδόξων, Λατίνων καὶ Ἀρμενίων καὶ Β. Αν.
αὐτοῦ, ὑπῆρχε μακτὸς τις ταπεινότερος, ἔχων μνηστικὸν σχῆμα,
ὅπερ πιθανῶς εἶχον κατακτῆσαι οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ τὰς πρώτας
τῆς κατακτῆσεως ἐποχάς, καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ λόφου ἐξετείνετο, φαί-
νεται, ἡ πόλις τοῦ Δαβὶδ (Βασιλ. 4. ΚΒ' 14 παραλ. Βιβλ. Βν'
Κεφ. ΛΔ' 22 Ψαλμ. τοῦ Δαβὶδ ΜΔ' 3). Ὁ ὑπὸ πάντων ἀναφε-
ρόμενος οὗτος μακτὸς ὄνομα ἴδιον ἐν τῇ Γραφῇ δὲν ἔχει καὶ ἐν
τῷ ψαλμῷ ὡς ἐρεῖθῆς ἀναφέρεται « . . . ὄρη Σιών τὰ πλευρὰ
τοῦ βορρᾶ, ἡ πόλις τοῦ Βασιλέως τοῦ μεγάλου ». Ὁ Ἀντίοχος
ὠκοδόμησεν ἐπ' αὐτοῦ ἀκρόπολιν, καὶ ἔκτοτε ὀνομασθήσεται ὁ λό-
φος « Ἀκρα ».

Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους « Σιών » πόλις ἐλέγετο πάντοτε ἄνω πόλις
ἢ δὲ κατωτέρα ἐκαλεῖτο κάτω πόλις καὶ διεχωριζέτο διὰ τῆς
καταπερρομένης κοιλάδος ἀπὸ τὸ Β. Ἀν μέρος πρὸς τὸ Ν. Α. τῆς
διερχομένης παρὰ τὴν πηγὴν τοῦ « Σιλωάμ » (Ἰωάν. Θ'. 11)
καὶ ἀποληγοῦσται εἰς τὴν Κοιλιάδα τῶν Κέδρων, ἥτις κατὰ τὸν
Ἰώσηπον καὶ φάραγξ τῶν Τυροποιῶν ἐλέγετο Ν. Α τῆς « Ἀκρας »

ὑπῆρχεν ἄλλος μακτὸς καλούμενος ὄρος τοῦ Ἀμωρία (Παραλ. Γ'.
βιβλ. Β. ἐδ. 1). Ἐπ' αὐτοῦ τοῦ μακτοῦ κατὰ τὴν παραδουσαν ὁ
Ἀβραάμ ἐπεχείρησε νὰ προσφέρει τὸν Ἰσαὰκ εἰς θυσίαν ἐπ' αὐ-
τοῦ προσσηχθήσεται ὁ Ἰακώβ φεύγων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἠσὼν ἐπ' αὐ-
τοῦ τοῦ λόφου εἶδεν ὁ Δαβὶδ τὸν ἐξολοθρευτὴν Ἀγγελοῦ « Καὶ
ἐξελέξατο ἐκωτῶ Δαβὶδ τὸν θάνατον καὶ ἡμέραι θρησμοῦ πυρῶν,
καὶ ἔδωκε Κύριος θάνατον ἐν Ἰσραὴλ ἀπὸ πρῶθεν ἕως ὥρας
ἀρίστου, καὶ ἤρξατο ἡ θραυτις ἐν τῷ λαῷ καὶ ἀπεθάνον ἐκ τοῦ
λαοῦ ἀπὸ Δὴν καὶ ἕως Βηρσαβεεῖ ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν
καὶ εἶπε Δαβὶδ τῷ Ἀγγέλῳ τῷ διαφθεύοντι ἐν τῷ λαῷ πολὺ
νῦν, ἀνεῖς τὴν χεῖρα σου καὶ ὁ ἄγγελος Κυρίου ἦν παρὰ τῆ
ἄλω Ὀρνὰ τοῦ Ἱεβουσαίου καὶ εἶπε Δαβὶδ ὁ βασιλεὺς πρὸς
Ὀρνὰ· οὐχὶ ὅτι ἀλλὰ κτώμενος κηρύσσομαι παρὰ σοῦ ἐν ἀλλήγ-
ματι, καὶ οὐκ ἀνοίσω τῷ Κυρίῳ μου Θεῷ ὀλοκαυτώματα θωρεάν
καὶ ἐκτῆσται Δαβὶδ τὸν ἄλωνα καὶ τοὺς βόας ἐν ἀργυρίῳ σί-
κλων πενήτηκοντα κτλ. » Βασιλ. Β'. κεφ. ΚΔ'. 15. 17—24) ἐπ' αὐ-
τοῦ τοῦ λόφου ἔκτισεν ὁ Σολομών τὸν θαυμαστὸν ναόν, ἐν ᾧ
ἐναπέθηκε τὴν Κιβωτὸν τῆς διαθήκης (Βασιλ. Γ'. κεφ. Ε'. ΣΤ'.
Ζ'. Η').

Ἀδριανὸν. Τὸ ὄρος Ἀδριανὸν ἀπεχωριζέτο ἀπὸ τῆς « Ἀκρας »
διὰ πλατείαν κοιλάδος ἢ φάραγγος. Σίμων ὁμοῦ δὲ Μικκαδαῖος ὁ
κατασκάψας τὴν Ἀκρόπολιν τοῦ Ἀντιόχου ἔχωσε τὴν φάραγγα
αὕτην καὶ οὕτως οἱ δύο μακτοὶ δηλ. ἡ « Ἀκρα » καὶ τὸ ὄρος
Ἀδριανὸν ἀπετέλεσαν ἓν μόνον ὕψωμα. Πρὸς Δυτικὰς ἡ ὀρθότερον
εἰπεῖν Ν-Δκῶς τοῦ ναοῦ ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς φάραγγος τῶν Τυρο-
ποιῶν γέφυρα φέρουσα πρὸς τὸ Β.-Αν. μέρος τῆς « Σιών », εἰς ὃ
ὑπῆρχεν ἰσοπέδον τι καλούμενον καὶ αὐτὸ μακτὸς. Πρὸς βορρᾶν
τοῦ ὄρους « Ἀμωρία » ὑπῆρχε τέταρτος τις μακτὸς ὀνομαζόμενος
« Βεζεθί ». Τὸν μακτὸν αὐτὸν περιέλαβον ἐπὶ Ἀγρίππα βασιλέως
(Πραξ. ΚΕ' —ΚΣΓ') διὰ φραγμῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τὸ μέρος
αὐτὸ ὀνομαζόν νέναν πόλιν, τὰ δ' ὀχυρώματα τῆς νέας πόλεως
ἦσαν τὰ ἀσθενέστερα, καὶ διὰ τούτου αἱ πολιερικαὶ τῆς Ἱερουσα-
λήμ ἐκεῖθεν ἤρχίζον. Ἐκ τῶν ἄλλων τριῶν μερῶν ἡ πόλις ἦτον
ἐξηραλισμένη διὰ φάραγγων ἢ πρὸς ἀνατ. φάραγξ ἐλέγετο
τῶν Κέδρων ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ χειμάρρου τοῦ ρέοντος διὰ τῆς
φάραγγος ὅπερ μέρος καὶ κοιλίας Ἰωσηφὶ ἐκαλεῖτο! (Ἰωηλ.
Γ. 12). Οὕτως ὀνομαζέται καὶ σήμερον καὶ χωρίζεται τὴν Ἱερου-
σαλήμ ἀπὸ τὸ ὄρος τῶν ἐλαίων, ὅπερ κεῖται πρὸς ἀνατολάς.

Ἡ πρὸς μεσημβρίαν φάραγξ ὀνομαζέται φάραγξ Ἐννὸμ (Ἰη-
σοῦς Ν. ΙΕ' 18) πρὸς δὲ τὸ ἐν τῆς φάραγγος αὐτῆς ἄκρον ὑπῆρχεν
ἡ πηγὴ τοῦ Σιλωάμ ὅπως εἰς τὴν καλυμμένην τοῦ Σιλωάμ
καὶ νήπιον (Ἰωαν. ὁ Εὐγ' Θ'. 11).

Τὰ ὕδατα τῆς πηγῆς ταύτης νομίζονται ὑπὸ τῶν ἐντοπίων
εἰσεῖν λίαν ἱαματικὰ καὶ μετοχετεύονται δι' ὄχτου παναρχαίου
529 μέτρων μήκους ἐπὶ βράχου λελαξευμένου εἰς τὴν καθ' αὐτὸ
κλυμβήσαν τοῦ Σιλωάμ, ὅς εἶνε τὸσον εὐρύχωρος, ὥστε δύ-
ναται τις νὰ τὸν διέλθῃ ἄνευ τινὸς δυσκολίας. Τὴν ὑπερῆν τοῦ
ὄχτου αὐτῆς ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Σολομώντα, ὅς κατασκεύασεν
αὐτὸν καὶ τὴν κολυμβήσαν τοῦ Σιλωάμ ὡς καὶ ἄλλας δεξαμε-
νάς, ἵνα ποτίζωνται οἱ περιήμοι παρακειμένοι κήποι αὐτοῦ. Ἐπὶ

τῆς πηγῆς ταύτης λέγεται, ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου
Ἀγ. Ἐλένη ἔδρυσεν ναόν, ἀλλὰ σήμερον οὐδ' ἔχνος αὐτοῦ σώζεται.

Πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ἀμωρία Β. Ἀκρας τῆς « Σιών »
ἡ πόλις Ἱερουσαλήμ περιετοιχίσθη κατὰ καιροὺς ὑπὸ διαφόρων.
Κατὰ τὸν Ἰώσηπον ἡ Ἱερουσαλήμ εἶχε τρεῖς τείχη, τὸ δ' ἐπι-
σημότερον τῆς πόλεως ταύτης κτίριον ἦτον ὁ Ναὸς τοῦ Σολω-
μώντος ἐπὶ τοῦ ὄρους « Ἀμωρία », ὅς ἀνοικοδομήθη ἐπὶ τοῦ Ζο-
ροβάβελ καὶ ἀνακατασκευάσθη ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου. Δεύτερον οἰκοδόμημα
ἐπίσημον ἦτο τὸ φρούριον « Σιών » κατοικισθὲν ἐπὶ Δαβὶδ καὶ
δι' αὐτὸ λεγόμενον κατόπιν πόλις Δαβὶδ· εἰς τὸ μέρος δ' αὐτὸ ἦτο
τὸ θαυμαστὸν ἀνάκτορον τοῦ Σολομώντος, ὅπερ ἐλέγετο καὶ « οἰ-
κος δρυμοῦ τοῦ Λιθάνου » (Βασιλ. Γ' κεφ. Ζ' 2.). Ὀνομασθῆ
δ' οὕτω (οἶκος δρυμοῦ δηλ.) διὰ τὸ πληθὺς τῶν Κέδρων τοῦ Λι-
θάνου, ἔσπερ μετεχειρίσθησαν πρὸς κατασκευὴν του· τὸ δ' ἀνά-
κτορον αὐτὸ ἔλειτο πιθανῶς πρὸς τὸ μεσημβριῶν μέρος τῆς
« Σιών », διότι ἡ βασιλις ἡ κατοικοῦσά τὴν πόλιν Δαβὶδ δι' αὐτῆς ἀνέ-
βαινε εἰς τὸν οἶκον τῆς (Βασιλ. Γ' κεφ. Ζ' 8). Ὅτε οἱ Βαβυλώ-
νιοι κατέκτεταν τὴν Ἱερουσαλήμ, κατέκυσαν αὕτην καὶ τὰ
λαμπρότερα τῆς πόλεως οἰκοδομήματα, ἐν οἷς καὶ τὸ ἀξιάγα-
στον Ναὸν καὶ αὐτὸν τὸν βασιλεῖον οἶκον τοῦ Σολομώντος (Βα-
σιλ. Δ'. κεφ. ΚΕ'. 9) « καὶ ἐνέπηρσε τὸν οἶκον Κυρίου καὶ τὸν οἶκον
τοῦ βασιλέως καὶ πάντα τοὺς οἴκους Ἱερουσαλήμ καὶ πάντα οἶκον
ἐνέπηρσεν ἐν πυρὶ ὁ ἀρχιμάγειρος ». Ἐπὶ Ζοροβάβελ ἀνοικοδομήθη,
ὅσον λαμπρὰ βραδύτερον οἱ Μικκαδαῖοι ἀνήγειραν
πρὸς βορρᾶν τοῦ ναοῦ φρούριον, ὅπερ ἐκάλεσαν Βάρις. Ὁ Ἡρώδης
τὸ ἐνίσχυσε καὶ τὸ ὀνόμασεν Ἀντωνίαν, πρὸς τιμὴν τοῦ Μάρκου
Ἀντωνίου τοῦ φίλου καὶ προστάτου αὐτοῦ. Τὸ φρούριον τοῦτο εἶχε
σχῆμα τετραγώνου, καὶ πρὸς τὰς τέσσαρας γωνίας εἶχε καὶ τέσ-
σαρες πύργους, ἐξ ὧν οἱ τρεῖς εἶχον ὕψος 50 πήγμων, ὁ δὲ τέ-
ταρτος αὐτῶν ἦτον ὁ πρὸς τὸ Ν.Αν. μέρος καὶ ὁ πλησιέστερος
εἰς τὸν Ναόν, ἐρ' οὐ ἴσταιμένη ἡ Ρωμαϊκὴ φρουρὰ ἐπέβλεπε τὰ ἐν
τῷ ναῷ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἡρώδου ἤρχισαν νὰ οἰκοδομῶν-
ται εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ κτίρια κατὰ τὸν ἑλληνικὸν ρυθμόν, ἐξαι-
ρουμένου τοῦ ναοῦ ὅπερ αὐτὸς ὁ Ἡρώδης ἐπεσκεύασεν. Ὁ Ἡρώ-
δης οὗτος ὠκοδόμησε καὶ ἀνάκτορον λαμπρὸν πρὸς τὸ Β. Αν. μέ-
ρος τῆς « Σιών »· εἰς τὸ μέρος δὲ τῆς κάτω πόλεως ἦτο ὠκοδο-
μημένον τὸ ἀνάκτορον Ἑλένης τῆς Ἀγδηνῆς, καὶ πλησίον αὐτοῦ
ὑπῆρχε τὸ ἀρχεῖον καὶ τὸ βουλευτήριον. Εἰς τὴν Γραφὴν δὲν ἀνα-
φέρεται ἡ ἀκριβὴς ἐποχὴ τῆς κατακτῆσεως τῆς Ἱερουσαλήμ. Οἱ
πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Ἀ. Ἱερωνύμου ἐξαιρουμένου, ὁ
Ἰώσηπος, καὶ οἱ ραβῖνοι ἀποδέχονται ὅτι ἡ Ἱερουσαλήμ εἶνε ἡ
ἀρχαία Σαλήμ, ἐν ᾗ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀβραάμ ἐδοκίμειεν ὁ
Μελχιζεδέκ ὃ ἐστὶ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης.

Ἐπὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ἐδοκίμειεν ἐν Ἱερουσαλήμ ὁ Ἀθωνιδεσξ
δηλ. ὁ Κύριος τῆς δικαιοσύνης (Ἰησ. Ναυ. Γ. 3. 23). Ὁ βασιλεὺς
οὗτος μετ' ἄλλων τεσσάρων βασιλέων ἔπεσε μαχόμενος κατὰ τῶν
Ἰσραηλιτῶν καὶ ὀλίγον μετὰ τὴν πτώσιν του οἱ Ἑβραῖοι κατή-
κησαν τὸ κάτω μέρος τῆς πόλεως, τὸ δὲ ἄνω μέρος κατακτῆθη
ἐπὶ Δαβὶδ, ὅς καθίδρυσεν ἐν αὐτῇ τὴν καθέδραν του.
Τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομώντος ἐνεκα ἡ Ἱερουσαλήμ ἐγένετο ἡ κα-

θεβρα της 'Ιουδαϊκής θρησκείας, μετά δε τὸ σχίσμα ἦτον ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ 'Ιούδα. Κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Ρεβοῦμ διαδόχου τοῦ Σολομώντος ἐκυρίευσεν καὶ ἐληγάτησε τὴν 'Ιερουσαλήμ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου (Παραλ. βιβλ. Β'. κεφ. 18' 2). Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ 'Ιωρὰμ βασιλέως 'Ιούδα οἱ Ἀραβες, Αἰθίοπες καὶ Φιλισταῖοι ἐκυρίευσαν πάλιν τὴν 'Ιερουσαλήμ, ἐληγάτησαν αὐτὴν καὶ ἀπήγαγον αἰχμαλώτους τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ βασιλέως (Παραλ. βιβλ. Β'. κεφ. ΚΓ'. 16. 17). Ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀμασία ἐληγάτησε τὴν 'Ιερουσαλήμ ὁ βασιλεὺς τοῦ 'Ισραὴλ 'Ιωὰς (Παραλ. Β'. κεφ. ΚΕ' 22, 23). Ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἐζεκίου ἐπολιορκήθη ἡ 'Ιερουσαλήμ ὑπὸ Σενναχηρίμ βασιλέως Ἀσσοῦρ, ἀλλ' εἰς μάτην, διότι «Κύριος ὁ Θεὸς ἔσωσε τὸν Ἐζεκίαν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν 'Ιερουσαλήμ» (Παραλ. Β'. κεφ. ΝΒ'. 22). 130 δὲ ἔτη μετὰ ταῦτα ἐπὶ Ναβουχοδονόσορ οἱ Χετταῖοι κατέστρεψαν τὴν 'Ιερουσαλήμ ἐκ βῶθρων ἀνωκοδομήθη δὲ πάλιν ἐπὶ Κύρου καὶ Δαρείου ἀδεία μάλιστα καὶ συνδρομῇ αὐτοῦ, συνανηγερόντος καὶ τοῦ περιφήμου Νεῦ τοῦ Σολομώντος (Ἐσθρ. Δ'. 47. 58). Ἡ 'Ιερουσαλήμ ὑπετάγη εἰτα εἰς τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Μεγαλοκροῦν καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ εἰς τοὺς διαδόχους του, ἐξ ὧν Πτολεμαῖος ὁ Ἀχῆρος καὶ βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐν αὐτῇ ἐπεκράτησαν, ὁ δ' Ἀντίοχος, βασιλεὺς τῆς Συρίας «Ὁς καὶ Ἀντίοχος ἐπιφανὴς υἱὸς Ἀντίοχου βασιλέως», τὴν ἐληγάτησε καὶ ἐδεσθῆλωσε τὸν Νεῦν αὐτῆς, ἀναστήτας ἐν αὐτῷ τὸ ἀγάλμα τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς (Μακ. κεφ. Α'. 10). Ἡ λεηλατία αὕτη συνέβη 170 ἔτη π. Χ. καὶ μετὰ ἔτη τινὰ εἰρηνικὰ, ἀπερ διήλθεν ὑπὸ τὴν δυναστείαν τῶν Μακ., ἐκυρίευσεν αὐτὴν ὁ Πομπηῖος, εἶτα ὁ Κράτος, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Ἡρώδης, ὅστις ἐκστράτησεν αὐτὴν μετὰ λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ ἀναθήματα. Χωρὶς ὁμοῦ νὰ παρελθῇ πολλὸς καιρὸς, ἡ 'Ιουδαία κατέστη ἐπαρχία Ρωμαϊκῆ ὑπὸ δὲ τοῦ Τίτου ἐκπολιορκηθεῖσα κατεστράφη κατὰ κράτος τὸ 70ον ἔτος μ. Χ., τοὺς δὲ ὀλίγους πύργους καὶ τὰς ὀλίγας οἰκίας ἀπερ ἐρεῖσθη ὁ Τίτος τὰς κατέσκαψεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς, ὅστις ἐξήγειρε καὶ τὸ θρόνον αὐτῆς καὶ τὴν ὠνόμασεν *Αἰλίαν Καπιτωλίαν* εἰς τιμὴν τοῦ Καπιτωλίου Διὸς καὶ ἀπηγόρευσε τὴν εἰς αὐτὴν εἰσοδὸν τῶν Ἑβραίων ἐπὶ ποιῆ θανάτου.

Ὅταν δὲ ἡ θεόδοτος θρησκεία ἐκλήθη ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Καισάρων, ἀνηγερόθησαν εἰς τὴν 'Ιερουσαλήμ ναοὶ εἰς ἔλους ἐκεῖνους τοὺς τόπους, οὗς κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Κύριος ἡμῶν εἶχεν ἀγιάσει διὰ τῆς παρουσίας του ἢ τῶν ἁγίων παθῶν του. Τὸ ἔτος 615 μ. Χ. ἐκυρίευσεν αὐτὴν ὁ Χοσρόης βασιλεὺς τῆς Περσίας· ὁ δ' αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος τὴν ἀνέκτησε κατὰ τὸ 627, ὀλίγον δὲ μετέπειτα κατὰ τὸ 636 ἐκυρίευσθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἀρχηγούτος τοῦ Καλλιφου Ὁμάρ.

Ἡ πόλις αὕτη τῆς εἰρήνης, ἡ Ἱερὰ Σαλήμ ἢ Ἱερουσαλήμ περιήλθεν ἀλληλοδιαδόχους εἰς χεῖρας τῶν Περσῶν καὶ τῶν δυναστῶν τῆς Αἰγύπτου· κατὰ δὲ τὸ 1179 τὴν ἐκυρίευσαν οἱ Σταυροφόροι ἀρχηγὸν ἔχοντες τὸν Γοδοφρέδον ἢ Γοθειφρίον, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1187 ἐκυρίευσθη πάλιν ἡ 'Ιερουσαλήμ ὑπὸ τοῦ Σαλαδίνου

καὶ ἔκτοτε ἔπαυσε τὸ τῆς 'Ιερουσαλήμ βασιλείον. Ὁ Σουλτάνος Μαλέκ-ελ-καμάλ τὴν παρεχώρησεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα Φρειδερίκον τὸν Β'. κατὰ τὸ 1229. Ἀλλὰ ἐκυρίευσθη καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τὸ 1244. Ἡ Ἱερὰ αὕτη πόλις διέμεναν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν Σουλτάνων τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Συρίας μέχρι τὸ 1832 τὴν ἐκυρίευσεν ὁ Ἱβραήμης, ἀλλ' ἀπεδόθη μετ' οὐ πολλὸν εἰς τὸν Σουλτάνον Μωχμούτην.

Τὸ ἔδαφος τῆς 'Ιερουσαλήμ εἶνε σήμερον ἔλως διάφορον τὰ ὑψηλὰ αὐτῆς μέρη εἰσι τεταπεινωμένα, ἢ φάραγξ τῶν Τυροποιῶν ἐγεμισθῆ, καὶ μόλις φαίνονται ἴχνη αὐτῆς παρὰ τὴν πηγὴν τοῦ Σιλωάμ. Ἡ σημερινὴ πόλις δὲν ἐκτείνεται τόσον, ὅσον καὶ ἡ ἀρχαία, διότι μὲγα μέρος τοῦ ὄρους Σιών δὲν περιλαμβάνεται ἐν τῇ νέᾳ πόλει. Τὸ τεῖχος τῆς σημερινῆς πόλεως ἐκτίσθη κατὰ τὸ 1531 ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν καὶ ἔχει ὕψος 40 περίπου ποδῶν καὶ πᾶχος 3. Πύργους ἔχει ὕψηλους περὶ τοὺς 100 πόδας· πρὸς βορρᾶν ἔχει δύο πύλας, πρὸς δὲ τὸ Β. Ἀν. μέρος ὑπάρχει ἡ πύλη ἢ λεγομένη τῆς Δαμασκῆ ἢ φέρουσα πρὸς τὴν Ναζαρέτ, Πτολεμαῖδα, καὶ Δαμασκόν. Πρὸς τὸ Β-Ἀν. μέρος ὑπάρχει ἡ καλουμένη πύλη τοῦ Ἡρώδου καὶ τοῦ Ἀβραάμ, ἢ πύλη αὕτη εἶνε κεκλεισμένη. Πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος ὑπάρχει καὶ ἡ ἑτέρα πύλη ἢ λεγομένη τοῦ Ἀγίου Στεφάνου, διότι παρὰ τὴν πύλην αὕτην λέγουσιν ὅτι ἐλιθοβολήθη ὁ πρωτομάρτυς καὶ πρωτοδικακὸς Στέφανος. Οἱ Ἀραβες καλοῦσιν αὐτὴν πύλην τῆς Δεσποίνης ἡμῶν Μαρίας, διότι δι' αὐτῆς μεταβάλλουσιν εἰς τῆς θεοτόκου τὸν τάφον.

Πρὸς τὸ Μ. Ἀ. μέρος σχεδὸν τοῦ τεῖχους εἶνε ἡ χρυστὴ πύλη ἣτις μένει ἀείποτε κεκλεισμένη. Ἐν ἡμέραις δόξης τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἠνοίγετο κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς ἀπαξ τοῦ ἐνικυτοῦ, ἵνα διέλθῃ δι' αὐτῆς τὴν Κυριακὴν τῶν Βαθῶν ὁ πατριάρχης μετὰ τοῦ πλῆθους εἰς ἀνάμνησιν τῆς εἰς 'Ιεροσόλυμα θριαμβευτικῆς εἰσοδοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Σήμερον ἡ πύλη αὕτη εἶνε φραγμένη καὶ λέγεται ὅτι ἐφραξεν αὐτὴν ὡς περιττὴν καὶ πρὸς ἀραβίαν ὁ Ὁμάρ Χατάπ. Πρὸς νότον ἐπὶ τοῦ ὄρους «Σιών» εἶνε ἡ πύλη ἢ λεγομένη «πύλη Σιών»· ἐκτος τῆς πύλης αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἀκρας τοῦ ὄρους «Σιών» ὑπάρχει Ἐκκλησία τις τῶν Ἀρμενίων ἣτις, λέγεται ὅτι εἶνε κτισμένη εἰς τὸν τόπον ἦτον ὁ οἶκος τοῦ Καϊάφα. Ὁλίγον ἀπωτέρω ὑπάρχει τζαμίον ὠκοδομημένον ὡς λέγεται ἐπὶ τοῦ ταφου τοῦ Δαβὶδ κτλ.

Πρὸς Δυσμὰς τοῦτου ὑπάρχει οἰκοδομὴ. ἣτις ἄλλοτε ἦτο μοναστήριον τῶν Φραγκίσκων, σήμερον δὲ εἶνε τουρκικὸν νοσοκομεῖον. Ἐνταῦθα δεκλύουσιν εἰς τοὺς ξένους δύο δωμάτια, καὶ εἰς τὸ ἐν αὐτῶν λέγουσιν εἶτι ἐτελέσθη ὁ μυστικός δειπνος, εἰς δὲ τὸ ἄλλο, ὅτι ἦσαν συνηγμένοι οἱ ἀπόστολοι τὴν ἡμέραν τῆς «Πεντηκοστῆς». Ὑπάρχει καὶ ἄλλη τις πύλη πρὸ τῆς προλεχθείσης ἣτις φέρει «πρὸς τὴν πηγὴν τοῦ Σιλωάμ». Πρὸς δυσμὰς ὑπάρχει ἡ πύλη τῆς Βηθλεέμ, σήμερον δὲ καλεῖται πύλη τοῦ Δαβὶδ. Παρὰ τὴν πύλην ταύτην καὶ ὁδὸς εἰπεῖν ἀπέναντι τῆς εἰσοδοῦ ὑπάρχει ὁ ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου οἰκοδομηθεὶς ἰσχυρὸς πύργος· οὗτος εἶνε τετράγωνος οἰκοδομῆ, εἶχε καὶ ἔχει 25 πηγῶν μῆκος

καὶ ὕψος 30, αἱ δὲ βάσεις αὐτοῦ συγκοινοῦνται ἐκ μεγάλων τετραγώνων λίθων. Λέγουσιν ὅτι ὁ Τίτος κατέλιπε αὐτὸν εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ μεγάλην καταστροφὴν τῆς 'Ιερουσαλήμ, διὰ νὰ βλέπωσιν οἱ μεταγενέστεροι ὅποιον μὲγα ἔργον τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιμονῆς κατέστρεψεν. Ὁ πύργος οὗτος λέγεται ὑπὸ τῶν προσκωνητῶν «πυλατῆα τοῦ Δαβὶδ καὶ πύργος τοῦ Δαβὶδ». 200 σχεδὸν βωμίδες φέρουσι εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ τοὺς ξένους, ἐξ ὧν ὀλίγοι κατορθώνουσι νὰ εἰσέλθωσι διὰ «παζισίου», (ὁ ἄλλοτε ἰσχυρὸς καὶ ὠχυρωμένος οὗτος μὲγα πύργος ὁ τὴν δυνάμιν τῆς πόλεως ἀποτεκῶν σήμερον ἐσωτερικῶς εἶνε ἐρείπιον σχεδὸν 30λίον! μὲ 5—6 ἀθλιέστατα κανόνια, ἀπερ χρησιμεύουσιν ἵνα ἀγγέλωσι τὴν ἐναρξὴν τοῦ «Ραμαζῶν» καὶ τὴν ἐλευσιν τοῦ «Βαϊράμ»! Ἡ ἐκ τῶν δωμάτων τῆς κορυφῆς αὐτοῦ ἀποψὲς τῆς Ἀγίας πόλεως καὶ τῶν πέριξ εἶνε ὅτι σπάνιον καὶ μαγευτικόν!

Οἱ κατοικοὶ τῆς σημερινῆς 'Ιερουσαλήμ, ἢ τινὰ ἤρξισαν καὶ πάλιν νὰ ἐπισκεπτόμενοι οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ πρίγκηπες—ἐν οἷς ὁ Μ. Δουξ τῆς Γαλλίας Κωνσταντίνος, ὁ Ἀμεδαῖος, ὁ Διάδοχος τῆς Γερμανικῆς Αυτοκρατορίας Φρειδερίκος καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας 'Ιωσήφ Φραγκίσκος ὁ Β'.—ἀριθμοῦνται εἰς 25,000 καὶ ἄνω, ὑποδικαίρουσιν δὲ ὡς ἐξῆς: 15 χιλ. 'Ιουδαῖοι, οἵτινες ὁσημέρτι αὐξάνουσι διὰ τῆς προσελεύσεως τῶν ξένων, 10,000 Μωαμεθανοὶ, 3,300 Ὀρθόδοξοι, 2,000 Λατῖνοι, 520 Ἀρμενιοὶ, 150 Κόπται, 300—350 Δικμαρτυροῦμενοι, 12 Συριανοὶ, πρὸς οὗς κατὰ τὰς ἐσπέρτας τοῦ Πίσχα τῶν Χριστιανῶν προστίθενται 15—17 χιλιάδες προσκωνητῆα τῶν διαφόρων δοξασιῶν, ἐν οἷς πάντοτε ὑπερπλεονάζουσι οἱ Ὀρθόδοξοι. Οἱ δρόμοι τῆς 'Ιερουσαλήμ εἰσιν ἐλεεινοί, αἱ οἰκοδομαὶ μεγάλας καὶ μικραὶ εἰσιν ὅλως λίθιναι καὶ τὰ στεγάσματα ἢ αἱ ὀροφαὶ εἰσι πάντοτε θολωταὶ καὶ ἐπίπεδοι.

Ἐπίσημοι οἰκοδομαὶ τῆς Ἀγίας πόλεως.

Τὰ ἐπισημότερα κτίρια τῆς σημερινῆς 'Ιερουσαλήμ εἶνε ὁ Ναὸς τοῦ ἁγίου Γάβρου, ὑπάρχων πρὸς τὸ Β. Ἀν. μέρος τῆς πόλεως, τὸ Μοναστήριον τῶν Ὀρθόδοξων ὅπερ καλεῖται πλῆθιον τοῦ Ναοῦ, ὁ Ναὸς καὶ ἡ Μονὴ τῶν Ἀρμενίων παρὰ τὸ ἄρος «Σιών», ἐνθα ὑπῆρχεν (ὡς λέγουσιν) ἡ οἰκία τοῦ ἀρχιερέως Ἀννα, ἢ νέα πατριαρχικὴ ἐκκλησία τῶν Λατίνων, ἢ τῶν Δικμαρτυρομένων καὶ δὴ τὸ μὲγα τζαμίον τοῦ Ὁμάρ καὶ τὸ Χαραμου-σ-Σερίφ—Ἱερὸς Γυναικωνίτης καὶ καθ' ἡμᾶς τὰ «Ἁγία τῶν Ἀγίων» κλειμνα ἀμρότερα εἰς ἔνα καὶ τὸν αὐτὸν εὐρύτατον χώρον.

Ὁ πανάγιος καὶ πολυώνυμος μὲγας Ναὸς τῆς Ἀναστάσεως, ὁ διὰ τὴν σημασίαν, τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἱστορικότητά του ὑπάρχων τὸ πρῶτον καὶ τελευταῖον αἶτιον τῆς εἰς 'Ιεροσόλυμα ἀποδημίας ἀπάντων τῶν Χριστιανῶν, καλεῖται: Ναὸς τοῦ ἁγίου Γάβρου ἢ Ναὸς τῆς Ἀναστάσεως. Ὁ Ναὸς οὗτος ὡς οἰκοδομῆ κατὰ τὸ ὕψος, τὸ μέγεθος καὶ τὰς διαστάσεις του καὶ δὴ κατὰ τὸν ἐσωτερικὸν καλλωπιζομένην τὸν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξίσωθῃ πρὸς τοὺς μεγάλους ναοὺς τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου. Ἀλλ' ἡ δόξα αὐτοῦ καὶ τὸ μεγαλεῖον δὲν περιορίζεται εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν ἀξίαν του. Εἶνε ὁ ἐνδοξότατος ἀπάντων τῶν ναῶν, διότι

ἐν αὐτῷ ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου ἐσταυρώθη, ἐτάφη καὶ ἀνέστη ἐκ νεκρῶν· εἶνε ὁ ἱστορικώτερος ναὸς τῆς ἁγίας πόλεως, διότι οὕτως ἄλλος διήλθεν ἐπὶ 15 ὄλους αἰῶνας τοσαύτας περιπέτειας καὶ οὐδεὶς ἐγένετο ἀφορμὴ παγκοσμίων συμβάντων, εἶνε ὁ ποικιλοτάτος καὶ προσφιλέτερος ναὸς τῆς Οἰκουμένης, ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ χιλιάδες χιλιάδων καὶ μυριάδες μυριάδων καρδιῶν εὖρον παρακωλύαν καὶ ἀνακούρυσιν. Εἶνε ὁ καθολικώτερος τῆς Χριστιανικῆς λατρείας ναὸς, διότι ἐν αὐτῷ οὐκί μίαι φυλὴ ἀλλὰ πολλὰί Χριστιανικαὶ κοινότητες, ἐκάστη κατὰ τὴν ἰδίαν γλώσσαν καὶ δοξολογίαν προσφέρουσι τὴν λατρείαν των. Εἶνε τέλος ὁ τὸ ὕψηλον καὶ ἀνεκφραστον! διότι ἀνεκφραστα καὶ ὑψηλὰ αἰσθητάτα κατακυριεύουσι τὴν ψυχὴν τοῦ εἰσερχομένου.

Ὁ διὰ τῆς μιᾶς καὶ μόνης θύρας εἰς τὸν περιόλειπτον τοῦ κόσμου ναὸν εἰσερχόμενος, τῆς κοινῶς «Ἀγίας Πύρας» καλουμένης, ἐξίσταται ἀπέναντι τῶν διαφόρων προσημασιῶν καὶ μερισμάτων, ἀπερ ἀποκατέστησαν αὐτὸν ἀληθὴ Βηθουλιαν· Ὁ ναὸς οὗτος μετ' ὅλης ταυτῆς τῆς προσημασιῶν καὶ τὰ χωρίσματα δύναται εἰσεῖν νὰ περιλαβῆναι 10—12 χιλιάδας λαοῦ καὶ νὰ παρίσταται εἰς τὰς μεγάλας τελετάς ὡς ἄλλος τις οὐρανὸς κατάρωτος. Ἡ μίαι καὶ μόνη πύλη, δι' ἣς εἰσερχονται τὰ διαφόρα γένη καὶ πλῆθη τῶν προσκωνητῶν, εἶνε κτισθεῖσα ἀπὸ ξύλου φυγοῦ καὶ κυπαρίσσου καὶ ἔχει ὕψος μὲν περὶ τὰ 5 μέτρα, πλάτος δὲ περὶ τὰ 3 1/2.

Ἐπὶ τῶν σιδηρῶν ρόπτρων αὐτῆς ὑπάρχουσι ἐπιγραφαὶ Ἀραβικαὶ λέγουσαι ἢ μὲν τοῦ δεξιῦ «ἀπόλαυε τὸν πόθον σου, προσκωνητῆ· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου, εἰς τὸν πολυτρόπον οὐρανόν . . . » ἢ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ «εἰσέλθετε, ὡ ξένοι, εἰς τὰς αὐλάς τοῦ Κυρίου, εἰς τὸν τᾶρον τῆς ζωῆς, ἵπου σκηνοὶ ἢ χεῖρες καὶ ἐπιπολάξαι τὸ εὐλογημένον φῶς». Παρὰ τῇ θύρᾳ ταύτῃ ὑπάρχει καὶ ἄλλη τις ἴσου ὕψους καὶ πλάτους, ἀλλ' εἶνε ἀποτεταχιωμένη. Ἀμρότερα αἱ θύραι, ἢ τε ἀνοικτὴ καὶ ἢ ἀποτεταχιωμένη, ἔχουσι παραστάδας μαρμαρίνας ἐκ λευκοῦ καὶ πρασίνου συνισταμένας μαρμαροῦ καὶ κεκοσμημένας ἐντέχνως μεθ' αὐμᾶτις κιονόκρανα ρυθμοῦ Κορινθιακοῦ. Ἐπὶ τοῦ μαρμαρίνου ἀνωφλοῦ τῆς «Ἀγίας Πύρας» ὑπάρχουσι ἐντέχνως ἐσκαλισμένα ἢ ἔγγραφα τοῦ Λαζάρου, ἢ Βαϊσφόρος καὶ ὁ Ἱερὸς Νικητῆρ. Τὰς κλείς τῆς μιᾶς καὶ μόνης θύρας (Ἀγίας Πύρας) κατέχει πάντοτε προνομιοῦχος οἰκογένεια Ὁθωμανοῦ, ὅστις δσάκις εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀνοίξῃ προσκαλεῖται καὶ ἀμέσως ἔρχεται. Οἱ ἀνοίγοντες δὲ περιμένουσι μέχρι τέλους ἀπάντων τῶν μικρῶν ἢ μεγάλων τελετῶν καὶ εἶτα κλειόμενοι ἀπέρχονται ἀφίνοντες μόνον ἔντος τοῦ ναοῦ περὶ τοὺς 40, οἵτινες εἰσιν Ὀρθόδοξοι, Λατῖνοι καὶ Ἀρμενιοὶ, οἱ καθῆκον ἔχοντες τὴν τήρησιν τῆς καθαρότητος. Οἱ κλειδοῦχοι Ὁθωμανοὶ δὲν ὑπακούουσιν εἰς οὐδένα ἄλλον, ἐπὶ τὴν πρόκληται περὶ ἀνοίγματος, εἰμὴ εἰς τοὺς σκευοφύλακας τῶν τριῶν δοξασιῶν.

Οἱ εἰς τὸν θεῖον ναὸν τῆς Ἀναστάσεως προσερχόμενοι ἀπάντων ἀμέσως τὸ πρῶτον θεῖον προσκωνητῆ, ὅπερ εἶνε ἡ Ἀγία Ἀποκαθηλώσις, κειόμενοι ἀπέναντι τῆς εἰσοδοῦ, ἐξέχον τοῦ ἐδάφους 30 ἑκατοστόμετρα καὶ ἔχον μῆκος μὲν 2 7/100, πλάτος δὲ

φακτα, αὐτὰ πλάγια αὐτοῦ πλευρὰ καὶ ὁ μῦς τοῦ ἀγίου βήματος ὑποκαθίστανται τῷ 1810. Εἰς τὸ Καθολικὸν τοῦτο ἦεν τὸν ἀποκλειστικῶς εἰς ἡμᾶς ἀνήκοντα μόνον ναὸν εἰσέρχονται διὰ τῆς ἀπέναντι τοῦ Ἁγίου Τάφου κιγκλιωτῆς ἡμιθόρας, ἣτις εἶνε νεώτερον πρόσθεμα καὶ ἐπιπέδον πρὸς πρόληψιν διενέξεων καὶ κατακτητικῶν σχεδίων τῶν Λατίνων κτλ., ὑπὸ τὴν περικειμένην βασιλικὴν ἀψίδα, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁποίας φαίνεται παντοκράτωρ ἡ εἰκὼν τοῦ Παντοκράτορος μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν «Ὁ Ἄναρχος Πατήρ». Ὑπὸ τὴν μεγάλην ταύτην ἀψίδα ὑπάρχουσι τρεῖς ἄλλαι ὑποψήφιδες οὕτως εἰπεῖν, ἐν αἷς ὑπάρχει μεγάλαις γράμμασι τοῦ «Χαίρε καὶ εὐφραίνου ἡ Νύμφη τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου, κατοπιζομένη τηλαυνῶς τοῦ σου νυμφίου τὴν ὡραιότητα, σὺν τῷ λαῷ σου κράζουσα, σὲ ζωοδοῦσα μεγαλύνομεν».

Ἄρα ὁ χώρος τοῦ Καθολικοῦ περιβάλλεται μετὰ σταθίδια, ὀπισθεν τῶν ὀψοῦνται τὰ ἐκ δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν κεκρυσμένα εἰκονοστάσια μετὰ εἰκόνας θαυμασίας περιστανοῦσας τὰ πάθη τοῦ υἱοῦ τῆς Μαρίας. Πρὸς τὰ δύο ἀνατολικά τέμματα τῶν εἰκονοστασίων τούτων δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ δηλ. ὑπάρχουσι δύο θρόνοι θαυμασίας ἐπισημασίας! εἰς τὸν ἀπὸ τὰ δεξιᾷ ἀναβαίνει μόνος ὁ Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων κατὰ τὰς ἐπισημασίας τελετᾶς, εἰς δὲ τὸν ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ οἱ ἀρχιερεῖς πάντες οἵτινες λειτουργοῦσιν ἐν τῷ Ναῷ δι' ἀδείας τοῦ Πατριάρχου. Ἄνωθεν τῶν θρόνων ὑπάρχουσι οἱ χερεῖ τῶν ψαλιῶν καὶ ἄνωθεν ὀλίγων τῶν δύο χωρῶν ὑψοῦνται ἀπέναντι ὁ εἰς τοῦ ἄλλου δύο ἄμβωνες, ὑφ' οἷς ὑπάρχει ἀνά μία θύρα φέρουσα εἰς τὸ Καθολικόν, ἀπὸ τὸν ἀνατολικὸν παραστάτην τῶν ὁποίων ἄρχεται νὰ ὑψοῦται τὸ μεσαίον καὶ καθ' αὐτὸ εἰκονοστάσιον ἢ τὰ χωρίζοντα τὸ Καθολικὸν εἰς ὕψος 19 μέτρων ἀνερχόμενα καὶ εἰς τὸν δραπετόειον σταυρὸν καταλήγοντα. Παρὰ τὰς βάσεις αὐτῶν ὑπάρχουσι αἱ εἰς ἑκατέρωθεν τῶν χωρῶν θύραι τοῦ Ἱεροῦ Βήματος καὶ αἱ λοιπαὶ δεσποτικαὶ εἰκόνας, ἀπέναντι τῶν ὁποίων ὑψοῦνται τέσσαρα μέγιστα καλλιμάζμαρα μανουάλια. Ἄνωθεν τῶν δεσποτικῶν εἰκόνων ἐξέρχεται καθ' ὅσον τὸ πλάτος τοῦ Καθολικοῦ ἐξώστης στηριζόμενος ἐπὶ ὀκτὼ μονολίθων κίονων ἐπιχρῶστων καὶ κοσμημένων δι' εἰκόνων καὶ δι' ἄλλων κομψῶν στολισμάτων. Ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τούτου ὑπάρχουσι ἐπτά κεκρυσμέναι λίθιναι ἀψίδες, ὑποκάτωθεν τῶν ὁποίων ἴστανται ἀνὰ δύο εἰκόνας τῶν Ἀποστόλων εἰς σχῆμα τελείου ἀνδρός, καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἐξέρχεται ἐπίχρως σιδηροῦς ἄμβων, ἐξ οὗ ἀντηχοῦσιν αἱ ἀναγνώσεις τῶν εὐαγγελίων εἰς διακόρους γλώττας κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτάς. Τῶν ἀψίδων τούτων ἄνωθεν ἐκτείνεται ζώνη πλατεῖα λίθινη, ἐφ' ἣς εἶνε γεγραμμένον τὸ «Χαίρε Σιών, Ἁγία Μητήρ τῶν ἐκκλησιῶν Θεοῦ κατοικητήριον» Σὺ γὰρ εἶδες πρώτη ἄφισιν ἀμαρτιῶν διὰ τῆς Ἀναστάσεως». Ὑπερῶν ταύτης ὑψοῦνται 15 ἄλλαι λίθιναι μικραὶ ἀψίδες καὶ ἐν ἑκάστη ἀνὰ εἰς Προφήτης. Αὐτῶν ἄνωθεν ἄρχεται τριγώνων μέγισ, ἐν ᾧ διαζωγραφεῖται ὁ Κύριος μετὰ τοὺς Ἀποστόλους ἐν ἀμπέλω χρυσῇ τῆς ἀμπέλου ἄνωθεν ὑπάρχουσι τρεῖς πλάκες, ἐν τῇ μεσαίᾳ τῶν ὁποίων ἔστιν ὁ ἅγιος Μανδύλιον, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἀνὰ εἰς Ἀρχαγγέλος. Εἶτα ἐξέρχεται ἡ στεγνὴ τῶν

Δρυράκτων, ἐφ' ἣς ἐνυπάρχει ὁ μέγας Σταυρός, ἡ Θεοτόκος καὶ ὁ φίλος Μαθητής. Ὅπισθεν τῶν Δρυράκτων ἡ τοῦ Εἰκονοστασίου ὑπάρχουσι στοαὶ λίθιναι, ἐν αἷς ἐν κερῶν μεγάλων τελετῶν ἴστανται ὑπὲρ τὰς 200 γυναικας. — Ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς δυνάται νὰ σταθῇ καὶ εἰς τὰ δύο ἄλλα πλάγια εἰκονοστάσια.

Τὸ Καθολικὸν τοῦτο ἐπιστεγάζει ὁ μικρὸς λεγόμενος Τρούλλος, οὗ τὸ θόλωμα σχηματίζει 16 ἀψίδας, ὧν αἱ 8 εἰσι περὶ θύρα, εἰς δὲ τὰς ἄλλας διαζωγραφοῦνται ὁ Χριστός, ἡ Θεοτόκος καὶ οἱ Μάρτυραί Πέτρος, Παῦλος καὶ ὁ Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων, ἀφ' οὗ καὶ ὁ Τρούλλος οὗτος ἐπονομαζέται Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος ὡς ὑπερδρακνήσαντος εἰς ἀνεγερσιν αὐτοῦ καὶ ἄπαντος τοῦ ὑπὸ τοῦ Μ. Κων/νου καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἰδρυθέντος τούτου πολυκαθῶς Ναοῦ. Τὰ ἔσω τοῦ Τρούλλου περιβάλλουσι κτηγρούμενα ἢ ἐξώστη καγκλιωτοί, ἐφ' ὧν ἴστανται γυναικας κατὰ τὰς πανδήμους τελετᾶς. Ἐκ τοῦ κέντρου αὐτοῦ κρέμεται ἄλλοτε, ἐφ' ἣς ἐξαρτᾶται, μέγας πολυέλιος μεταλλινὸς ὑπὲρ τὰς 300 ὀκάδας καὶ πολλοὶ ἄλλοι καὶ διάφοροι τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος κόσμοι. Τὸ ὕψος αὐτοῦ τοῦ Τρούλλου εἶνε 29 μέτρων, ἢ δὲ περιφέρει 35. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Καθολικοῦ ὑπὸ τὸν Τρούλλον ὑπάρχει λίθινος κρατήρ δὸς εἰπεῖν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου βλέπεται σφαῖρα. Ἐδῶ ἐπιστάετο (καὶ πιστεύεται εἰσεῖτε παρὰ πολλῶν ἀφελῶν προσκνητῶν) ἄλλοτε, ὅτι ἦτο ὁ ὀμφαλὸς τῆς γῆς, ἔπερ ἴσως ἐκ τοῦ τοῦ Ψαλιμ. κειρίγῳ σωτηριᾶν ἐν μέσῳ τῆς γῆς. Τὸ ὅλον μήκος τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ Βήματος εἶνε 31 1/2 μέτρων, τὸ δὲ πλάτος 14 1/2.

Τὸ Ἱερὸν Βῆμα ἔχει σχῆμα ἡμικυκλικὸν καὶ διέμετρον 12 1/2 μέτρων εἰς τὰς ἡμικυκλικὰς καὶ ἀμφιθεατρικῶς ἐκτεταμένους βαθμίδας αὐτοῦ ἴστανται ὁ πολλὸς Κληρὸς ἐν κερῶν μεγάλων τελετῶν εἰς τὸ μέσον αὐτῶν ἄνωψοιται τὸ πατριαρχικὸν Σύμβολον. Ἐν μέσῳ τοῦ Βήματος ἐνυπάρχει μεγαλοπρεπῆς, θαυμασία καὶ ἀνάλογος τὸ μέγεθος πρὸς τὸ ὅλον ἡ Ἁγία Τραπεζα, ἣς τὸ μήκος 2 καὶ 40 0/0, τὸ δὲ πλάτος 1 καὶ 30 0/0 μέτρ. Στεγάζεται δ' αὕτη δι' οὐρανοῦ, ὅν ὑποβαττάζουσι τέσσαρες μονολίθοι στηλαὶ καὶ εἶνε διαζωγραφημένη ἔσωθεν καὶ ἐξώθεν. Ἐξώθεν λ. γ. διαζωγραφεῖται ὁ μυστικὸς Δεῖπνος, ἢ ἐν τῷ κήρῳ προσευχῇ μετὰ τῶν ἑδραίων τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ κεντῶν τὴν πλευρὰν τοῦ Ἰησοῦ ἐκατόνταρχος κτλ. Ἐξώθεν δὲ οἱ ἐβδόμηκοντα Ἀπόστολοι ἔχοντες ἐν τῷ μέσῳ τὸν Σωτήρα. Ἐκ δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν τῆς Ἁγ. Τραπεζῆς ὑπάρχουσι κλίμακες φέρουσαι ἢ μὲν δεξιᾷ εἰς τὸν Πανάγιον Γολγοθᾶν, ἢ δὲ ἀριστερᾷ πρὸς τὸ μικρὸν σκευοφυλάκιον καὶ εἰς τὰς ὀπισθεν στοὰς τοῦ εἰκονοστασίου. Τὸ μικρὸν σκευοφυλάκιον λέγουσι καὶ Δικωνικόν, διότι ἐν αὐτῷ προετοιμάζονται ὑπὸ τοῦ πολυσεβᾶστου καὶ ὄντως ἁγίου ἀνδρός, τοῦ Σκευοφυλάκου Σεραφείμ τοῦ Λεσβίου, τὰ διὰ τοὺς ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς καὶ διακόνους ἱερὰ χρυσόπαστα ἄμικρα κατὰ τὰς μεγάλας τελετᾶς καὶ ἐν αὐτῷ παραμένον αὐτὸς δίδει τὰ κατάλληλα διατάγματα πρὸς τὰς πολυεῖδεις ὑπηρεσίας καὶ λίαν περιπελεγμένας τοῦ ὅλου Ναοῦ.

Ὁ διὰ τῆς μεσημβρινῆς θύρας τοῦ βήματος ἐξερχόμενος καταβαίνει ἀμέσως ἐμπροσθεν τῆς τοῦ Καθολικοῦ μεσημβρινῆς θύρας, δι' ἣς ἐξερχόμενος εἰς σκοτεινὸν τινα διάδρομον καὶ μεσημβριονατολικῶς βαδίζων ἀπαντᾷ τὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνάδων τοῦ

περικύστου Ἁγ. Γολγοθᾶ, ἣτις ἀνοδος εἶνε σχεδὸν ἡ κυριώτερα καὶ ἣτις ἀριθμεῖ βαθμίδας 17. «Αἱ ἐντυπώσεις, λέγει ὁ πανος. Ἀρχιμανδρίτης κ. Βενικμίν Ἰωαννίδης εἰς τὸ εἰσὶ ἀτελεῖς καὶ ἀδιανέμητον προσκνητῆριόν του, ἔπερ πολυμαθῆς καὶ θαυμασίον τῆς ἀκριβείας ἔργον θαυμάζομεν καὶ ὡς ἀσφλεστατον ὀδηγὸν πολλὰκις λαμβάνομεν δι' ἀδείας τοῦ πατρὸς ἁγίου σκευοφυλάκος κ. Σεραφείμ, «αἱ ἐντυπώσεις, ἃς ἡ ἀνάβασις αὕτη ἐμπνέει παντὶ Χριστιανῷ, εἰσὶ «τῷ ὄντι ἀπερίγραπτοι: ἀναβαίνομεν ἐπὶ τοῦ λόφου ἐκείνου, ἐφ' οὗ ἐτελέσθη ποτὲ τὸ ὑπέρτατον τῶν μυστηρίων πατοῦμεν ἐπὶ «τῷ Γολγοθᾷ, ἔνθα ἐσφραγίσθη ἡ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων «νὰ διαθήκη, δυνάμει τῆς ὁποίας ἀνέλαβεν ὁ Χριστιανὸς τὴν «κατάκτησιν τοῦ κόσμου: ἰστάμεθα τέλος ἐκεῖ, ὅπου ἔστησαν οἱ «πάδες τοῦ Κυρίου καὶ τὸ ζωήρυτον αἷμα τὸ τὸν κόσμον ἐξα-«γοράσαν ἔρρευσεν !!!»

Ὁ Πανάγιος Γολγοθᾶς εἶνε σχεδὸν παραλληλεπίπεδον, τοῦ ὁποίου τὸ μήκος εἶνε μετρ. 12 καὶ 37 0/0, τὸ δὲ πλάτος 12 καὶ 1 1/2 μετρ. εἶνε θολωτὸν καὶ διαμετρεῖται εἰς δύο, βόρειον καὶ νότιον, ἔπερ νότιον μέρος ἀνήκει εἰς τοὺς Λατίνους. Τὸ βόρειον ἢ τὸ ἡμέτερον μέρος εἶνε θαυμασίως καὶ μετὰ κομψῆς φιλοκαλίας κεκοσμημένον ἀπὸ πολυτελεῖς λυχνίας, μανουάλια κτλ. Εἰς τὴν ἀνατολικὴν τοῦ μέρους τούτου πλευρὰν εἶνε ἢ ἐν τῷ βράχῳ ὀπή, ἐν ἣ ἐπηξᾶν τὸν Σταυρὸν οἱ στυρωταὶ τοῦ Κυρίου! ἢ ὀπή αὕτη περιβάλλεται ὑπ' ἀργυρᾶς πλακῶς καὶ ἄνωθεν τῆς ὑπάρχει ἡ ἁγία Τράπεζα ἐδραζομένη ἐπὶ ὀκτὼ στηλίσκων εἰς ὕψος τοιαύτων, ὅστε νὰ δύνανται οἱ προσκνηταὶ νὰ προσέρχωνται κύπτοντες πρὸς ἀσπασμὸν τῆς ὀπῆς ἐκείνης, ἐν ἣ ἐνεπάγη τὸ ξύλον δι' οὗ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος πάλιν παραδείσειον ὄκησε. Περὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν τοῦ Γολγοθᾶ ὑπάρχει γεγραμμένον «Θεορροῦψ αἵματι, κενωθέντι, Λίσπονα Χριστέ, ἐκ σῆς ἀγράφτου πλευρᾶς καὶ ζωοποιου, θυσία μὲν πέπαιται εἰδωλικῇ, πᾶσα δὲ ἡ γῆ σου τῆς αἰνέσεως τὴν θυσίαν ἀναφέρουμεν». Πρὸς ἀνατολὰς τῆς ὀπῆς καὶ ἀπέναντι ἀνωψοῦται μέγιστος Σταυρὸς φέρων ἐφ' ἑαυτοῦ τὸν ἐσφυρμένον εἰς μέγεθος τελείου ἀνδρός, παρὰ δὲ τὸν Σταυρὸν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ Θεία Μητήρ, ἀφ' ἑτέρου, δὲ ὁ ἡγαπημένος Μαθητής: εἰς τὸ μέγεθος τελείου σωματίων ὄλως ἐπαργύρων καὶ μετὰ στεφάνους βαρυτίμων, ὧν βρυουτιμέτερος εἶνε ὁ ἐξαστράπτων ἐκ πολυτίμων λίθων τοῦ ἐπὶ Σταυροῦ τὴν πλευρὰν αἰμάσσοντος οἱ πολυτίμων ἁγίου τοῦ Σταυροῦ καὶ τῶν δύο περιττωμένων ἀργυρῶν ἐπὶ τοῦ βράχῳ ἢ τοίχῳ λαμπρῶν καὶ πολυτελεστάτων ἀργυρῶν ὄλως Δρυράκτων, ἔπερ φέρει εἰς τὸ μέσον τὸν ἐλκόμενον πρὸς τὸ πάθος εἰς σχῆμα μέγα καὶ ἐξ ἀμροτέρων τῶν μερῶν συμπλεγμένα τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου.

Παρὰ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τῆς ὀπῆς ὑπάρχει μέγα ρήγμα ἐπὶ τοῦ βράχῳ, ἔπερ καταφθάνει μέχρι τῆς βάσεως τοῦ λόφου καὶ πιστεύεται ὅτι εἶνε τὸ ἐκ τοῦ σεισμοῦ προσελθὸν σχίσμα τῶν πετρῶν ἐν τῷ κερῶ τῆς σταυρώσεως «... καὶ ἡ γῆ ἐσεισθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν καὶ τὰ μνημεῖα ἠνεψώθησαν, κτλ.» (Ματθ. ΚΖ' 50—53) καὶ ἐφ' οὗ ὑπάρχει ἔλασμα ἀργυρῶν περιαιρετόν. Ἡ ἁγία Πρόθεσις τοῦ Γολγοθᾶ στηρίζεται ἐπίσης ἐπὶ στηλίσκων μαρμαρίνων καὶ φέρει τὴν ἐφεξῆς ἐπιγραφὴν μεγά-

λοῖς γράμμασι «Σωτηριᾶν εἰργάσω ἐν μέσῳ τῆς γῆς, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἐπὶ Σταυροῦ τὰς ἀγράφτους σου χείρας ἐξέτεινας, ἐπισυνάγων πάντα τὰ ἔθνη κτλ.»

Πάντα τὰ θολώματα ἢ στεγάσματα τοῦ ἁγ. Γολγοθᾶ εἰσὶν ἐξωγραφημένα μετὰ τὰ ἄχραντα πάθη τοῦ Σωτήρος ἡμῶν καὶ ἕκαστον ζωγραφικὸν συμπλεγμα φέρει καὶ τὸ ἀναλογικὸν τεμάχιον τῆς εὐαγγελιακῆς ἱστορίας.

Τὸ νότιον μέρος τοῦ ἁγ. Γολγοθᾶ, ὡς προελέχθη, ἀνήκει εἰς τοὺς Λατίνους. Πιστεύεται ὅτι εἰς τὸ μέρος αὐτὸ προσήλωθη ὁ Κύριος ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ: φέρει δὲ πρὸς ἀνατολὰς δύο Ἄλτάρια καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θολώματος ὑπάρχει εἰκὼν τῆς Ἀναλήψεως τέχνης Βυζαντινῆς ἐκ Μωσαϊκοῦ, ἣτις ὡς λέγουσιν οἱ πατέρες εἶνε ἢ μόνη διασωθεῖσα ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς τοῦ 1808. Ἐπὶ τῆς νοτίου πλευρᾶς τοῦ προσκνημάτος τούτου ὑπάρχει παράθυρον φέρον εἰς μικρὸν Λατινικὸν παρεκκλήσιον τῆς «Μαρίας Δολορῶζας». Τὸ παράθυρον αὐτὸ εἶνε ἢ ἄλλοτε ἐξωτερικῆ θύρα τοῦ ἁγ. Γολγοθᾶ, ἢ ἣς λέγεται ὅτι εἰσῆλθεν ὁ Ἀυτοκράτωρ Ἡράκλειος, ὅτε μετέφερε τὸν ἀπελευθερωθέντα Σταυρὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔπερ συμβεβηκὸς ἢ Ἐκκλησία ἡμῶν ἑορτάζει κατὰ τὴν 14 Ἰουλίου μηνός.

Ἀφ' οὗ κατέβημεν διὰ τῆς μεσημβρ. κλίμακος τοῦ Ἁγ. Γολγοθᾶ, μετέφερον ἐμὲ ὁ εὐγενὴς καὶ εὐπαίδευτος Σχολάρχης τῆς τῶν Ἱεροσολύμων θεολογικῆς Σχολῆς, πρὸ ἔτους δὲ μέγας Ἀρχιεπίσκοπος καὶ πρῶτος Γραμματεὺς τῶν Παιτριρχείων καὶ ἡδὴ ἐσχάτως ἀπὸ τὰ μέσα ὁρίου 1873 Ἀντιπρόσωπος τῆς Ἁγιοταρχικῆς ἀδελφότητος ἐν Κων/λει, κ. Φώτιος Ἀλεξανδρινῆς ὁ Λεσβίος εἰς τὸ σκοτεινότερον παρεκκλήσιον τοῦ Ἀδάμ ἢ ὡς ἐλέγετο ἄλλοτε εἰς τὸν «Κρανίου Τόπον», εἰς ὃν ὑπάρχει ἁγία Τράπεζα καὶ τὰ μετὰ τὰ ἐπάνω εἰς τὸν Γολγοθᾶν συνεχιζόμενα ρήγματα ἢ σχίσματα τοῦ βράχῳ. Ἐν τῷ βράχῳ ταύτῳ ὑπάρχει κοιλίωμα, ἐν ᾧ λέγεται ὅτι ἐκεῖτο τὸ κρανίον τοῦ Ἀδάμ, ἐξ οὗ δὲ καὶ ὁ Πανάγιος «Κρανίου Τόπος» Γολγοθᾶς (ἐβραϊστὶ). Ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ πιστεύεται ὑπὸ τῆς παραδόσεως, ἔλεγέ μοι ὁ κ. Φώτιος, ὅτι ἐτέθησαν τὰ ὀστά καὶ τὸ κρανίον τοῦ γενάρχου Ἀδάμ ὑπὸ τοῦ Νῶε: ἐπὶ τῆς Σταυρώσεως δὲ τοῦ Ἰησοῦ ὅτι ἔρρευσε τὸ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ζωήρυτον αἷμα ἐπὶ τοῦ κρανίου τοῦ Ἀδάμ καὶ ἀπέπλυεν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ρύπου τῆς ἁμαρτίας. Ταῦτα λέγων ἐξήγαγε τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐντεῦθεν ἴσως ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς ἡ συνήθειας νὰ ζωγραφίζεταὶ ὑποκάτωθεν τοῦ Σταυροῦ τὸ κρανίον τοῦ Ἀδάμ. Τῶν ἐρμηνευτῶν τις λέγει ὅτι ὁ Γολγοθᾶς ἐκαλεῖτο Ἐλληνιστὶ «Κρανίου Τόπος», διότι ἦν τὸ ὄρισμα τῆς μεσότητος ἐκτελέσεως τῆς κεφαλικῆς ποιητῆς. Ἐκ τοῦ παρεκκληρίου τούτου ἐξεληθόντες μετέβημεν ἐν τῷ γραφίῳ ἢ παρεκκληρίῳ τούτῳ ἐκτελέσεως τῆς κεφαλικῆς ποιητῆς. Ἐκ τοῦ Νῶε ἐπισκεπτομένους ξένους καὶ εἰς ὃ προσερχόμενοι οἱ προσκνηταὶ γράφουσι τὰ ὀνόματά των.

Μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην ἐξεληθόντες εἰσῆλθοντες εἰς τὸν μεσημβρινὸν διάδρομον καὶ ἀπηντήσαμεν τὸ παρεκκλήσιον τοῦ ἀκαθίνου Σεφάνου, ἐνῶ δεικνύεται τμήμα λίθου, ἐφ' οὗ ἐκάθισαν τὸν Χριστὸν ὄπως τὸν ἐμπαίξωσι «Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγε-

μόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ Πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ἑλθὼν τὴν σπεῖραν. Καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην· καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων (Ματθ. ΚΖ'. 27—31). Ὁ λίθος οὗτος μετετέθη ἀπὸ τὸ Πραιτώριον, εἰς ὃ ὑπῆρχε καὶ ναῖσκος.

Πρὸς ἄρκτον τοῦ ναΐδου τοῦ ἁγ. ἀκανθίνου στεφάνου ἀπαντᾷται θύρα δι' ἧς καταβαίνουν διὰ 29 βαθμίδων εἰς ναὸν τετραγώνου, οὗ ὁ τροῦλλος βασιλεύεται ὑπὸ τεσσάρων στηλῶν καὶ καλεῖται ναὸς τῆς τοῦ τιμίου Σταυροῦ εὐρέσεως, ἀνήκει δὲ σήμερον εἰς τοὺς Ἀρμενίους. Ἐκ τοῦ ναοῦ τούτου καταβαίνουν πρὸς ἀνατολὰς 13 ἄλλας βαθμίδας ἐπὶ βράχου εἰς σπήλαιον, ὅπερ ὀνομάζεται ἐπίσης «τῆς εὐρέσεως», διότι ἐδῶ πιστεύεται ὅτι εὐρέθησαν οἱ Σταυροὶ καὶ οἱ ἦλοι.

Μετὰ τὴν ἀνάβασιν καὶ ἐξέλευσιν ἐκ τῶν παρεκκλησίων τούτων ἀπαντᾷται ἕτερον παρεκκλήσιον τὸ «Διμερίσαντο τὰ ἱμάτια», διότι πιστεύεται ὅτι οἱ σταυρωτὰί τοῦ Κυρίου ἐνταῦθα διμερίσαν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἔδωκαν τὸν κλῆρον ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν του, ὅπερ καὶ τούτο ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀρμενίους.

Ὀλίγον πρὸς βορρᾶν ἀπαντᾷται τὸ παρεκκλήσιον τοῦ ἁγ. Λογγίνου, εἰς ὃ ὑπάρχει μεγάλη εἰκὼν αὐτοῦ ἔχουσα ὑψωμένην τὴν χεῖρα δεικνύουσαν τὸν Χριστὸν μετὰ ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. Τὸ παρεκκλήσιον τοῦτο ἀνήκει εἰς τοὺς ὀρθοδόξους.

Ἐκ τοῦ παρεκκλησίου τούτου πρὸς δυσμὰς βαίνοντες ἀπαντᾷται τὸ ἐκκλησιδίου τῶν «Κλαπῶν», εἰς ὃ ὑπάρχει ἡ ἐκ τοῦ συνεδρίου μετενεχθεῖσα ἐνταῦθα πλᾶξ περιβαλλομένη μετὰ περιφραγμᾶ σιδηροῦν, ἀνωθεν τῆς ὁποίας ὑπάρχει εἰκὼν περιτώσας τὸν Χριστὸν ἐπὶ τῆς πέτρας καθήμενον καὶ ἔχοντα τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐνδον τῶν δύο ὀπῶν δι' ἀλύσεων δεδεμένους.

Πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ εἰς τὰ ὀπίσω τῶν Κλαπῶν ἀπαντᾷται ἕτερος ναῖσκος «ἡ φυλακὴ τοῦ Χριστοῦ», ἐν ᾧ διαζωγραφεῖται ἡ Θεοτόκος κλαίουσα καὶ λειποθυμοῦσα καὶ γυναῖκες παραμυθῶσαι αὐτήν κατὰ παραδόξιν ἐδῶ ἐτήρησαν τὸν Χριστὸν μετὰ τοὺς ληστὰς οἱ ἔβραῖοι ἕως νὰ ἐτοιμασθῶσι τὰ τῆς σταυρώσεως.

Ἐκ τοῦ μέρους τούτου πρὸς δυσμὰς βαίνοντες πάντοτε ἀπαντῶμεν τὸ τῶν Λατίνων παρεκκλήσιον, εἰς ὃ πιστεύεται ὅτι παρέμειναν ἡ Θεοτόκος κατὰ τὸ δόγμα τῆς ἐν τῷ Τάφῳ διαμονῆς τοῦ Κυρίου, ὡς ἀναστάς ἐφάνη τὸ πρῶτον εἰς αὐτήν, διὸ καὶ τὸ παρεκκλήσιον καλεῖται τῆς «ἐμφανείας». Εἰς τὸ Λατινικὸν τοῦτο προσκύνημα φυλάσσεται τεμάχιον τῆς στήλης ἐκείνης, εἰς ἣν ἔδεσαν καὶ ἐφραγγέλωσαν τὸν Κύριον.

Τοῦ παρεκκλησίου τούτου ἀπέναντι δεικνύεται μάρμαρον μέγα στρωγγύλον, ἐφ' οὗ τόπου λέγεται ὅτι ἐφάνη ὁ Κύριος εἰς Μαρτίαν τὴν Μαγδαληνὴν μετὰ τὴν Ἀνάστασιν καὶ ὑπέλαθεν αὐτὸν ὡς κηπουρὸν κτλ.

Ἐκ τῆς θέσεως ταύτης ὀλίγον ἔμπροσθον βαίνων τις εὐρίσκειται καὶ πάλιν ὑπὸ τὸν μέγαν τροῦλλον, ὑφ' οὗ τὰ ἄρκτικὰ μέρη ὑπάρχει θύρα, δι' ἧς ἀνεβαίνουν ἄλλοτε εἰς τὰ κατηγούμενα—σήμερον δὲ

μεταβαίνουν εἰς τὴν δεξιαντὴν (στέφανον) τοῦ Ναοῦ. Εἰς τὰ δεξιὰ τῆς θύρας ὑπάρχει μονόλιθος μεγάλη κολυμβήθρα ἔχουσα σχῆμα σταυροῦ, ἧτις σήμερον εἶνε ἄχρηστος. Ὅπισθεν τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου εἴπομεν ὅτι ὑπάρχει μικρὸν προσκεκολλημένον ἐκκλησιδίου ἡ Ἀλτάριον τῶν Κοπτῶν αὐτοῦ τούτου ἀπέναντι ὑπ' ἄρχει εἰσόδος σκοτεινὴ, ἧτις φέρει εἰς παρεκκλήσιον σκοτεινόν, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει θυσιαστήριον καὶ εἰς τὸ μεσημβρινὸν αὐτοῦ μέρος σπήλαιον ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν ἐντὸς πέτρας οἱ τάφοι Ἰωσήφ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθαίας καὶ τοῦ Νικοδήμου.

Ὀλίγον ἐκ τοῦ ἐκκλησίου τούτου προχωροῦντες οἱ ἐξερχόμενοι ἀπαντᾷται πρὸς τὴν νοτιανὴν πλευρὰν κλίμακα, δι' ἧς ἀνεβαίνουν εἰς τὰ ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων κατεχόμενα Κατηγούμενα. Μετὰ 23 βαθμίδων ἀνάβασιν ἀπαντᾷ τις ἐκ δεξιῶν τὰ μέρη ἐκεῖνα, εἰς ἃ καταλύουσιν οἱ νέοι προσκυνητὰ τῶν εἰτα τὴν ἄνοδον ἐπαναλαμβάνων ἀνεβαίνει ἄλλας 15 βαθμίδας καὶ φθάνει εἰς τὸ ἀνώτατον μέρος τῶν κατηγούμενων, εἰς ἃ ὑπάρχει τὸ τακτικὸν παρεκκλήσιον αὐτῶν Σουρπ-Ἀρτίν—(ἄγιος Ἀνάστασις).

Τοιοῦτος ἐν συντόμῳ ὁ ἱστορικώτατος καὶ ἀρχαιότατος οὗτος τοῦ χριστιανισμοῦ Ναός, ὁ συγκινῶν καὶ συγκεντρῶν τὰς καρδίας καὶ τοὺς πόθους ἀπάντων τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων ἔθνων καὶ ὁ διδάσκων τὴν ἁγίαν ἱστορίαν αὐτοῦ καὶ τὰς πολλὰς περιστάσεις καὶ καταστροφὰς του εἰς τὰ τῶν πιστῶν πλήθη καὶ ὑφ' οὗ τοὺς θολους λαμβάνουσι χώραν αἱ μυστηριωδέστεραι καὶ παραμυθητικώτεραι τελεταὶ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ τῶν ἄλλων κλάδων τοῦ χριστιανισμοῦ, ἐν αἷς ὑπερέχουσιν ἡ Κυριακὴ τῶν Βασιῶν, τὸ μέγα καὶ ὑπερόμνητον Σάββατον, καὶ ἡ τελετὴ ἡ τελετὴ τοῦ ἁγιασμένου φωτός, καὶ ἡ ἁγία Κυριακὴ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως κ.τ.λ.

Ἡ συγκινητικώτερα καὶ ἱεροπρεπεστέρα τελετὴ τοῦ ἐξηγιασμένου ἐπὶ τοῦ Παναγίου καὶ Θεοδέγμονος Τάφου Φωτός τελεῖται εἰς τὰς δύο ὥρας μ. μ. τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. Εἶνε δ' ὅτι ἀνεκράστον καὶ ἀπερίγραπτον, φίλε ἀναγιώστη, τὸ αἰσθημα ἐκεῖνο, ὅπερ καταλαμβάνει τὰς καρδίας ἀπάντων τῶν Χριστιανῶν καὶ προσκυνητῶν ξένων καὶ ἐντοπίων, ὀρθοδόξων καὶ μὴ—καὶ δὴ ἀπασῶν τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ φυλῶν κατὰ τὴν θεῖαν καὶ σεβασμίαν ἐκεῖνην ἡμέραν, καὶ ἡ ἀπὸ πρωίας συρρέουσιν, αὐξάνουσι καὶ συμπυκνοῦνται ἐπὶ τοσοῦτον τὰ πλήθη, ὥστε ἡ διέδραξις αὐτῶν ἀποδαίνει οὐχὶ μόνον πράγματι ἀδύνατος ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνος! Ἀπάντα τὰ μέρη τοῦ πανευρυχοῦ ναοῦ, τὰ ἀνώγειά τε καὶ τὰ κατώγεια αὐτοῦ, πληροῦνται εὐλαβῶν καὶ περιέργων θεατῶν, οὐδεμίαν δὲ τῶν ἐν αὐτῷ ἀπειραριθμῶν λυχνιῶν φέρει φῶς. Στρατὸς ἀνάλγος τῆς περιστεύσεως παραχωρεῖται κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς τοὺς θρησκευτικούς ἀρχηγούς, οἵτινες τοποθετοῦσιν αὐτὸν ὅπως κρίνουν· καλὸν ὑπὲρ τῆς εὐταξίας, ἧτις πρὸ ἐτῶν ὡς λέγουσι δὲν διαταράχθη.

Κατὰ τὴν 12ην ἰσως, δηλαδὴ δύο ὥρας πρὸ τῆς μεγάλης τελετῆς, αἱ θύραι τοῦ Ζωοδόχου Τάφου ἢ τοῦ Παναγίου Κουβουκλίου κλείονται καὶ σφραγίζονται διὰ τῆς ἰδιαίτερας σφραγίδος τῶν θυρωρῶν τοῦ Ναοῦ καὶ οὕτω τίθεται αὐθεντικὸς σφραγίδος εἰς τὰ ἀκατασχέτως εἰσερχόμενα πλήθη. Περὶ τὰς 2 ὥρας μ. μ.

Ο ΘΕΙΟΣ ΤΑΦΟΣ.

ἐν στιγμῇ ὀρισμένη ἐξέρχονται ἐκ τοῦ Ἁγ. Βήματος ὁ Πατριάρχης, ἡ ἱερά αὐτοῦ συνοδός, ἱερεῖς, ἀρχιμανδρίται, ἡγούμενοι, ἱεροδιάκονοι κλ. ἅπαντες ὑπὲρ τῶν 100, λαμπρὰς καὶ βαρυτίμουσας στολὰς ἱερατικὰς ἐνδεδυμένοι, καὶ προχωροῦσι προπερευσεμένων σημαίων χρυσοκεντήτων, τὰ πύθη καὶ τὴν Τραπὴν τοῦ Κυρίου εἰκονίζουσάν, ἐν μέσῳ ἀκατασκέτου θορύβου καὶ βοῆς πολυτυνθέτου καὶ πολυγλώσσου, ἅπερ κατακλύουσιν αἶφνης ὡς ἐκ συνθήματος, ἅμα ἀκουσθῆ ψαλλόμενον ἐν ἀγγελικῇ ᾄδῳ εἰπεῖν ἀρμονικῶς τὸ « Τὴν Ἀνάστασιν σου Χριστὲ Σωτήρ, Ἄγγελοι ὕμνουσιν ἐν οὐρανοῖς καὶ ἡμᾶς τοὺς ἐπὶ γῆς κτλ.—» Ὡς πῶσον βαθεῖα καὶ ζυγηρὰ συγκινήσεις περιζωγραφεῖται τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τὰ κυματίζοντα ταῦτα πλήθη! Ὡς ποῖαι λάμψεις χαρᾶς καὶ ἐλπίδων καὶ πληρώσεως πῶθων ἱκανοποιούνται καὶ ἐκδηλοῦται διὰ τῆς ἀνεκράστου χαρᾶς καὶ θυμῆς! καὶ δὴ διὰ τῶν αὐθορμητῶς χυνομένων ἐκείνων θαυμάτων, ἅπερ καταδρέχουσι τὰς παρειαὶ τῶν κυματίζομένων χιλιᾶδων εὐλαδῶν, οἵτινες ἐκ νεαρᾶς τῶν ἡλικίας ἐπέθουσαν νὰ ἴδωσι καὶ ἐορτάσωσι τὴν τελετὴν ταύτην τὴν μεγάλην, ἧτις εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ συγκινήσῃ καὶ τὸν φαχρότερον ὕλιστὴν ἢ τὸ τολμηρότερον ἢ ἰσχυρότερον πνεῦμα!

Ἡ λιτανεῖα περιέρχεται τὸ ἅγ. Κουβούκλιον ψάλλουσα πάντοτε ἀρμονικῶς λίαν τὸ ρηθὲν ᾄσμα « Τὴν Ἀνάστασιν σου Χριστὲ Σωτήρ », εἶτα ἀποσπαραγίζεται ἡ ἅγ. θύρα τοῦ Τάφου καὶ εἰσέρχεται ὁ Πατριάρχης ἐν στιγμῇ εἰς δεύτερον ἀνοιγμα εἰσέρχεται ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων καὶ ὁ ἡμέτερος ἅγ. Δραγουμάνος (μεθ' ὧν συνεληθόν). Ὁ ἡμέτερος Πατριάρχης εἰσέρχεται εἰς τὴν θείαν Παστάδα καὶ εὐχεται ἐπὶ τοῦ Τάφου πρὸς ἐξοχίαν τοῦ μεταδοθησομένου φωτός, ἧπερ μεταδόσεις τοῦ φωτὸς ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον γινομένην τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα πρὸ τοῦ νὰ ἀναστήσῃ ἀπὸ τὰ ἅγια θημόθηρα ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἱερέων μὲ τὴν προσφώνησιν « Δεῦτε λάβετε φῶς ὡς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός καὶ δοξάσατε Χριστὸν τὸν ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν » ὁ δὲ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων καὶ ὁ Δραγουμάνος στέκονται ἀναμένοντες τὴν ἐξόδον αὐτοῦ εἰς τὸν προθάλαμον οὕτως εἰπεῖν τῆς Παστάδος, δηλ. εἰς τὸν προπεριγραφέντα « Ἁγίου λίθου. » Ἐξελθὼν ὁ ἡμέτερος πατριάρχης δίδει ἡγιασμένον φῶς εἰς τὸν τῶν Ἀρμενίων, ἀμφοτέροι δὲ δίδουσιν εἰς τὸν προνομιούχον ἱερέα τοῦ ἑκατοστος διὰ τῶν ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ Κουβούκλιου ὡσεὶδῶν ὀπῶν ἀνά ἕνα ἀργυροῦν πυρσὸν ἐμπεριέχοντα τὸ ἡγιασμένον φῶς, ἅπερ μεταφέρουσιν εἰς τὰ ἐπὶ τούτῳ ὀρισμένα μέρη ἑκατοστος. Ἀκολουθῶν μεταδᾶς ὁ πατριάρχης εἰς τὸ βῆμα τοῦ Καθολικοῦ λαμβάνει παρὰ τοῦ σκευοῦρακος τὸν ἀργυροῦν πυρσὸν καὶ μεταδίδει ἐξ αὐτοῦ φῶς διὰ τῶν δύο χειρῶν εἰς τὰ βαθυκύμονα καὶ πολυπάταγα πλήθη ἅπερ ἄρχονται νὰ ἀρεοῦνται κατεχόμενα ὑπὸ χαρᾶς καὶ εὐαρεσκείας.

Ἀμέσως μετὰ τὴν τελετὴν καὶ τὴν διανομὴν τοῦ ἡγιασμένου φωτός ἄρχεται ἡ θεία καὶ ἱερά λειτουργία τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἧτις τελεῖται περὶ τὰς 5—6. τὸ ἑσπέρας.

Ἢ ἐν διαφόρῳ χρόνῳ καὶ διαφόρῳ μεγαλοπρεπεῖα καὶ ἐκκλη-

σιαστικῇ παρατάξει καὶ πανηγυρικότητι διανομὴ τοῦ « φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός » ἐν τῇ ἀναμνηστικῇ ἐορτῇ τῆς Ἀναστάσεως ἐνεπνευσεν ἴσως εἰς τὸν κορυφαῖον ἡματογράφον τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας τὸ πολὺ καταλλήλως κατὰ τὴν νύκτα τοῦ Πάσχα ψαλλόμενον « Νῦν πάντα κεκλήρωται φωτὸς οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια ».

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ ἢ ἐν Ἱερουσαλὴμ σεβασμία καὶ μεγάλη αὐτὴ τελετὴ τοῦ ἐξηγιασμένου φωτός ἢ « ἀγίου φωτός » ὡς λέγεται, ἢ ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀπάτης οὐδὲ μυστηριώδους τρόπου τινὸς τελομένη οὐδὲ περιβαλλομένη ἀπὸ τὸν εὐπαίδευτον καὶ λίαν ἀνεπτυγμένον καὶ ὀρθοφρονούντα δημοκρατικὸν οὕτως εἰπεῖν καὶ προλήψαν ἀνευ ἱερῶν Κληρῶν τῆς Ἁγ. Πόλεως Ἱερουσαλὴμ, εἰς ἃν πολλὰ ὀφείλει τὸ ἔθνος καὶ ἡ ἐκκλησία καὶ τὸν ὅποιον ἀνατιτῶς ὄλωσ διέσπυρα ἄλλοι πολλοὶ καὶ ὁ ἀείμνηστος σοφὸς εὐεργέτης τοῦ ἔθνους μέγας Κοραῆς ὡς ἀπατηθεὶς ἀπὸ τὰς στοματικὰς ἢ γραπτὰς διηγήσεις καὶ ὡς μὴ ἀπορασίας νὰ ἐπισκεφθῆ ἰδίως ὁμομασι καὶ ἐπιτοπίως τὰ πράγματα—οὗ ἢ ἐπίσκεψις ἀφύκτως θὰ ἐγένετο πολλῶν ὠφελειῶν εἰς τὸ ἔθνος καὶ εἰς τὴν Ἁγιοταρικὴν Ἀδελφότητα πάροχος. (ἀκολουθεῖ).

ΔΙΟΝ. ΧΑΡΙΚΘΗΣ.

ΜΑΞ ΚΡΟΜΑΡ

ΕΠΙΣΤΟΛΙΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟΥ (*).

ΚΕΦ. V.

«Τὸ πᾶν διεκινδύνευσεν ἕκαστος κατ' ἴδιον· ἕκαστος ἐκινδύνευσεν ὡς ἅπαντες μεγάλως, πλὴν κέκτηται ὑπομονὴν καθέως εἰς τὴν καρδίαν ἢν καταθραύει χωριστὰ ἢ βία καὶ ὁ σῶλος.

Κατὰ τὴν 21ην Ἀπριλίου, 4 ἡμέρας μετὰ τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ Στρασβούργου διερχόμενος διὰ τοῦ θόλου, ὅστις ἔφερον εἰς τὴν τετραγώνον τῆς οἰκίας μας αὐλὴν, ἀπήντησα τὸν λοχίον Κλέην κρατοῦντα κάλαθον καὶ φέροντα ἐπὶ τῶν ὤμων τὴν μικρὰν Ἀλύσσην—τὸ κοράσιον ἐφαίνετο κατευχαριστημένον καὶ ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετ' εὐαρεσκείας ὅτε συνήθησεν. Ὁ λοχίας ὤδευσεν διὰ βηματίων βραδυτέρων τοῦ συνήθους καὶ μ' ἐχαίρεισεν ἅμα ἰδὼν μὲ στρατιωτικῶς, λέγων: Καλὴν ἡμέραν, κ. Μάξ.

— Καλὴν ἡμέραν σας, κ. λοχίας, ἀπήντησα ἀποκαλύπτων τὴν κεφαλὴν, διότι ἡγαπώμεθα ἀμοιβαίως.

— Ὑπάγομεν εἰς τὴν ἀγορὰν χάριν τῆς Δίσεθ, μοι εἶπε, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς διότι γνωρίζεις ὅτι σταρεῖται χρημάτων. Ἐκτός τούτου δὲν ἔχει τὴν ἀπαιτουμένην ἐργασίαν—τὸ βαλάντιόν τῆς

(*) Ἰδε IV ἐν σελ. 187.

εἶνε κενὸν καὶ ἡ μικροβία μου τὴν πρώταν ταύτην δὲν ἐπρογεμάτισε καλῶς· δὲν ὑπάρχει πλέον γάλα διὰ τὴν Ἀλύσσην.

— Ὅχι, ἀπήντησε τὸ κοράσιον, δὲν πεινώ· ἡ Ἀλύσση ποτὲ δὲν πεινᾷ.

— Κάλιστον τοῦτο ἐν ὥρᾳ πολιορκίας· εἶπεν ὁ Κλέης, ἐνῶ ἐγὼ ἐμέτρουν τὰ ἐν τῷ βαλαντίῳ μου χρήματα. Ἦσαν 2 μόνον φράγκα καὶ τινὰ ἑκατοστὰ ἤρουν ἴσως διὰ τὴν προμήθειαν λαχανικῶν μίξας ἐδόμαδος διὰ τὴν Ἀλύσσην καὶ τὴν μητέρα τῆς Ἡμῆν βέβαιος ὅτι ἡ Γρέση εἶχεν ἀποθηκεύσει καλῶς δι' ἡμᾶς· ἀλλ' οὐδέποτε μέχρι τοῦδε εἶχον σκεφθῆ διὰ τὴν Δίσεθ καὶ δι' ἑκατοντάδας ἄλλας ὡς αὐτήν, στερουμένας χρημάτων ὅπως προμηθεύσει τὰ τῆς ζωτροφίας των, καὶ ὧν ἐπομένως τὴν τετάρτην τῆς πολιορκίας ἡμέραν τὰ τρόφιμα εἶχον ἐξαντληθῆ, ἐξηρτῶντο δὲ μόνον ἐκ τῶν ὄσων ἠδύνατο ν' ἀγοράζωσιν ἡμέραν παρ' ἡμέραν. Ἐπορεύθημεν εἰς τὴν ἀγορὰν ἀλλ' ὅποια διαφορά πρὸ μίξας ἐδόμαδος! Ἀντὶ ἑκατοντάδων ἀποθηκῶν καὶ ἀνθρώπων προθύμων νὰ πωλήσῃσι δὲν ὑπῆρχον ἢ ὀλίγοι μόνον πωλητῆται καὶ πλήθη ἀγοραστῶν στερουμένων ὅμως χρημάτων ἱκανῶν διὰ τὰς ζητουμένας τιμὰς. Ὁ λοχίας Κλέης ὤδευσεν δὲ τοῦ πλήθους καὶ τὸν ἠκολούθησα.

Ἐβλέπε τις ἐκτεθειμένα ὀλίγα λαχανικὰ καὶ οὐδὲν ἄλλο. Εἰς τὴν πρώτην τῆς ἐρωτήσεώς μας ἀπάντησιν ἔμεινα ἐκπληκτος. Τὰ γεωμήλα, περὶ ὧν ἠρωτήσαμεν, ἐτιμῶντο μίαν πένναν ἕκαστον, τὰ δὲ χρήματά μου μόλις ἤρουν πρὸς ἀγορὰν τριάκοντα μετρίου μεγέθους.

— Ἐῶσον ταχέως! ἐξεφώνησεν ὁ λοχίας, καὶ μόλις δὲ ἤρξατο ἡ πολιορκία. Τί θὰ γίνωμεν λοιπὸν πρὶν τελειώσει;

— Δὲν ἤρξατο ἀκόμη; ἠρώτησα· ἀλλ' αἱ πύλαι τῆς πόλεως εἰσι κεκλεισμέναι πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν.

— Ἡ μουσικὴ ὅμως δὲν ἠκούσθη εἰσέτι, ὁ δὲ χορὸς ἔπειτα εἶπεν ὁ λοχίας, Ἄ, κ. Μάξ, δὲν ἐνόησας ἀκόμη τί σημαίνει πόλεμος.

— Ἀπήνησα ἐπὶ τῶν ὤμων του λάβε με εἰς τοὺς βραχιόνάς σου, εἶπεν ἡ Ἀλύσση καὶ ἐπήδησεν ἐναγκαλιζομένη διὰ τῶν μικρῶν αὐτῆς χειρῶν τὸν τράχηλον τοῦ Κλέης ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν αὐτῆς θέσιν, ἐνῶ αὐτὸς ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τῆς ἰδικῆς τῆς καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπλανῶντο δύο δάκρυα, ἅτινα δὲν ἄφηκε νὰ ρεῦσωσιν.

— Ἐγὼ εἰς τὸν οἶκον μου δύο μικρά, εἶπεν ἀτενίζων με, ἵνα ἐνοήσῃ ἂν παρετήρησα τὰ δάκρυά του· δύο μικρά, ἐπανελάθε, ἐκτεθειμένα μετὰ τῆς μητρὸς των εἰς ἃν ἀπροσπάτευτον χωρίον τοῦ Σαλσβούργου· ἂν δὲ οἱ λησται οὗτοι διέλθωσι δι' αὐτοῦ, ὁ Θεὸς γνωρίζει τί θ' ἀπογίνωσι.

— Σ' ἀρέσκει νὰ ἦσαι στρατιώτης; τὸν ἠρώτησεν ἡ Ἀλύσση, τύπουσα ἐλαφρῶς τὴν παρεῖάν του, ὅπως ἐσυνεθίξει πρὸς τοὺς εὐνοουμένους τῆς.

— Ἄχ, μικρὰ μου, ἀπήντησεν ὁ λοχίας, οὐδεὶς μέχρι τοῦδε μοι ἀπήθουσε τὴν ἐρώτησιν ταύτην· μᾶς κάμνουν διὰ τῆς βίας, ὡ μικρὰ μου. Οἱ χωρικοὶ, φίλε Μάξ, ἐπρόσθετον, ἀποστρέφονται τὸν πόλεμον καὶ δικαίως, διότι εἶνε καταστρεπτικὸς πάντοτε καὶ ἀναφελής.

Τῇ ἀληθείᾳ δὲν εἶνε εὐάρεστον ν' ἀρκάζεται τις ἐκ τῆς οἰκίας του, ἐνθα εὐρίσκονται τὰ τεκνία του, τὰ κτήνη του καὶ ἡ συγκομιδὴ του καὶ νὰ στέεται μετὰ χιλιᾶδων ἄλλων ὁμοίων του, ὅπου αἱ σφαῖραι σφρίζουσι καὶ πίπτουσι περίεσσο ὡς ρανίδες βροχῆς ἐν ὥρᾳ καταιγίδος. Ἐσμέν ἄνθρωποι ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἐπομένως ἀγαπῶμεν ὡς πάντες τὰ τέκνα μας καὶ τὴν ἐστὶαν μας, ἐν ἧ διαδιούμεν ἐν εἰρήνῃ. Μισοῦμεν ὡς καὶ πᾶς ἄλλος τὸν πόλεμον, τὰς πληγὰς καὶ τὸν θάνατον, ἡ δὲ πολιορκία κατ' ἐμὲ δὲν εἶνε ἢ μία μάχη.— Τί θὰ γίνωσιν οἱ πτωχοὶ; ἠρώτησα παρατηρῶν ἐν τῷ κάλαθῳ, ὅστις ἐκρέματο ἐλαφρῶς ἐκ τοῦ βραχιόνος μου.

— Ὁ Θεὸς μόνος γνωρίζει, μοι ἀπήντησεν. Ὑπάρχουσι 10 χιλιᾶδες χωρικῶν ἐν Στρασβούργῳ ὡς ἐκ περισσοῦ, ἀλλ' ἐλείψαμεν πάντοτε.

— Παρατήρησον, παρατήρησον! ἀνεκράξεν ἡ Ἀλύσση δακτυλοδεικτούσα ὑψηλά.

Μελανὸς σφαιροειδὴς ὄγκος ἐκινεῖτο βραδέως, ἀρκετὰ βραδέως, ὥστε νὰ τὸν παρατηρήσωμεν, πρὸς τὸ κυανὸν στερέωμα εἰς ὕψος ἀρκετὸν ἀπ' ὅπου ἰστάμεθα· ἦδη ἐσηματίειε καμπύλην, ὥστε ἐπρόκειτο νὰ καταπέσῃ ὀλίγον μακρῶν πρὸς μεσημβρίαν τὸ πρόσωπον τοῦ λοχίου γυλιώθη καὶ ἴστατο σιωπηλός, ἐναγκαλιζόμενος τὴν Ἀλύσσην σφικτότερον καὶ κρατῶν με ἐκ τοῦ βραχιόνος ἰσχυρότερον ἢ πρὸ τῆς στιγμῆς ταύτης— Ἀφρόσθητε! εἶπεν ἡμῖν. Παρήλθον ὀλίγα λεπτά πρὶν ἢ ἀκουσθῆ ἡχώς τις, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὀπίων εἶδα τοὺς ἀνθρώπους δδεύοντας καὶ συνωμιλοῦντας ἀνυπόπτως. Ἀκολουθῶνς ἠκούσθη κράτος παρακολουθούμενος ὑπὸ διαπεραστικῶν οἰμωγῶν ἀνηχουσῶν εἰς τὸν ἀέρα. Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἕκαστος διέμεινε ἀκίνητος, ὥστε μεταβληθεὶς εἰς πέτραν ἀκολούθως ἅπαντες ἐπάτησαν εἰς μανιώδη φυγὴν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Τινὲς ἔφευγον πρὸς τὴν Μητρόπολιν, οὕσαν πλησίον, ἄλλοι πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἡ βόμβα εἶχε διαπραγῆ.

— Τώρα καὶ μουσικὴ καὶ χορὸς ἤρξαντο· εἶπεν ὁ λοχίας μετὰ σκωπτικοῦ ὕφους. Μάξ, προσέθεσε, φέρε τὴν μικρὰν εἰς τὴν Μητρόπολιν καὶ ἀνάμεινόν με ἐκεῖ· θὰ ἐπιστρέψω ἐντὸς ὀλίγου.

Ἐπεθύμου πολλὸ νὰ τρέξω, ὅπου ἡ βόμβα ἔπεσεν, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ φροντίσω διὰ τὴν Ἀλύσσην. Ἐστράφη πρὸς τὴν Μητρόπολιν, ἐνθα μόλις ἐπλησίασα καὶ τὸ ρεῦμα τῶν ἀνθρώπων μὲ ὄθησεν ἐκόντα ἄκοντα. Ἐν τῷ ἀμυδρῷ αὐτῆς φωτὶ παρετήρησα πληθῶν γυναικῶν καὶ παιδίων, μεθ' ὧν ὀλίγοιστί τινες ἄνδρες. Οἱ ἱερεῖς ἐπηγωνήρχοντο προσπαθοῦντες νὰ τοὺς παρηγορήσωσιν, ἀλλ' οἱ κλαυθμοὶ καὶ στεναγμοὶ ἦσαν φρικώδεις. Ἀνθρώποι τινες πρηνεῖς πρὸ τῶν βωμῶν διετέλουν ἄρωνα ἐκ φόβου, ἐνῶ ἄλλοι ἐπενεῖς πρὸ τῶν αὐτῶν τὴν προστασίαν τῶν ἁγίων. Ἐπὶ τῶν βαθμῶν ἐκάθητο πλήθη μικρῶν παιδίων, ὧν τινὰ ἐφαίνοντο σοβαρὰ καὶ ἡσυχα, ἄλλα δὲ παίζοντα. Ἐν τῷ ναίτικῳ τῆς Ἁγ. Αἰκατερίνης τὰ σχήματα τῶν ἁγγέλων ἐφαίνοντο παρατηρούντα τὴν κἀτωθεν αὐτῶν σκηνὴν ἀκίνητα καὶ ἀσυμπαθῆ· τότε δὲ μεταξὺ τοῦ τρόμου καὶ τῶν κλαυθμῶν εἶπον ἐν τῇ καρδίᾳ μου: Κύριε, σῶσον μας, διότι ὁ ἀπολεσθώμεν! Ἐνόμισα ὅτι ἀνέμεινα ἐπὶ

πολλήν και τρομερήν ώραν, μ' όλον τούτο ο λοχίας Κλέης δὲν ἐπέτρεψε καὶ ἀπεβέβηκεν ἀν' ἠδονίαν νὰ τὸν ἀνακαλύψῃ μεταξὺ τοῦ πληθους· ἐσυλλογίσθη περὶ τοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ὑπελόγησε τὴν ἀδελφονίστην τῆς Λίσεθ' διὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς Ἀλύστης.

Ἡ Σιλβία καὶ ἡ Λουίζη εὐρίσκοντο ἐν τῷ σχολείῳ· ἐσυλλογίσθη δὲ περὶ τοῦ τρόμου αὐτῶν. Οὐδεὶς ἄλλος ἐμελλε νὰ φροντίσῃ δι' αὐτὰς ἐκτὸς ἐμοῦ. Τροποτροπῶς ὤδυσσεα διὰ τοῦ πληθους πρὸς τὴν ἀρκτικὴν θύραν τῆς Μητροπόλεως καὶ ἐξήλθον εἰς τὴν ὁδόν. Ἡ Ἀλύστη μοὶ ἐδείξε τὴν στεφανηφόρον εἰκόνα τῆς Παναγίας μετὰ τοῦ νηπιῦ τῆς περὶ τὴν ἡμᾶς ψυχρῶς ὅσον καὶ οἱ Ἀγγελοι. Θεωρῶν τις αὐτὴν αἰσθητικῶς ἠσθάνετο κατακαμβάνον τὴν καρδίαν του. Αἱ ὁδοὶ ἦσαν ἐγκαταλειμμέναι, διότι ὅσοι ἠδύνατο εἶχον φύγει ζητούντες ἄσυλον ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν.

Ἐτέρᾳ βόμβᾳ κατέπεσον ἤδη καὶ τίς οἶδε πόσαι ἐμελλον νὰ πέσωσιν εἰσὶν διαρκούσης τῆς νυκτός· τὸ στερέωμα διετέλει ἤσυρον καὶ καθαρὸν ὡς ἂν οὐδὲν ἦδύνατο φθάνον μέχρις αὐτοῦ νὰ μολύνη τὴν λαμπρότητα του. Ἐν τούτοις οὐδὲν σημειῖον κατατροπῆς καὶ ζημίας ἦτο κατεξέχον εἰσέτι, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐφαίνοντο ἡρεμούντα ὡς τὸ προκύλιον Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν πρωίαν τῆς Κυριακῆς· ἐγὼ δὲ ἐσπεύδον μὲ τὸ διπλοῦν φορτίον τῆς Ἀλύστης καὶ τῆς καλῆθου.

— Μιξ, ἐπιθύρῃσιν εἰς τὸ ὅτιόν μου ἡ μικρά, ἡ μήτηρ μου λέγει ἐπὶ τὸ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶνε πανταχοῦ παρών· εὐρίσκειται λοιπὸν εἰς τὸ Στρασβούργον σήμερον;

— Ναι, Ἀλύστη, ἀπήντησα.

— Ὡ! πόσον θεηλιμμένος θὰ ἦνε τότε, εἶπε τὸ κοράσιον· πόσον πολὺ θὰ ἦνε θεηλιμμένος.

Φεῦ! εἶπον κατ' ἐμὰς τὸν, ὁδεύων διὰ τῶν κατηρειπωμένων ὁδῶν πρὸς τὴν οἰκίαν μου, τί θὰ αἰσθάνεται ἐκεῖνος βλέπων τὴν ὥραν γῆν κηλιδομένην ὑπὸ τοῦ αἵματος καὶ καταστρεφόμενην ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας καὶ τῆς σκληρότητος τῶν ἀδελφῶν του.

Φιλίας εἰς τὴν οἰκίαν εὐρον τὴν Λίσεθ' σχεδὸν ἐκτὸς φρονῶν καὶ παρατηρούσαν πρὸς τὰς τέσσαρας ἐναλλαγῆς γωνίας τῶν ὁδῶν, ἔπας ἀνακαλύψῃ τὴν φιλικὴν αὐτῆς· μόλις μᾶς εἶδε καὶ ἀνεπέμφε θερμῶδη κραυγὴν, ὡσεὶ ἔφερον τὴν θυγατέρα τῆς νεκράν. Ἐτρεψε τοσοῦτον ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν λάβῃ ἐκ τῶν χειρῶν μου.

— Πῶς, ἐροθήθης; τόσον, ὦ Λίσεθ; ἠρώτησα. Ἡ Ἀλύστη δὲν διέτρεξεν οὐδένα κίνδυνον. Ἐν τούτοις ἠναγκάσθη νὰ καλέσω τὴν Γρέσην ἐν τῷ ὑπερώῳ, ἧτις ἀνύψωσε τὸ κάλυμμα τῆς καλῆθου. πρὶν ἢ τὸ ἐναποθέσω εἰσέτι πρὸ τῆς θύρας τῆς Λίσεθ, καὶ μ' ἠρώτησε τίνοι ἦσαν τὰ γεώμηλα.

— Τῆς Λίσεθ· ὁ λοχίας Κλέης τὰ ἠγόρασε δι' αὐτὴν καὶ μοὶ τὰ ἔδωκε νὰ τὰ φέρω, ἀπήντησα, μὴ τολμῶν νὰ τῆ εἶπω τὴν ἀλήθειαν.

— Καὶ ἡ ἀξία των;

— Μία πέννα ἑκαστον.

— Μία πέννα; τότε λοιπὸν θὰ ψοφῶσμεν τῆς πείνης ἐντὸς ὀλίγου. Μία πέννα δι' ἑν γεώμηλον; τότε λοιπὸν πρὶν τελειώσῃ ἡ πολιορκία θὰ ἰσοζυγίσω μετ' ὅσον χρυσόν!

— Ἀληθῶς, Γρέση, φοβέσαις δι: θὰ ὑποφέρωμεν τῆς πείνης; ἠρώτησα, φοβούμενος τὸ φάσμα αὐτῆς πλείοτερον ἢ τὸ τοῦ πολέμου.

— Πιθαῖον ὄχι, μοὶ ἀπήντησε δι' ἐκφραστικῶν κινήματος τῆς κεφαλῆς, ἀλλὰ δὲν πρέπει, Μιξ, νὰ μοὶ φέρῃς εἰς τὸ ἐξῆς καὶ ἄλλας Λουίζας.

Κατέβην παρὰ τῇ μίμμη μου, ἦν εὐρον καθήμενη ἐπὶ τῆς θρῶνης καὶ τέτορευμένης καθέκλας τῆς πρὸ μικρᾶς τινος τραπέζης. Ἐίχε τὴν συνήθειαν ν' ἀναγινώσκῃ καθ' ἑκάστην πρωίαν καὶ ἔσπεραν κεφάλαιά τινα τῶν ψαλμῶν καὶ μέρος ἐκ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῆς Γαλλίας, ὅπερ ἐφαίνετο ἐπὶ τῆς ἡλικίας καὶ καταπράυνον αὐτὴν. Τὴν στιγμὴν ὁμῶς αὐτὴν αἱ χεῖρες τῆς ἔτρεμον τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ στρέψῃ τὰς σελίδας τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Παρατήρησα ἄνωθεν τῶν ὤμων τῆς καὶ εἶδον ὅτι ὁ Ψαλμὸς δὲν ἀνεγίνωσκεν ἐπέβαινε δια τῶν ἐξῆς λόγων:

— « Ἐλησμονήθη ὡς τεθνεώς, εἰμὴ ὡς ἀγγεῖον τεθραυσμένον, διότι ἠκροάσθη τὰς διαβολὰς πολλῶν· φόβος ὑπῆρχε παντοῦ κ.τ.λ. »

Ἐστρεψα τὴν σελίδα ἀν' αὐτῆς καὶ ἀνέγνωσα μεγαλοφῶως.

— « Ἐγὼ ἐπίστευσα εἰς Σέ, Κύριε, ἐγὼ εἶπα σὺ εἶσαι ὁ Θεὸς μου, ὁ χρόνος κ.τ.λ. » « Ἄς λάμψῃ τὸ πρόσωπον σου ἐπὶ τοῦ δούλου σου. »

Ἴδου ὁ τι εἶχες ἀνάγκην ν' ἀναγνώσῃς, μίμμη, τῆ εἰκα.

— Ὡ, ναι, ὁ Θεὸς νὰ εὐλογῇ, Μιξ, μοὶ ἀπήντησεν ἐλάφρυνες ἀληθῶς τὴν καρδίαν μου.

Εὐχαριστημένος ὅσον καὶ αὐτὴ ἀνεχώρησα ὅπως φέρω ἐκ τοῦ σχολείου τὴν Σιλβίαν καὶ Λουίζαν, διότι ἡ Γρέση ἐροβεῖτο ν' ἀνέλθῃ. Μετ' ὀλίγον δὲ ἠύρισκόμεθα ἐκ νέου ἐν τῇ αἰθούσῃ ἡμῶν ἠνωμένοι καὶ ασφαλεῖς.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ βομβαρδισμὸς δὲν ἐξηκολούθησε κατὰ τὴν νύκτα κατεκλίνθημεν ἐν ἡσυχίᾳ καὶ εἰρήνῃ νοῦς καὶ σώματος.

(ἀκολουθεῖ)

Ο ΔΡΑΠΕΤΗΣ

Η

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ.

(ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου Ἐλληνος Σαλπικητοῦ.)

Φέροντες εἰς φῶς ὑπὸ τὸν ἀνωθι τίτλον τὰς ἀναμνήσεις (1) ὁμογενοῦς μουσικοῦ, ὑπηρετήσαντος ἄλλοτε ὡς σαλπικητοῦ εἰς Γαλλικὸν πολεμικὸν βρῖκιον, οὕτινος τὸ ἀκραιφνὲς αἰσθημα ἐν τῇ ἀφελείᾳ τῆς ἐκφράσεως μᾶς συνεκίνησε μέχρι θακρῶν, ἐλπίζομεν

(1) Τὰς ἀναμνήσεις ταύτας παρενεύρομεν ἐνταῦθα ἐπὶ μόνῃ τῇ ἀπλουστατῇ προθέσει τοῦ νὰ διώσωμεν μικρὰν τινα νύξιν τοῖς ὁμογενέσιν ἀναγνώσταις ὅτι τὸ Ἐλληνικὸν ἔθνος τότε δὲν θὰ μνηστρεφῆται παρὰ τῶν φρονούντων ὅτι εἰσὶν ἔθνη μεγάλα ὅταν προσπαθῆσῃ ν' ἀποκαταστή μὲγα, ἀλλ' ἀληθῶς μὲγα, ὅπερ μόνον διὰ τῆς κατὰ Χριστὸν ἀναγεννήσεως δύναται νὰ ἐπιτύχῃ.

ὅτι καὶ πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν μας δὲν θὰ μείνωσιν ἀποθεῖς πρὸ τῆς περιπαθοῦς εἰκόνης τῆς νουκαλγίας καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ.

Περὶ τοῦ φανατισμοῦ ἐκείνων, οἵτινες ὤρελλον νὰ διατελώσιν τὸ παράδειγμα τῆς ἀνεξίτητης περιττοῦ νὰ προσθέσωμεν νεώτερον τι.

Ἡ σκηνὴ παρίσταται ἐν τῷ πελάγει κατὰ τὸ 1854. Εἶνε πρωία ροδοστεφῆς. Μόλις ὁ ἥλιος φωτίζει τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων τῆς Ἀκαρνανίας καὶ τὸ βρῖκιον διασχίζει τὴν θάλασσαν τοῦ Αἰγαίου, πλέον πρὸς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς, ἐνῶ ἤχοι μεμακρυσμένοι, ἤχοι πυροβόλων ἀκούονται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν. Ὁ Σαλπικητὴς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἀτενίζει ἀντικρυς, ἀκροᾶται καὶ λέγει συγκεκλιμένος.

Δίχκιον ἢ παράνομον, φρόνιμον ἢ ἀσύνατον τὸ κίνημα τῶν πολεμιστῶν ἐκείνων ἀγνοῶ· πλην ἡ θριξ μου ἀνορθοῦται καὶ ἡ καρδία μου πάλλει σφοδρῶς καὶ τὸ μέτωπόν μου φλέγεται, ἐνῶ ἡ ὁρῶς τῆς πρωίας τὸ ὑγρῖνει καὶ ἡ θαλάσσιος αὖρα τοῦ Αἰγαίου πνέει ἐπ' αὐτοῦ. Φωνὴ μυστηριώδης μοὶ κρᾶζει· Νικόλαε, Νικόλαε! ἐγκατάλειψον τὸ πυρόσκαφον τῶν φράγγων καὶ διὰ μέσου τῶν κυμάτων ἀπέλθε πρὸς τοὺς ἀδελφούς σου.— Ὡ Νικόλαε! σὲ ἀποχωρίζει ἐκείνων ἡχίεσσα θάλασσα καὶ ἐκτεταμένη, ὁ δὲ Δελφίν τοῦ Ἀρίωνος δὲν σὲ ἀναμένει ὑπὸ τὴν τρῶπιδα τοῦ βρικίου τούτου. Δυστυχεῖς ἐκεῖνοι οἵτινες ἠπατήθησαν κατὰ τοῦ κραταίου Μονάρχου! ἀλλ' ἰδοὺ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος καὶ χρυσοὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, ἔθνα διακρίνεται τὸ μικρὸν στρατόπεδον τῶν λευκοενδεδυμένων ἐκείνων ὀπλοφόρων.

Ἐλθετ' ἐδῶ, σεις Δίχ καὶ Βυζάν, εἶπατέ μοι, ἂν ἡ Γαλλία ἐπολέμησεν εἰς τὸν αἰῶνα τόσον ἀνδρείως καὶ τόσον ἰερῶς. Οἱ δύο Γάλλοι μουσικοὶ ἦλθον μειδιῶντες καὶ, ρίπτοντες τὸ βλέμμα ἐκεῖ ὅπου ἡ χεὶρ μου ἐδείκνυεν, ἀπήντησαν σαρκαστικῶς.

— Πτωχὲ Γραικέ, τὰ λευκὰ ἐκεῖνα ἐνδύματα θὰ βαφῶσιν ἐντὸς ὀλίγου εἰς αἶμα, διότι ἡ Γαλλία δὲν εὐνοεῖ τοὺς ληστὰς τῶν ὀρέων τῆς Πίνδου οὔτε τοὺς ὤμους ἀρπαγῆς τοῦ Οἰτύλου! Πτωχὲ Γραικέ, λάβε τὴν σάλπιγγα εἰς τὴν χεῖρα, φέρε τὴν σάλπιγγα εἰς τὰ χεῖλη καὶ λάλησον πρὸς τοὺς υἱούς τῆς Γαλλίας, διότι ἡ πρωία ἀνέτειλε· ἐγὼ δὲ ὁ πτωχὸς Γραικὸς ἔφερα τὴν σάλπιγγα εἰς τὰ χεῖλη τοῦ πένθους καὶ ἐλάλησα: Υἱοὶ τῆς Γαλλίας, ἐξυπνᾶτε! σήμερον εἴθε οἱ ἰσχυροὶ τῆς Γῆς.

... Νύξ καὶ γαλήνη τὰ ἄστρα λαμπυρίζουν εἰς τὸν ἥσυρον οὐρανὸν καὶ τὸ κύμα τοῦ Αἰγαίου ὑπνώττει· ὁ μονότονος μόνον θόρυβος τῶν τροχῶν τοῦ βρικίου μας ἀκούεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς βαθεῖας σιγῆς, ἧτις βασιλεύει ἐπὶ τοῦ καταστρώματος του. Ἐπῆγε καὶ ἀρύπνισα δύο ἀδελφούς, δύο ὁμογενεῖς, τοὺς μόνους μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ βρικίῳ τοῦ ἐκπατρισμοῦ καὶ τῆς ἐξορίας. Δημήτριε καὶ Ἐμμανουήλ, τί κοιμάσθε; Ἡ νύξ εἶνε ὠραία, ἡ γαλήνη θελκτικὴ καὶ εἴμεθα τρεῖς πτωχοὶ Γραικοὶ ἐνταῦθα. Δυνάμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῆς Πατρίδος καὶ νὰ παρηγορηθῶμεν ἀμοιβαίως. Ἐξυπνᾶτε! Ἄς καθήσωμεν ἐκεῖ, ἐπὶ τῶν κάλων τῆς πύμνης· τί ἠκούσατε χθὲς παρὰ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος;

— Πτωχὲ Νικόλαε, εἴθε ποτὲ νὰ μὴ ἐλάμβανε τὰ δπλα. Ἡ Γαλλία, ὁ κόσμος ἅπας τὴν καταδικάζει.— Γνωρίζετε ποῦ ὑπάγομεν τέλος;— Κατὰ τῆς Ἑλλάδος· ἡ κατοχὴ ἀπερασίθη.

— Κοιμηθῆτε! ἀλλ' ἐγὼ πῶς νὰ κλείσω ὁ δυστυχὴς τὰ βλέφαρά μου; οἱ Γάλλοι ἐν τῷ λιμένι σας, ὦ Σαλαμινομάχοι! οἱ Γάλλοι ἐπὶ τοῦ ἐδάτους σας, ὦ υἱοὶ τῶν Θεραποκλῶν; Φειδιππίδη, τρέξον, τρέξον ἐκ νέου πρὸς τὴν Σπάρτην· αὐτὴ δὲν εἶνε πλέον δεισιδαίμων! δὲν εἶνε πλέον δεισιδαίμων, ἀλλ' ὁ Χριστιανικὸς αὐτῆς ναὸς ὑψοῦται ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐρείπιων τῆς κραταιᾶς ποτὲ πατρίδος τοῦ Βρασιδα.

Σεις οἱ κάλλιστοι τῶν ναυτῶν, Δίχ καὶ Βυζάν, εἶπατέ μοι, εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἀπερχόμεθα εἰς τὸν Πειραιῶν λιμένα, ἵνα κατασχῶμεν τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος; τὴν ἐρώτησίν μου ἤκουσε τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ ἱατρὸς τοῦ βρικίου, περιπατῶν μετὰ τοῦ ἐφημερίου ἐπὶ τοῦ καταστρώματος· ἐσταμάτησαν ἀμφοτέρω: ἐνώπιόν μου καὶ μὲ πονηρὸν μειδίαμα: Γραικέ! μοὶ ἀπήντησαν, ὑπάγωμεν νὰ κατατομήσωμεν ὅλους ἐκεῖ τοὺς πατριώτας σου! καὶ, ἵνα ἐννοήσω ἀκριβέστερον τοὺς λόγους των, ἐκίνησαν τὴν χεῖρα ἀπειλητικῶς ἐν εἰδεί σπάθης.— Ἐχουν τὸ δέρμα ἀρκετὰ τραχύ, ἀγαπητοὶ μοι κύριοι, ἀπήντησα μετ' ἀδιαφορίας προσπεποιημένης.

— Χά, χά! βλέπετε ἐκεῖ εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ βρικίου τοὺς μελανοὺς ἐκείνους σιδηροὺς ἔγκρους τοῦ πολεμικοῦ τούτου πλοίου μας; σὺ θὰ κρᾶξῃς πρώτος πρὸς τοὺς πυροβολιστάς· Υἱοὶ τῆς Γαλλίας, κτυπέτε τοὺς πειρατὰς τοῦ Αἰγαίου!

Ἐτιώπησα πρὸς αὐτούς, ἀλλ' ἀπήντησα ἐν τῇ καρδίᾳ μου. πτωχὲ Γραικέ, οὐδέποτε, οὐδέποτε, θὰ τὸ πράξῃς!

... Τὴν νύκτα ταύτην ἔτεκε Μίνα ἡ ἐκ Νέας Γῆς κίων τοῦ πλοίαρχου ὀκτὼ μαύρους σκύλακας. Ἐνῶ τὴν πρωίαν περιετριγυρίζεθα αὐτοὺς μετὰ τινων ναυτῶν, ὁ πλοίαρχος, ὁ ἱατρὸς καὶ ὁ ἐφημέριος ἦλθον ἐκεῖ. Σιωπηλοὶ καὶ μετὰ σεβασμοῦ περὶ τὴν ἡμέραν αὐτοῖς τὴν θέσιν, ὁ δ' ἐφημέριος ἀτενίζων με κατὰ πρόσωπον εἶχε τὸ βλέμμα σατανικόν· ἐξήλπιε τὴν λευκὴν καὶ τρυφερὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπὶ τῶν σκυλάκων καὶ θίγων αὐτοὺς ἐπρόφερε μετὰ σαρκασμοῦ: *Caressons les Orthodoxes* ἄς θωπεύσωμεν τοὺς ὀρθοδόξους! Εἰς τοὺς ὑβριστικοὺς τούτους λόγους ὁ πλοίαρχος καὶ ὁ ἱατρὸς ἐμειδίασαν ἐπιδοκμαστικῶς, ὁ δὲ χορὸς τῶν ναυτῶν ἐδῆθη εἰς ἄσβεστον καὶ περιφρονητικὸν γέλωτα.

Φεῦ! καὶ σὺ, πτωχὲ Γραικέ, εἰσιώπας, διότι οὐδὲν ἠδύνασο νὰ πράξῃς!

— Πρέπει νὰ ρίψῃτε τοὺς εἰς τὴν θάλασσαν, εἶπεν ὁ ἱατρὸς.

— Καλὴν ἀρχὴν! ἀνέκραξεν ὁ Ἰησοῦιτης. Ἀρξώμεθα τῶν κυνῶν τούτων καὶ τελειόνομεν εἰς τοὺς ἐκεῖ, προσέθηκε, δακτυλοδεικτῶν πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀτικῆς. Ὁ πλοίαρχος διέταξε τὴν καταδικὴν, τινεὶ δὲ τῶν ναυτῶν, λοβόντες αὐτοὺς μετὰ καιρικῆς προθυμίας, τοὺς ἔρριψαν ἐν τῇ θάλασσῃ κρᾶζοντες· οἱ Γραικοὶ εἰς τὰ κύματα! εἰς τὰ κύματα! ἐνῶ οἱ λοιποὶ υἱοὶ τῆς Γαλλίας ἐψάλλον ἐμπαικτικῶς ἀλληλοῖα...

Πτωχὲ Γραικέ, καὶ σὺ ἐβλεπες ταῦτα πάντα ἠναγκασμένος νὰ σιωπᾷς καὶ νὰ κρύπτῃς τὴν μανίαν τῆς καρδίας σου! Πλὴν ἀκροάσθητι ποῖα τῶρα προσταγὴ ἀκούεται ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέχρι

τοῦ ἄλλου ἀφρου τοῦ καταστρώματος ; ἀπανταχοῦ τοῦ πλοίου καὶ ἐν τοῖς βαθυτέροις αὐτοῦ μωχοῖς τὸ πῦρ νὰ σεασθῆ καὶ οἱ στρατιῶται νὰ προετοιμάσουν βολὰς τῶν πυροβόλων ! μετ' ὀλίγον οἱ ἑκατὸν πενήκοντα Γάλλοι τοῦ βρικίου εὐρίσκοντο ἐν τῷ μέσῳ τῆς πυρίτιδος.

Λοιπὸν τώρα, Πατὴρ ἐξυβρισθεῖσα, δὲν εἶνε ἀρά γε καιρὸς ἐκδικήσεως ; Τρεῖς Γραικοὶ καὶ ἑκατὸν πενήκοντα Γάλλοι ! ἡ θυσία εἶνε ὠραία καὶ ἡ ἐκδικήσις λαμπρὰ καὶ ὑπερήφανος. Δημήτριε καὶ Ἐμμανουήλ, ἀγωνῶ ἂν ἔχω εἰς τὴν συγκατάθεσίν σου, ἀλλ' οὔτε κ' ἐρωτῶ. Ὁφείλετε καὶ ἄκοντες νὰ με ἀκολουθήσητε εἰς τὸν Ὀυρανὸν ἢ εἰς τὸν Ἄδην. Τὰ πυροβόλα τοῦ βρικίου τούτου δὲν θ' ἀντικρούσωσι τὰ εἰρήπια τῶν μακρῶν τοιχῶν τὰ πτώματα τῶν υἰῶν τῆς Γαλλίας θὰ συναντήσωσιν ἐπὶ τῶν κωμάτων τὰ πτώματα τῶν πέντε ὀρθοδόξων τοῦ Ἐρημηρίου. Ἐμπρός, πτωχὲ Γραικέ, τὸ ὄνομά σου ὀφείλει νὰ μείνῃ διὰ πάντος ἀγνωστον· οὐδεὶς πρέπει νὰ μάθῃ ὅτι ἡ χεὶρ σου ἀνέτρεψε τὸ Γαλλικὸν σκῆφος καὶ παρέδωκεν εἰς τὸ πῦρ καὶ τὰ κύματα τὸ ἀνάνδρον πλήρωμά του· διότι ἡ Γαλλία καὶ τὰ ξένα ἔθνη τῆς γῆς θὰ μισήσωσι περισσότερο τὸ ἔθνος σου !

... Ἄ ! σὺ, ὦ τύχη, ἢ ὁ Θεὸς ἐπιμένει νὰ σώσῃ τοὺς ὑδριατάς τούτους τῆς Ἑλλάδος ; τὸ ἔργον αὐτῶν εὐρίσκεται εἰς πέρας καὶ ἐγὼ ἔναυσμα δὲν δύναμαι νὰ εἶρω εἰσέτι. Ζητῶ πανταχοῦ εἰς τὰς γωνίας τῶν δωματίων καὶ τῶν θυλακίων μου, ἀλλ' οὔτε ἐν πυρὶν ὑπάρχει !

Ἄ ! ἀπελπισία καὶ ὀδύνη ! ἡ λεῖα διαφεύγει τοὺς ὄνυχας τοῦ πτωχοῦ Γραικοῦ ! . . . Το ἔργον ἐξεπεραιώθη ἀσφαλῶς, τὸ βρικίον καπνίζει, κινεῖται ἐκ νέου καὶ μετ' ὀλίγον εἰσέρχεται ἐν τῷ λιμένι τοῦ Πειραιῶς.

Δυστυχῆ Γραικέ, φέρε τὴν σάλπιγγα εἰς τὰ χεῖλη καὶ λαλήσον. Ὅι υἱοὶ τῆς Γαλλίας κατέχουν τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος ! Ἄ ! αὐτὸ οὐδέποτε θὰ τὸ πρῆξω, οὐδέποτε ! ναῦ, ἐν ἣ διήλθον μέρος τοῦ βίου μου, χαίρε ! ἡ ξηρὰ τώρα εἶνε ἐγγύς καὶ τὸ κύμα τεταπεινωμένον ὑπὸ τῆν Γαλλικὴν πρόπιδα. Γαλλία, τίς οἶδεν ἂν ποτὲ καὶ σὺ, πτωχῆ, θὰ ἐνθυμηθῆς τὴν ἡμέραν ταύτην ! Ὅλιγον βραδέως ἀλλὰ πολλὴ σκληρῶς ἡ Γαλλία τὴν ἡμέραν ταύτην ἐνεθυμήθη. . . .

M. Δ. Σ.

ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΘΙΚΩΝ.

(Συνέχεια. Ἐξ σελ. 172).

Καὶ διατὶ ἐνῶ μέλλει τις νὰ σωθῆ, νὰ μὴ προσδέχηται θαυραλέως τοὺς ἐλέγχους ἢ νὰ μὴ ὀμολογῆ τὰ σφάλματα καὶ τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἐναρτέτους, ἵνα ἀληθῶς προκόψῃ καὶ

θεραπευθῆ, ἔχων παράδειγμα τὸν περίφημον Ἰπποκράτην, ὅστις ἀνευδοκίμως ὀμολόγησε καὶ ἐζητούσε μαλίστα τὸ σφάλμα ἕπερ ἔπραξεν εἰς τὴν θεραπείαν ἀνθρώπου τινὸς τραυματισθέντος τὴν κεφαλὴν, ἵνα καὶ ἕτεροι μὴ ὑποπέσωσιν εἰς τὸ αὐτό ;

Τὰ δὲ παραγγέλματα τοῦ Βίανος καὶ τοῦ Πύρρωνος ἀπαδοτέα μᾶλλον εἰς τελειότεραν τινὰ καὶ μείζονα ἔξιν τῆς ἀρετῆς, ὡς μὴ ὅσα σημεῖα ἐφικτὰ τῆς ἀποδείξεως αὐτῆς. Διότι ὁ μὲν ἔλεγε πρὸς τοὺς μαθητὰς του, ὅτι τότε μόνον δύναται νὰ νομιζῶσιν ὅτι προκόπτουσιν ἐπὶ ἀρετῇ, ὅταν ἀποδέχωνται καὶ θεωρῶσι τὰς ὑβρεῖς τῶν λιοδουρῶντων ὡς ἐπαίνους μᾶλλον καὶ εὐχὰς, ὡσανεὶ νὰ ἤκουον αὐτοὺς λέγοντας τὰ Ὀμηρικὰ—

— « Ἐπεὶ εὖτε κακῶ οὗτ' ἄφρονι φωτὶ ἔοικας, οὐδέ τε καὶ μέγα χαιρε, θεοὶ νύ τοι εὐδία δοῖεν. » ἤτοι « Σὺ δὲν εἶσαι κακοήθης οὔτε ἄφρων, ἀλλὰ χαιρε καὶ εὐδαιμόνεια καὶ οἱ θεοὶ νὰ σοὶ παρέξωσι πάντα τὰ ἀγαθὰ. »

Περὶ δὲ τοῦ Πύρρωνος (1) διηγούνται ὅτι πλέων ποτὲ καὶ κινδυνεύων ὑπὸ τρικυμίας, ἰδὼν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ χοιριδίον τι τρώγον ἠδέως καὶ ἀταράχως τὰς πρὸ αὐτοῦ κριθάς, εἶπε πρὸς τοὺς περιστοιχάτας, ὅτι ὁ θέλων νὰ μὴ διαταράτῃται ποσῶς ὑπὸ τῶν διαφέρων περιπετειῶν τῆς τύχης, ὀφείλει τοιαύτην τινὰ ἀπάθειαν καὶ ἀταραξίαν νὰ προμηθευθῆ καὶ νὰ προσλάβῃ ὑπὸ τοῦ ὀρθολόγου καὶ τῆς φιλοσοφίας.

Ὁ δὲ Ζήνων προβάλλει γνῶμην ἔτι αὐστηροτέραν. Ἀξιοῖ ὅτι ἕκαστος ὀφείλει καὶ ἀπὸ τῶν ὀνείρων αὐτοῦ νὰ συναισθάνηται τὰς πρὸς τὴν ἀρετὴν προόδους του· ἐὰν δηλαδὴ ἐν τῷ ὕπνῳ δὲν βλέπῃ ὅτι ἀποπλανᾶται εἰς ἀτιμὸν τινα πράξιν ἢ ὅτι ἐπιδοκιμαζέει ἢ ἐνεργεῖ τι τῶν δεινῶν καὶ ἀδίκων, ἀλλ' ὅτι ἀπ' ἐναντίας, τὸ φανταστικὸν τῆς ψυχῆς καὶ αἱ αἰσθήσεις περιστρεφόμεναι ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου διαλάμπουσιν ἐν ἀταράχῳ γαλήνῃ καὶ ἡρεμίᾳ καταφανῆ. Τοῦτο δὲ συνιδῶν πρότερον καὶ ὁ Πλάτων περιέγραψε τὰς ἐν τῷ ὕπνῳ διεγειρομένας ἀταξίας τοῦ φανταστικοῦ καὶ ἀγρίου μέρους τῆς φύσεως τυραννικῆς ψυχῆς, ἐπιχειροῦντος τότε ἀθεμίτους ἠδονάς, ὀρμῶντος εἰς βρώσεις παντοδαπάς καὶ παρανομίας ἐκπληροῦντος ἄνευ συστολῆς τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων ἤθελεν ἀποτραπῆ τὴν ἡμέραν ὑπὸ τοῦ φόβου τῶν νόμων καὶ τῆς αἰσχύνης.

Καθὼς λοιπὸν οἱ καλῶς γεγυμνασμένοι ἵπποι, καὶ ἐὰν ποτε ὁ ἔποχος αὐτῶν ἀφήσῃ τὰς ἡνίας, δὲν παρεκτρέπονται οὐδὲ φεύγουσιν, ἀλλὰ κατὰ τὸ σύνθημα πορεύονται ἐν τάξει καὶ διαφυλάττουσι τὸ βάθισμα ἀπειριστοῦ· οὕτω καὶ εἰς ὅσους ἐκολάσθη ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου τὸ ἄλογον τῆς ψυχῆς μέρος καὶ κατέστη πρῶτον καὶ εὐπειθέ, ὁπαινίως καὶ δυσκόλως ἐπιχειρεῖ πλεόν καθ' ὕπνον ἢ ἐν ταῖς ἀσθενείαις νὰ ἐφουδρίσῃ ἢ νὰ παρανομήσῃ διὰ τῶν ἐπιθυμιῶν, ἀλλὰ διατρεῖ καὶ διαμνημονεῖ τὴν ἔξιν, ἣν προσέ-

(1) Πύρρων. Φιλόσοφος ἔξ Ἑλλάδος τῆς Πελοποννήσου, μαθητὴς τοῦ Ἀναξάρχου καὶ καθιδρυτῆς τῆς αἰρέσεως τῶν καλουμένων Πυρρωνιστῶν ἢ Σκεπτικῶν φιλοσόφων. Ἐδέξατο δ' οὗτοι ὅτι ἡ ἀλήθεια εἰσέτι δὲν ἀνεκαλύφθη, ἀλλ' οὔτε θέλει ποτὲ ἀνακαλυφθῆ ἐντελῶς.

Καταγινόμενοι λοιπὸν εἰς τὴν ὅσον ἐνεστὶν ἀμυδρὰν αὐτῆς ἀνέευσαν καὶ τὴν γνῶμην αὐτῶν λανπεροτεμένως ἐκφράζοντες ἐπὶ τῶν πραγμάτων διετέλουν ἀμφιβόλοντες πάντοτε περὶ αὐτῶν.

λαθε, καὶ ἐνίσταται αὐτὴν ἐντόνος διὰ τοῦ λογισμοῦ. Διότι, ἐὰν ἡ ψυχὴ διὰ τῆς ἀσκήσεως τῆς ἀπαθείας καθυποτάσῃ τὸ τε σῶμα καὶ τὰ μέλη αὐτοῦ εἰς τὴν θέλησίν της καὶ κατορθοῖ ὥστε οἱ μὲν ὀρθολογοὶ νὰ μὴ θαυματοῦσιν ὑπὸ συμπαθείας, ἡ δὲ καρδιά νὰ μὴ διαταράσσεται ὑπὸ φόβου, καὶ αἱ αἰσθήσεις νὰ διαμένωσιν ἀβρανεῖς καὶ ἀνευλόγητοι ἐν τῷ μέσῳ θελκτικῶν καὶ ὠραίων ἀντικειμένων, πόσω μᾶλλον ἡ ἀσκήσις αὐτῆ ἐπιλαμβανόμενη καὶ τοῦ ζωϊκοῦ μέρους τῆς ψυχῆς δὲν ἤθελεν ὡσαύτως καταδαμάσει κατὰπέφουσα τὰ διάφορα φαντάσματα καὶ τὰς συγκινήσεις τῶν αἰσθήσεων καὶ ἐν καιρῷ τοῦ ὕπνου ; Διηγούνται περὶ τοῦ φιλοσόφου Στίλπιωνος τοῦ Μεγαρέως, ὅτι ἐνόμισεν ὅτι εἶδε κατ' ὄναρ τὸν Ποσειδῶνα ὀργιζόμενον κατ' αὐτοῦ διότι δὲν τῷ ἐθυσίασε βῆσιν κατὰ τὴν συνθειαν τῶν ἄλλων ἱερῶν καὶ ὅτι ὁ φιλόσοφος οὐδὲλως ἐκπλαγεῖς ἀπεκρίθη. Καὶ τί, ὦ Ποσειδῶν, ἦλθες ὡς παιδίον νὰ παραπονεθῆς, διότι δὲν ἔδανεῖσθαι χρήματα διὰ νὰ γεμίσω τὴν πόλιν ἐκ τοῦ καπνοῦ τῶν θυμάτων, ἀλλὰ σοὶ ἔθυσσα μετρίως καὶ ἀναλόγως τῆς καταστάσεώς μου ; Καὶ ὅτι τότε ὁ Ποσειδῶν μειδιᾶσα καὶ προτείνας αὐτῷ τὴν δεξιᾶν τῷ ὑπεσχέθη ὅτι διὰ χάριν του θέλει χορηγήσει τοῖς Μεγαρεῦσιν ἄφρονον ποσότητα ἀφῶν (σαρδελῶν)(1). Ὅσοι λοιπὸν κατὰ τοὺς ὕπνους βλέπουσιν ἐνύπνια ἡσυχὰ καὶ καθαρὰ καὶ ἀλυπα καὶ οὐδὲν φοβερὸν ἢ κακὸν ἢ ἀτακτον, δύναται νὰ θεωρῶσι ταῦτα ὡς λαμπρὰ σημεῖα τῆς προόδου αὐτῶν ἀπ' ἐναντίας δὲ αἱ ἀκατάσχετοι ἐπιθυμίαι, οἱ φόβοι, αἱ περιχαρεῖς ἠδοναὶ καὶ οἱ ἀναστεναγμοὶ τῶν οἰκτρῶν καὶ ἀλλοκότων ὀνείρων, ὀμοιόζοντα τὰ σφοδρὰ κύματα καὶ τὰς ταραχὰς τῆς ἀνυψουμένης θαλάσσης, διαδηλοῦσιν ὅτι ἡ ψυχὴ μὴ λαβοῦσα εἰσέτι τὴν ἰδιόζουσαν αὐτῆ κοσμιότητα, ἀλλὰ διαμορφωμένη μὲν ἐν ταῖς ὀρθαῖς δοξασίαις καὶ τοῖς ὀρθοῖς νόμοις, διακοπιμένη δὲ ἐν τοῖς ὕπνοις ὑπὸ τῆς τοιαύτης διαμορφώσεως καὶ διαλάσεως, ἀναλύεται πάλιν καὶ καθίσταται πρὸς καιρὸν ἔρμαιον τῶν παθῶν. Ἄλλως τε δύναται καὶ ὁ ἴδιος νὰ παρατηρήσῃ, ἂν ταῦτα εἶνε ἐναρτέως οὕτως εἰπεῖν τῆς τελειοποιήσεως καὶ προκοπῆς ἢ ἔξις τις λαβοῦσα ἤδη σταθερότητα καὶ κράτος ἀσάλευτον ὑπὸ τῶν τοιούτων.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀνεπιτήδεια ἀπάθεια εἶνε μέγα καὶ ἕσπον προσόν, ἡ προκοπὴ συνίσταται, μᾶλλον εἰπεῖν, εἰς τὴν ὑπέρσιν καὶ τὴν πραότητα τῶν παθῶν. Ὁφείλομεν λοιπὸν σκοποῦντες καὶ συγκρίνοντες αὐτὰ καὶ καθ' ἑαυτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς διαφορᾶς ἧτις πρῶτον μὲν νὰ παρατηρῶμεν ἐὰν μεταχειρίζομεθα τὰς ἐπιθυμίας, τοὺς φόβους καὶ τὰς ὀργὰς μαλακωτέρως τώρα παρὰ πρότερον ὡς ἀραιεθεῖσθαι πλεόν τῆς ὀρθῆς καὶ φλογώσεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ δευτέρον, ἐὰν τώρα ὑπερίσχυον ἐν ἡμῖν ἡ αἰσχύνῃ μᾶλλον ἢ ὁ φόβος, ὁ ζῆλος μᾶλλον ἢ ὁ φόβος καὶ ἡ φιλοδοξία πλείτερον τῆς φιλοχρηματίας. Καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐὰν αἱ παραφρονίαι οὕτως εἰπεῖν τῶν παθῶν μας εἶνε ὑπερβολαὶ τῆς σοφίας μᾶλλον Δωρικῆς ἀρμονίας ἢ τῆς Αὐδικῆς· τούτεστιν, ἐὰν κατέστημεν σκληρότεροι περὶ τὴν

(1) Ὁ Ἀθηνῶσις λέγει ὅτι ἐν Ἀθῆναις ὁ θαλάσσιος ὄψος ἔχθρος ἦτο περιφρονημένος διότι ἐφρόνιστο ἐν ἀφρονίᾳ, ἀλλ' εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἦτο σπείριος, ὅθεν, ἂν καὶ κατωτέρας ποιότητος, ἦτο τὰ μάλιστα περιζήτητος καὶ ἀγαπητός.

δύεται, προφυλακτικώτεροι περὶ τὰς πράξεις καὶ οὐχὶ μάλα κώτεροι ἢ αὐθαδέτεροι καὶ θαυμασταὶ τῶν ὀρθῶν λόγων καὶ τῶν ἐναρτέων ἀνδρῶν/καὶ οὐχὶ καταφρονηταί. Διότι καθὼς αἱ νόσοι μεταβαίνουσι εἰς τὰ ἀκίνητα μέρη τοῦ σώματος, δηλοῦσιν ὅτι προσεγγίζει ἡ θεραπεία, οὕτω καὶ ἡ κακία τῶν προκοπτόντων μεταβαίνουσα εἰς μετριώτερα πᾶθῃ δεικνύει τὴν ὅσον οὕτω ἐξέλπειν αὐτῆς. Οἱ ἔσποροι τῶν Λακεδαιμονίων θέλοντες νὰ κόψωσι τὰς δύο χορδὰς, τὰς ὁποίας ὁ μουσικὸς Φρόνικος προσέθηκεν εἰς τὴν ἐπιτάχοντα λύραν, ἀφήσαν εἰς αὐτὸν νὰ ἐκλέξῃ ἐκ τῶν ἀνωθεν ἢ ἐκ τῶν κάτωθεν ἡμεῖς ἕως ὅσον εἶμεν νὰ κόψωμεν ἀμφοτέρωθεν τὰς ψυχικὰς ἀνωμαλίας ἵνα φθάσωμεν εἰς τὸν μέσον ὄρον τὸν συνιστῶντα τὴν φρόνησιν. Ἡ δὲ προκοπὴ τὰς ὑπερβολὰς πρότερον ἀπαμβλύνει καὶ τὰς δξυτήτας τῶν παθῶν « εἰς ἄς οἱ μωραῖνοιτες μόνον παρεκτρέπονται μετ' ὀρμῆς. »

« Πρὸς ἄσπερ οἱ μαργῶντες ἐντονώτατοι κατὰ τὸν Σοφοκλέα. »
EM. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.

Η ΕΚΔΙΚΗΣΙΣ ΤΟΥ ΚΥΝΟΣ.

Ὁ κύων, ὡς πάντες γινώσκουσιν, ἀποβαίνει ἐκ πρώτης ἔψεως ἢ ἐκθρός ἢ φίλος ἐκείνου, ὅστις ἔρχεται πρὸς ἐπίσκεψίν μας, καὶ σπανίως ἀπατᾷ αὐτὴν ἢ πρώτην του αὐτῆ ἐντύπωσις· καί τοι δὲ θεωρεῖ τὴν χεῖρα τοῦ ραβδίζοντος αὐτὸν κυρίου του, διαφυλάττει συνήθως μνησικακίαν κατὰ τοῦ ξένου, ὅστις ἤθελε τολμήσει νὰ ἐπιτεθῆ κατ' αὐτοῦ.

Τὸ ἔξις ἱστορικόν, ἕπερ ἐραυιζόμεθα ἐκ τίνος Παρισιαῆς ἐφημερίδος, εἶνε ἀρκητὴ ἀπόδειξις τῶν λεγομένων μας.

« Ὁδὸς τῆς ἀποστερέσεως ἀριθ. 295, κατοικεῖ εἰς ἐργολάβος » μετακομιδῶν (transports) ὀνομαζόμενος Ρικιῶ, ὅστις εἶχεν » ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ὡς ἀμαξία ἕνα ἀγα- » θὸν γέροντα, τὸν κύριον Περνάρ. Πρὸ τίνος καιροῦ ὁ κύριος » Περνάρ, ἀφ' ἐνὸς μὴ δυνάμενος ἕνεκα τῆς προχωρημένης ἡλι- » κίας του νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὑπηρεσίαν του, ἀφ' ἐτέρου δὲ » κατηγορούμενος ὡς μέθυσος, ἀπεπέμφθη παρὰ τοῦ κυρίου του. » Παρακαλεῖ, ἱκετεύει τὸν κύριόν του νὰ τὸν κρατήσῃ ὡς ἀπλοῦν » ὑπρέστην του ἱποστασίου ἢ ὅτι δῆποτε ἄλλο, ἀλλ' εἰς μέτην. »

« Ὅλιγας ἡμέρας ὑστερον ὁ κ. Περνάρ ἔνευ θέσεως ἄνευ βο- » ἠθείας ἀπεφάσισε καὶ ἐπανῆλθεν ἔπιως ἐκ νέου παρακαλέσει » τὸν κύριόν του νὰ τὸν λάβῃ καὶ ἀβῆ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του. » Ὁ κύριός του εὐσπλαγίᾳ κινούμενος συγκατένευσεν.— Ἐπει- » δὴ ἕως ὁ ἀμαξίας ἐξηκολούθει τακτικῶς νὰ μεθύσκηται, ἀ- » νηλεῶς ἀπεπέμφθη τὴν φορὰν ταύτην ἀποτελεσματικῶς.— Ὁ » Περνάρ εἶχεν ἕνα γέροντα καὶ δύο μορφον μεγάλοςκυλον, ὅστις » τὸν ἐσυντρέφεον εἰς τοὺς δρόμους· του (coaches) ὕλακτων παρὰ » τὴν ρίνα τοῦ ἵππου.

« Ἐνεκα τῆς καθυστερήσεως καὶ τῆς ἀδημονίας, ὁ ἀμαξίας » ἀσθενήσας, ἠναγκάσθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Ὁ ἀμα-

» Ξεὺς εἰς τὸ νοσοκομεῖον! ὁ Νουαρή (οὕτως ὠνομάζετο ὁ κύων)
 » ἐπανερχεται εἰς τὴν οἰκίαν Ρικώτ. Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν
 » ὅτι ἐκεῖ τὸν ὑπεδέχθησαν μετὰ ραβδίσιμῶν. Ἐν τούτοις ἐπέμενε
 » ζητῶν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἵπποστάσιον ὅπως ἐπανίδῃ, τοὺς πα-
 » λαιοὺς φίλους του, τοὺς ἴππους· τότε πλεόν ξυλισθεῖς ἀνηλεῶς,
 » ἔφυγεν ἡμιθανὴς ὠρυόμενος θρηνητικῶς.

« Τοῦτο ἔλαβε χώραν πρὸ δέκα καὶ πέντε ἡμερῶν. Δὲν ἐφάνη
 » ἔκτοτε ὁ Νουαρή, καὶ ἡ οἰκογένεια Ρικώτ ἐνόμιζεν ὅτι ἀπηλ-
 » λάχθη αὐτοῦ διὰ παντός.—Δυστυχῶς ὄχι.

« Τὴν 2 Μαρτίου ὁ κύριος Ρικώτ ἐπανερχετο ἐκ τῆς ἐξοχῆς
 » κρατῶν ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸν τετραετῆ υἱὸν τῶ. Αἰφνης ἐκ τοῦ
 » ἐπισθεν τοίχου τινὸς ἀναπηδήσας εἰς μεγαλόκυκλος ἐρρίφθη ἐπὶ
 » τοῦ παιδός. Ἐκπληγτός ὁ πατὴρ ἐκτόπα τὸν σκύλον δι' ἐπα-
 » νελημμένων κτύπων, χωρὶς νὰ θυνηθῇ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ
 » ἀφήσῃ τὴν λείαν τοῦ. Τέλος οἱ γείτονες, ἐφελκυσθέντες ἐκ τῶν
 » φωνῶν, ἔσπευσαν καὶ κατώρθωσαν μετὰ δυσκολίας νὰ ἀπαλ-
 » λάξωσι τὸ παιδίον.

« Ἦτο λίαν ἀργά. Τὸ παιδίον, δηχθὲν ἐπανειλημμένως με-
 » τὸν φρικωδέστερον τρόπον, δὲν ἦτο πλέον παρὰ πτώμα. Ἡ
 » λύπη τοῦ κυρίου Ρικώτ εἶνε ἀνεκδιήγητος.

« Ὅσον ἀφορᾷ τὸν κύνα, οὗτος ἡμιθανὴς ἀπέθνησκεν εἰς
 » μίαν γωνίαν ἀλλ' οἱ θνήσκοντες ὀρθαῖμοι τοῦ ἐσπινθηροδό-
 » λου, ὡς εἰ ἀπέθνησκεν εὐχαρίστως ἐπιτυχῶν τὴν φρικω-
 » δεστέραν τῶν ὄσων δὲν δύναται τις νὰ φαντασθῇ ἐκδίκησιν, ἀ-
 » πέναντι τῆ· ἀποπομπῆς τοῦ κυρίου του καὶ τῶν ραβδίσιμῶν,
 » οὓς τῷ εἶχον δώσει.»

*Ἄς λέγουσιν ἀκέμη ὅτι ὁ κύων δὲν εἶνε ζῶων μνησίκακον!
 Μασσαλία τῆ 14 Μαρτίου 1874.

ΣΕΙΡΓΙΑΝΙΔΗΣ.

ΛΥΡΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΛΛΑ

ΛΥΡΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ.

Μ. Δ. Σ.

ΑΣΜΑ 7.

ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΦΟΒΗΘΩΜΕΝ.

Ἐρῶντες, λησμονήσατε τὴν λύραν τῶν ἐρώτων
 καὶ τὰς χορδὰς ἀντήλλαξε τῶν χρόνων τῆς τῶν πρώτων.
 Εὐθυμοὶ φίλοι, ἄσματα τοῦ οἴνου μὴ ζητήτε,
 ἐπὶ τῆς χλόης τῶν ἀγρῶν ὡς πρὶν δὲν οὐ μ' ἐρῆτε.

Τὸν οἶνον καὶ τὸν ἔρωτον καλλιᾶκίς ἔχω φάλλει
 ἐκεῖ, ὅπου νεκράνθεμον σήμερον μόνον θάλλει.
 Τὸ δένδρον, ἔπερ ἄλλοτε μ' ἐσκίαζεν, ὦ φίλοι,
 ὁ ξυλουργὸς κατέκοψε κ' ἔμεινα τάρου στήλη,
 ἀλλὰ καὶ πάλιν ἔλθετε, τοὺς ἤχους τῆς δὲν παύει
 ἡ λύρα, τῆς ὀδύνης χεῖρ ἀν σήμερον τὴν ψαύει
 ὦ! μὴ τὴν ἀρνηθῆτε,
 τοὺς ἤχους τῆς τοῦ κλαυθμηροῦς μὴ, φίλοι, φοβηθῆτε.

Καθῆσατε, πρὸς τί λοιπὸν ἡ χλόη σᾶς τρομάζει;
 τὸ ρόδον εἰς τὴν γῆν αὐτὴν μὴ δὲν εὐωδιάζει;
 ἢ μὴ δὲν ἔχουσι σκιὰν τὰ δένδρα τῶν μνημείων;
 δὲν ἔχετε ὀρίζοντα εἰς τὸ νεκροταφεῖον;
 ὦ φίλοι, ἀν ἠξέυρατε ἡ χλόη ποῦ πατεῖτε
 μὲ πόσα πόνου δάκρυα ἐδῶ καλλιεργίται·
 τὸ ρόδον ἀν ἠξέυρατε τὸ ἡμιμαραμμένον
 ὅποια χεῖρ παρθενικὴ τὸ ἔχει φυτευμένον,
 καὶ τῆς αἰωνιότητος τὸ δένδρον, ὅπου κλίνει
 τὴν κορυφὴν τοῦ ἤσυχου, ὅποιαν δρῶσον χύνει,
 κ' ὀρίζοντα ὅποσον
 ἀνακαλύπτει ἡ ψυχὴ εἰς τὸ νεκροταφεῖον!

Ποτὲ νὰ μὴ τὰ μίθητε σᾶς εὐχόμακ, πλὴν ὅμως
 ἀνώτερος τῶν πόθων μας διατελεῖ ὁ νόμος.
 Τὸν φόρον μου ἐπλήρωσα καθὼς καὶ τόσος ἄλλοι·
 τὸ δάκρυον τὴν τύχην μας ποτὲ δὲν μετβάλλει.
 Ἄν ἐκλαυσα κ' ἐστέναξα, πρὶν εἶχ εὐθυμήσει.
 Ἄν εὐθυμῆτε, θέλετε στενάξει καὶ θρηνησει.
 Τὸ δένδρον, ἔπερ σήμερον σκιὰν προσφέρει, φίλοι,
 οὐ τὸ ἰθὺτε αὔριον νὰ μείνῃ τάρου στήλη.
 ἠξέυρετέ το! ὁ χειμῶν αὐτὸς μὴ σᾶς τρομάζει
 καὶ αἰωνίαν ἀνοιξὶν ὁ Πλάστης ἐτοιμάζει.
 Τὸ σκότος τοῦ μνημείου
 μᾶς ἀναγγέλλει ὡς ἡ νύξ τὴν λάμψιν τοῦ Ἥλιου.

Πυρκαϊὰ τὰ δάση μας ποσάκις ἀρᾶνίζει;
 πλὴν εἰς τὴν γῆν ἡ τέρρα των νεότητα χαρίζει.
 Τὰ φύλλα ἔσα πίπτουσιν ὠχρὰ καὶ μαρμαμμένα,
 τὰ ἄνθη ἔσα εἰς τὴν γῆν πωλοῦνται σκορπισμένα
 δὲν χίνονται! δὲν χένεται καὶ ἡ ζωὴ ὁμοίως.
 Ἄς πίπτωσι τὰ ἔτη μας, δὲ χίνεται ὁ βίος,
 ὡς τοῦ χειμῶρου τὸ γοργὸν καὶ ἀφροδόλον ρεῦμα·
 ὑπάρχει θάλασσα ζωῆς, ὑπάρχει ψυχὴ, πνεῦμα!
 Ἄς λησμονήσωμεν μικρὸν τὴν λύραν τῶν ἐρώτων
 καὶ τὰς χορδὰς ἀλλήλωμεν τῶν χρόνων τῆς τῶν πρώτων
 χωρὶς νὰ φοβηθῶμεν,
 τοὺς ἤχους τῆς τοῦ κλαυθμηροῦς μὴ, φίλοι, ἀρνηθῶμεν.